

KUHMOISTEN KUNTA

Tilinpäätös- ja toimintakertomus vuodelta 2016

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnanjohtajan katsaus.....	4
Yleistä kunnasta	5
Olennot tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnan järjestämisestä	14
Kuhmoisten kunnan tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus ..	18
Konsernin toiminta ja talous	30
Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	37
Talousarvion toteutuminen käyttötalous	
Yleishallinto	
Hallintopalvelut.....	38
Elinkeinoelämän edistäminen	41
Terveystoiminta ja sosiaalityö.....	44
Sivistystoimi	
Varhaiskasvatus.....	48
Yhtenäiskoulu	50
Elämänlaatupalvelut	52
Ruokapalvelut	54
Tekninen toimi	
Kaavoitus ja maankäyttö.....	57
Kiinteistötoimi.....	59
Palo- ja pelastustoimi.....	60
Laitostoiminta.....	61
Rakennuslautakunta	63
Käyttötalous yhteensä.....	66
Investointien toteutuminen	67
Tuloslaskelmien toteutumisesta.....	69
Rahoituslaskelman toteutuminen.....	71
Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	72
Tilinpäätöslaskelmat.....	75
Tilinpäätöksen liitetiedot.....	82
Vastuut	96
Kaukolämpöverkon tilinpäätös	98
Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös toimintakertomus liitetietoineen	102
Tilinpäätöksen allekirjoitus	116
MUUT LIITTEET	
Liite 1 Sosiaali- ja terveystoimen toiminta ja talous (Jämsän kaupunki).....	117
• Sosiaali- ja terveystoimen hallinto	121
• Sosiaalityö.....	126
• Vammaispalvelut	129
• Vanhuspalvelut	132
• Terveystoiminta.....	138
• Erikoissairaanhoito	142
Liite 2 Henkilöstötilinpäätös	144
Liite 3 Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n tilinpäätös.....	149
Liite 4 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n konsernitalinpäätös	155

Kuhmoisten kunta

Tilinpäätös 2016

Kuhmoisten kunnan tilinpäätös on ylijäämäinen 770 800,52 euroa ja edellisiltä vuosilta taseessa on ylijäämää 4,2 miljoonaa euroa. Syksyllä 2016 muutetun talousarvion ylijäämä oli 620 320 euroa. Ylijäämäisen tilinpäätöksen takasivat talousarvion toimintakatteen toteutuminen 100,1 prosenttisesti sekä rahoitustuottojen toteutuminen ennakoitua paremmin. Verotulot ylittivät talousarvion 126 643 eurolla ja vuosikate on positiivinen 1 839 529,98 euroa.

Vuoden 2016 investoinnit olivat yhteensä 926 531,39 euroa. Suurin toteutettu investointi oli terveysaseman saneeraus, jota jatkettiin 476 834,02 eurolla. Tilinpäätösvuodelle suunnitellut investoinnit toteutuivat 83,8 prosenttisesti. Kunnan pitkäaikainen lainakanta on alentunut viime vuosina ja lainoja lyhennettiin 161 000 eurolla. Pitkäaikainen lainakanta tilinpäätöksessä on 1 262 000 euroa. Tilinpäätöshetkellä maksuvalmiuteen otettua lyhytaikaista lainaa ei ole.

Sosiaali- ja terveystoimen uudistus eteni vuonna 2016 ja se laajeni käsittämään myös valtionhallinnon palveluita. Keskeisenä muutoksen kohteena ovat kuitenkin kunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Uudistuksen myötä maakunnat tuottavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut vuoden 2019 alusta lukien. Kuntiin jää edelleen sivistystoimi, tekninen toimi ja yleishallinto ja elinkeinotoimi. Sote- ja maakuntauudistuksen toteutuminen merkitsee Kuhmoisissa myös maakunnan vaihtumista Keski-Suomesta Pirkanmaalle.

Kunnan keskusta-alueella on ollut vireillä useita kaavamuutoksia. Kaavoitus eteni neljällä asemakaavalla: Toritie, Aurinkorinne, Satamarinne ja Koskenparras. Myös kunnan osayleiskaavan päivitys käynnistyi tilinpäätösvuonna. Kaavamuutoksista Aurinkorinteen asemakaava valmistui loppuvuonna 2016.

Kunnan keskeisimmät haasteet liittyvät alueen väestöön. Asukasluku jatkaa edelleen laskuaan, vaikka nettomuutto on jo kolmatta vuotta positiivinen. Elinvoimainen kunta tarvitsee kaiken ikäisiä asukkaita sekä vireää elinkeinoelämää ylläpitämään ja luomaan uusia työpaikkoja. Kunnalla on merkittävä rooli alueen elinkeinoelämän edellytysten luojana sekä kaavoituksen kautta uusien asuinalueiden luojana. Tasapainoinen talous mahdollistaa hyvät kunnalliset palvelut.

Tilinpäätös vuosi 2016 oli valtuustokauden 2013 – 2016 neljäs vuosi. Valtuustokausi jatkuu vielä toukokuun 2017 loppuun asti. Keskeisenä tavoitteena on pitää Kuhmoisten kunta elinvoimaisena ja kunnan talous tasapainossa. Tärkeät lähipalvelut ovat säilyneet ja palvelutasomme on pysynyt hyvänä. Kiitos hyvästä työstä niin kunnan luottamushenkilöille kuin Kuhmoisten kunnan henkilöstölle, yhdessä saamme paljon hyvää aikaiseksi. Kunnan kehittäminen ja elinvoimaisena pysyminen on meidän kaikkien ensisijainen tehtävä.

Anne Heusala
kunnanjohtaja

Yleistä kunnasta

Kuhmoisten kunta on perustettu vuonna 1868. Kunta sijaitsee Päijänteen länsirannalla valtatie 24:n varrella. Kuhmoisten naapurikunnat ovat Padasjoen kunta etelässä, Oriveden kaupunki ja Kangasalan kunta lännessä ja Jämsän kaupunki pohjoisessa. Idässä rajanaapureina ovat Luhanka ja Sysmä.

Päijänteen rannalla sijaitseva Kuhmoisten kunta on eteläisin Keski-Suomen luonnonkaunis kunta. Ennen lääninuudistusta kunta oli osa Hämeen lääniä ja Keski-Suomen lääniin kunta siirtyi 1974. Kuhmoinen on tunnettu historiastaan ja ihmisiä on liikkunut alueella jo tuhansien vuosien ajan. Historiaa todistavat kunnan alueelta löytyneet kalliomaalaukset ja muut muinaisjäännökset.

Kuhmoisten kunnan rikkautena ovat laajat metsäalueet, sadat järvet ja osaavat ihmiset. Lukuisat kesäasukkaat ovat löytäneet kunnan kesänviettopaikakseen. Kunnan alueella sijaitsee useita kooltaan vaihtelevia yrityksiä muun muassa Meltex Oy, Puulon Oy, Kuhmoisten Sora Oy ja Roselli Oy. Lisäksi kunnasta löytyy suuri määrä pieniä palveluyrityksiä, jotka ovat erikoistuneet tuottamaan palveluja kunnan yli 9 000 vapaa-ajan-asukkaalle.

Kuhmoisten kunnan logistinen sijainti on hyvä: Helsinkiin Kuhmoisista on maanteitse matkaa vain 180 km, Lahteen 80 km ja Tampereelle 85 km. Jyväskylään on matkaa 95 km ja Jämsään 40 km. Kuhmoisten kunnan pinta-ala on 937 km², josta maapinta-alaa 662 km² ja vesipinta-alaa 275 km². Vesistöjen rantaviivan pituus on 1.163 km, josta loma-asutukseen soveltuvaa rantaa on n. 900 km.

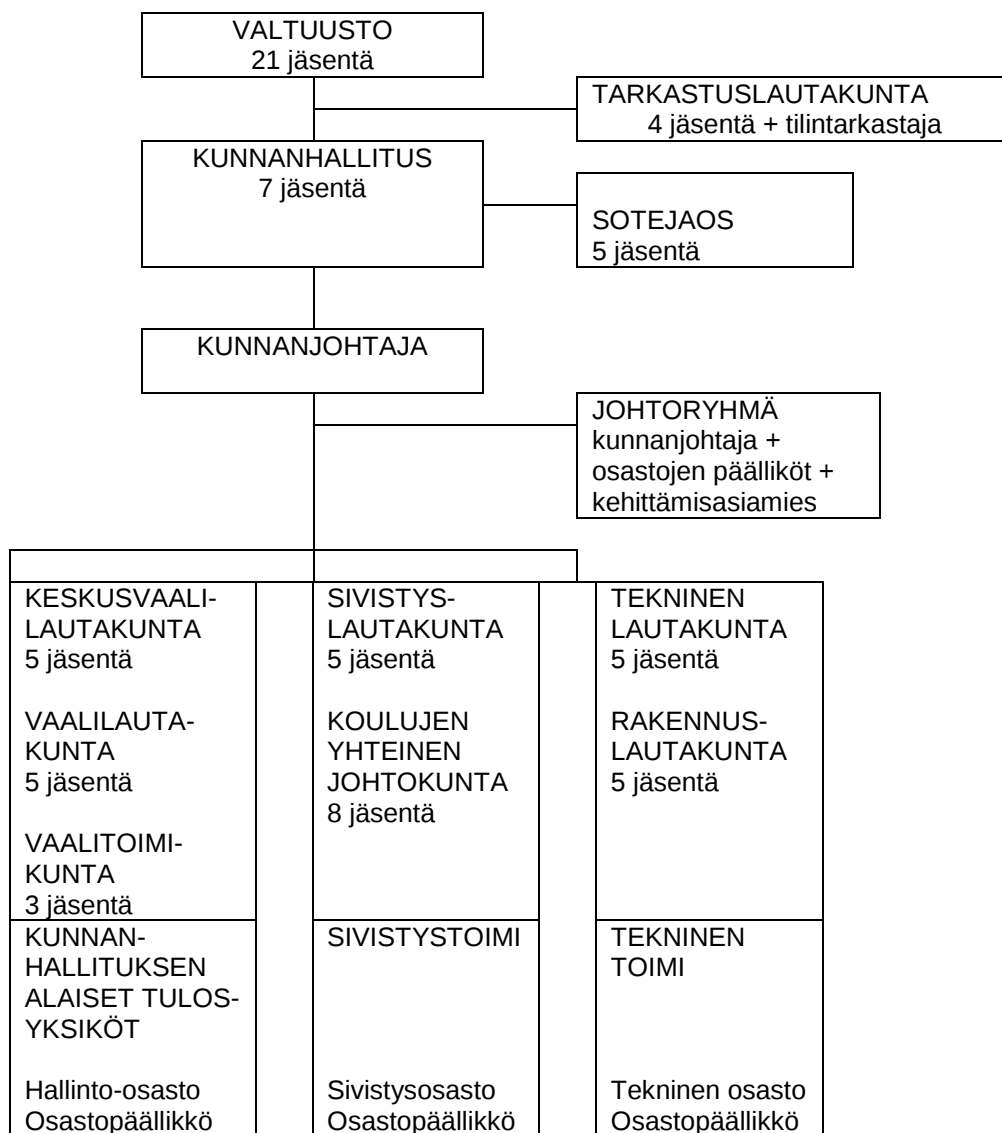

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tilinpäätös vuosi 2016 oli valtuustokauden 2013 – 2016 neljäs vuosi. Valtuuston puheenjohtajana toimi Mira Pitkäniemi (kok) ja kunnanhallituksen puheenjohtajana Kimmo Malin (kok). Uuden kuntalain mukaan kunnallisvaaleja ei järjestetty syksyllä 2016 vaan huhtikuussa 2017. Uusi valtuustokausi alkaa 1.6.2017.

Kuhmoisten kunnan organisaatio

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sopimusosapuolten yhteinen toimielin on sosiaali- ja terveyslautakunta, johon Jämsän kaupunki nimeää seitsemän (7) jäsentä ja Kuhmoisten kunta kaksi (2) jäsentä. Sopimusosapuolet ovat voineet nimetä lautakuntaan varsinaisten jäsenten lisäksi myös kunnan-/kaupunginhallituksensa edustajan.

Kuhmoisten kunta on kuulunut 1.1.2013 lukien Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin yhdessä Jämsän kaupungin kanssa. Kuhmoisten kunta on nimennyt Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin valtuustoon kaksi jäsentä.

Elinkeinoasiat

Vuoden 2016 alkupuoliskon aikana positiiviseen suuntaan kääntynyt talouskehitys jatkui Suomessa koko vuoden ajan. Vaikka talouden kehittymisen yleiskuva onkin myönteinen, ovat kasvuodotukset edelleen maltillisia. Myös Suomen työttömyys jatkoi laskusuunnassa ja työpaikkoja avautui vuoden 2016 aikana aiempaa enemmän. Ongelmat ennen kaikkea kasvukeskusten työvoiman saatavuudessa nousivat loppuvuodenaikana pinnalle.

Keski-Suomen työttömyysaste laski vuoden 2016 aikana reilun prosenttiyksikön, mikä on hieman enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Kuhmoisten kunnan keskimääräinen työttömyysaste oli vuoden lopussa (17,3 %) noin prosenttiyksikön pienempi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vaikka talouskehitys oli valtakunnan tasolla positiivisempi edelliseen vuoteen verrattuna, näkyi pitkään jatkunut taantuma edelleen jonkin verran Kuhmoisissa, muun muassa käynnistyvien yritysten vähäisenä määränä. Lisäksi yrityksillä ei ole ollut resursseja laajentaa toimintaa siinä määrin kuin olisi laajentamishalukkuutta. Piristävän tuulahduksen Kuhmoisten yrityselämään toi Puulon Oy, joka teki vuoden loppupuolella yrityskaupan ostamalla Padasjokelaisen Aarnon puu Oy:n osakekannan. Kuhmoisten yritykset ovat myös kyenneet palkkaamaan jonkin verran lisää työvoimaa. Kuhmoisten elinvoimaa piristi vuonna 2016 Kuhmoisten Laajakaista Oy:n käynnistämä laajakaistaverkon rakentaminen. Lisäksi kunnan vuonna 2015 käynnistämä terveysaseman saneeraus jatkui vielä vuonna 2016. Molempien hankkeiden urakoitsijat ja työntekijät toivat kuntaan lisää elinvoimaa käyttämällä paikallisten yrittäjien palveluja.

Kuhmoisten satama valittiin jo toisen kerran peräkkäin vuoden vierassatamaksi Suomessa ja valinta toi paljon myönteistä julkisuutta Kuhmoisiin. Valinnan myötä Kuhmoisten satama teki historiaa, sillä koskaan aiemmin ei ole samaa satamaa valittu kahta kertaa peräkkäin vuoden vierassatamaksi. Kuhmoisten kunnan Tietokodan palveluja ja paikkaa uudistettiin siirtämällä Tietokota satamaan palvelemaan niin mantereelta kuin Päijänteeltä tulevia vieraita. Kuhmoisten sataman veneilijöille tarjottavat palvelut paranivat kesän 2016 aikana kun sataman yrittäjät aloittivat laitureiden uudistamisen.

Kuhmoisten kunnanvaltuusto linjasi vuoden 2016 elinkeinotoimen kehittämisen painopistealueiksi: Kunnan elinvoiman edistämisen, matkailutoimialan ja yrittäjien välisen yhteistoiminnan edistämisen, sekä asumisen ja yrittäjyyden edistämisen. Jatkuvana elinkeinon kehittämisen teemana on uusien ja toiminnassa olevien yritysten toimintaedellytysten kehittäminen ja uusyrityshankinta.

Vuoden 2016 aikana elinkeinotoimi oli mukana noin 220 erilaisessa yrityskontaktissa. Lisäksi avustettiin kuutta alkavaa yritystä ja viittä starttirahahakemusta. Lisäksi oli iso määrä muuta yritysten toimintaedellytyksiin liittyvää neuvontaa ja palvelua.

Vuoden 2016 aikana elinkeinotoimi oli vahvasti mukana neuvottelemassa VT 24 kehittämistoimien käynnistämisessä. Tavoitteena on nostaa tien turvallisuutta ja saada tiestä entistä houkuttelevampi vaihtoehto Päijänteen länsipuolelle. Kunnan teollisuuskiinteistöjen vuokra-aste on 24 -hallia lukuun ottamatta erinomainen vaikka vuoden loppua kohti halli saikin lisää vuokralaisia. 24- hallinosalta kunta on käynyt aktiivisia neuvotteluja, mutta vuodenloppuun mennessä neuvottelut eivät ole tuottaneet haluttua tulosta ja hallissa on vielä runsaasti vapaata tilaa.

Kunnan matkailutyöryhmän alkuun laittama Kiehtova Kuhmoinen kehittämishanke käynnistyi elokuussa 2016, kun hanketta hallinnoiva Kuhmoisten Yrittäjät ry palkkasi hankkeelle työntekijän. Hanke jatkuu vuoden 2017 loppuun saakka. Kiehtova Kuhmoinen – hanke vahvistaa ja kehittää Kuhmoisten yrittäjien välistä yhteistyötä, sekä korostaa kunnan omaleimaisuutta, vahvuuksia ja elinvoimaisuutta kulttuurimatkailun keinoin.

Vuoden 2016 aikana elinkeinotoimi ei ollut mukana kunnan ulkopuolella olevilla messuilla, mutta osallistui ja oli mukana kunnan lukuisissa tapahtumissa ja erilaisissa kuntalaisille suunnatuissa iltatilaisuuksissa muun muassa maakuntauudistuksen, EU- ohjelmakauden ja yhdistystoiminnan osalta.

Maankäytön ohjaustyöryhmän toiminta painottui Satamanrinteen, Koskenpartaan ja Aurinkorinteen kaavojen vauhdittamiseen. Lisäksi työryhmä edisti Kuhmoisten keskustan osayleiskaavan ja Toritien asemakaavan edistymistä. Kaavojen edetessä ohjaustyöryhmä on ottanut kantaa ja tuonut paikallista näkemystä kaavojen sisältöön. Aurinkorinteen kaava valmistui vuoden 2016 lopussa ja sai lainvoiman alkuvuodesta 2017. Satamarinteen ja Koskenpartaan kaavojen valmistumista hidastavat kesken olevat selvitykset muun muassa liikenne järjestelyistä ja melunsuojauksesta. Maankäytön ohjaustyöryhmä kokoontui seitsemän kertaa.

Elinkeinotyöryhmä vieraili vuoden aikana paikallisissa yrityksissä aina ennen työryhmän kokouksen alkua. Vierailujen tavoitteena oli kuulla yrittäjien kuulumisia ja kehittämis ehdotuksia elinvoiman lisäämiseksi. Lisäksi elinkeinotyöryhmä pyrki vierailemaan merkkipäiviä viettävien yritysten vieraina. Elinkeinotyöryhmä kokoontui viisi kertaa.

Vuonna 2016 kunta osti paikalliselta maanomistajalta noin 6,7 hehtaarin tilan, joka muodostui kahdesta eri palstasta. Palstoista toinen sijaitsee yhtenäiskoulun välittömässä läheisyydessä ja aluetta voidaan käyttää frisbeegolfradan laajentamiseen ja koululaisten lähiliikunta-alueeksi.

Kunnan metsäomaisuuden myynnin tavoitteena oli 250 000- 300 000 euron puunmyyntitulo. Vuoden 2016 puunmyyntitulo oli 33 000 euroa. Kunta ei myynyt suurempaa määrää puuta vuoden 2016 aikana, koska kunnan taloudellinen tila on hyvä ja puun hintataso ei ole ollut kovin korkea. Lisäksi kunnalla oli palkattuna sulan maan ajaksi kaksi työntekijää metsänhoitotöihin (taimikonhoito ja perkaus). Metsänhoitotöitä tehtiin noin 60 hehtaaria. Lisäksi metsurit tekivät maisemanhoitotöitä kunnan taajama-alueella. Vuoden lopulla kunta kilpailutti kunnan metsäsuunnitelman päivittämisen vuosille 2018- 2027. Tarjouskilpailun perusteella työn toteuttajaksi valittiin Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme. Työ valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä.

Sivistystoimi

Lasten päivähoitoa sekä aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettiin kaikille tarvitseville. Varhaiskasvatustilain voimaantulosta johtuen palvelutuotantoa tarkasteltiin kriittisesti, ja päiväkodin perustaminen hyväksyttiin.

Yhtenäiskoulun toimintakulttuurin muutoksen tueksi aloitettiin Liikkuva koulu –ohjelma syyslukukaudella. Lukioon hakeutuneiden määrä kasvoi, ja syksyllä aloitti 19 uutta opiskelijaa, joista 5 henkilöä ratsastuslinjalla. Perusopetuksen laatuun, oppimistuloksiin ja kouluviihtyvyyteen vaikutettiin valtion erityisavustuksilla, ja pedagoginen ICT-tukihenkilö edisti laitteiden opetuskäyttöä.

Riihigallerian kesänäyttelyssä oli maalausten, installaatioiden ja videoteoksen yhteisnäyttely. Elokuvatoiminnalla tuotettiin erityisesti perheille yhdessäolon elämyksiä. Terveysliikunta on juurtunut osaksi kunnan peruspalvelua. Nuorista välitettiin osallistavan ja monipuolisen nuorisotyön toimilla - tapahtumilla, retkillä, leireillä ja teemapäivillä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Ruokapalvelujen laatuun panostettiin teemapäivillä, osallistumalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueellisen ravitsemistyöryhmän seminaareihin sekä kouluttamalla henkilöstöä Metos Centerissä keittiölaitteiden tehokkaaseen, turvalliseen ja ympäristöystävälliseen käyttöön.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa oli työntäyteinen vuosi. Isoja projekteja oli suunnittelussa ja toteutuksessa. Euromääräisesti isoin urakka oli terveysasemarakennuksen erilaiset saneeraustoimet. Suunnittelut uusiin investointeihin olivat käynnissä ja isoimpana yksittäisenä valmistuneena urakkana oli terveysaseman vesikaton täysuudistus.

Päijännekodin perustusten pinnoitus, sadevesijärjestelmän saneeraus ja sokkelin patolevyjen asennus tehtiin loppuun 150 metrin matkalle.

Vesiverkostoon saneerattiin runkoputkea vanhan linja-autoaseman kohdalla noin sata metriä.

Kaavoitus eteni neljällä asemakaavalla.

Vuosi 2016 oli uuden opettelun vuosi kaavoituksen osalta, kaavoitusyhteistyö käynnistettiin Jämsän kanssa. Ympäristösihteerinä toimi Marja-Leena Rajala. Rakennusvalvonta ja rakennustarkastuksen viranomaistehtävät ostettiin Padasjoen kunnalta, rakennustarkastajana toimi Lauri Pasanen. Teknisen toimen henkilöstön määrä väheni yhdellä, kiinteistönhoitajan eläkelöityessä 2016 maaliskuussa.

Kuntien yleinen taloudellinen tilanne

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän hyvään suuntaan, arvioidaan Suomen Kuntaliiton analyysissä tilinpäätösten ennakkotiedoista. Samalla lähivuosien tulopohjamuutokset kuntataloudessa vaativat tarkkaa taloudenpitoa jo vuoden 2017 aikana. Analyysi perustuu Tilastokeskuksen julkaisemiin tilastotietoihin.

Kuntasektorin menot kasvoivat maltillisesti koko maassa, keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2016 tilikauden tulos parani ennakoarvion mukaan lähes puoli miljardia euroa. Tilikauden tulos oli kuitenkin negatiivinen 111 kunnassa, yhteensä 0,2 miljardia euroa. Kaikkiaan kuntia on Manner-Suomessa tällä hetkellä 295.

Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta parani puoli miljardia euroa. Lainakanta nousi 18 miljardiin euroon ja velkaantumisen kasvu hidastui 3,6 prosenttiin. Negatiivisen vuosikatteen, eli niin sanotun ”syömävelan” osuus kuntien lainakannan muutoksesta on erittäin pieni, vuosina 2000 - 2016 se on ollut viiden prosentin luokkaa.

Kuntien ja kuntayhtymien talouden tasapainottamistoimet ovat tuottaneet tulosta ja kuntatalous lähenee nykyisen hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoitetta. Hallituksen parin vuoden takaisissa ennusteissa kuntasektorin velan arvioitiin nousevan kolme miljardia nyt toteutunutta suuremmaksi. Lisäksi toiminnan ja investoinnin rahavirran ennakoitiin painuvan raskaasti negatiiviseksi. Tämä ennuste ei toteutunut, mutta edessä on sen sijaan tiukempi taloustilanne johtuen valtionosuuksien ja verotulojen heikkenemisestä jo tänä vuonna.

Kuntatalouden parantumisen taustalla löytyy maltillinen menokehitys, joka johtuu muun muassa kuntien ja kuntayhtymien henkilöstökulujen sopeuttamisesta sekä vähäisestä kustannustason kasvusta kuntapalveluissa. Kuntien ja kuntayhtymien tulot lisääntyivät erityisesti kasvaneiden valtionosuuksien kautta. Vuoden 2016 valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä 260 miljoonaa euroa ja lisäksi kunnat saivat 270 miljoonaa euroa valtionosuuksia kuntien ja valtion välisen kustannusjaon tarkistuksen seurauksena.

Kuntien verotulot 2016 kasvoivat maltillisesti koko maan tasolla yhteensä 1,4 prosenttia eli 300 miljoonaa euroa. Vaimeaa kehitystä selittää muun muassa kuntien korotetun yhteisöveron jako-osuuden poistuminen. Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat suuresti. Maakuntakeskuksissa ja muissa suurissa kaupungeissa on palvelutarpeen lisääntymisestä johtuvia investointipaineita. Muissa kunnissa investointipaineet liittyvät usein korjausvelkaan.

Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kaavoitus eteni vuonna 2016 neljällä asemakaavalla, Toritien asemakaava, Aurinkorinne, Satamarinne ja Koskenparras, jotka valmistuvat vuoden 2017 aikana. Kuhmoisten kunnan osayleiskaavan päivitys käynnistyi 2016.

Terveysaseman saneerausurakat olivat euromääräisesti isoin projekti. Se saatiin loppuun vuoden 2016 aikana. Myös Päijännekodin erilaiset korjaustyöt ja päivitykset on saatettu ulkopuolen ja pihojen osalta valmiiksi 2016 vuoden aikana.

Sivistystoimi

Sivistystoimialalla toteutettiin n. 125.000 e menoleikkaus. Tavoiteasettelussa huomioitiin uuden varhaiskasvatuslain edellyttämiä toiminnallisia muutoksia lasten päivähoitoon, ja varhaiskasvatuksen esimieheksi palkattiin lastentarhaopettaja toukokuun lopussa. Kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan valmistautuminen alkoi.

Uudet esi- ja perusopetuksen sekä lukion opetussuunnitelmat hyväksyttiin, ja lukuvuoden alusta alkaen pyrittiin toteuttamaan laaja-alaisia osaamistavoitteita kaikissa oppiaineissa ja kaikilla vuosiluokilla. Syksyllä järjestettiin ylioppilaskoe ensimmäisen kerran sähköisenä.

Keittiöiden käyttötehokkuutta parannettiin vaihtamalla tuotannonohjausjärjestelmä Aromista Jamixiin.

Väestö, elinkeinorakenne ja työllisyys

Kuhmoisissa asui 31.12.2016 2 287 asukasta, joista miehiä 1 132 ja naisia 1 155. Muutos vuoden takaiseen on -39 asukasta. Asukasluvulla mitattuna Kuhmoinen on Suomen 313 kunnasta sijalla 254 ja maapinta-alan mukaan mitattuna Kuhmoinen on sijalla 94. Väestömuutos selittyy luonnollisella poistumalla, sekä normaalilla muuttoliikkeellä. Tilastojen mukaan väkiluvun pieneneminen on hieman hidastunut ja vuoden 2016 nettomuutto on ennakkotilastoinnin mukaan +1. Jatkossa haasteita työnantajille tuo alueen työikäisten määrän väheneminen. Tämä näkyy jo nyt selvästi muun muassa rakennus-, hoiva- ja opetusalailla. Ikäihmisten ja vapaa-ajanasukkaiden määrän ja palvelutarpeen kasvu tuo kuntaan uusia mahdollisuuksia monialaiselle palveluyrittäjyydelle. Ennusteiden mukaan kunnan väkimäärä laskee vuoteen 2040 mennessä 1 916 asukkaaseen.

Kuhmoisten kunta on panostanut työllisyydenhoitoon palkkaamalla työsuunnittelijan vuodesta 2010 ja varaamalla määrärahaa tukityöllistämiseen, sekä yhdistysten työllistämistukeen. Työsuunnittelijana vuonna 2016 on toiminut Minna Korppila-Kauppinen ja Piia Heinävaara.

Kuhmoisten kunnassa oli työttömiä työnhakijoita vuoden 2016 lopussa 159 henkilöä, mikä on 17,7 % työvoimasta. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä laski Kuhmoisissa 4,2 %. Työttömistä työnhakijoista oli miehiä 94 ja naisia 65. Alle 25 vuotiaita työttömiä oli vuoden lopussa 11 henkilöä ja yli 50-vuotiaita 99 henkilöä. Lisäksi yli vuoden työttömänä olleita oli 81 henkilöä. Alhaisimmillaan työttömyysprosentti oli kesäkuussa 16,2 %. Koko Suomen osalta työttömien työnhakijoiden määrä laski joulukuun 2016 tilaston mukaan 5,3 %.

Kunta työllisti vuoden aikana palkkatuella 8 eri henkilöä, mikä on 7 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Palkkatukihakemusten määrä yhteensä kohdistuen kunnan työttömiin, kasvoi 42 hakemuksesta 107 hakemukseen. Koko kunnan aluetta koskien laadittiin yhteensä 17 myönteistä palkkatukipäätöstä.

Kuhmoisten elinkeinoelämässä suurimmat alat liikevaihdolla mitattuna ovat kauppa, teollisuus ja rakentaminen. Alkutuotannossa työskentelee vajaat 15 prosenttia työvoimasta. Palvelualojen työpaikat kunnassa muodostavat yli puolet kaikista työpaikoista ja jalostuksen osuus on noin neljännes. Kuhmoisten kunnan alueella sijaitsevista yrityksistä suurin osa on rakennus- ja palvelualanyrityksiä sekä teollisuusyrityksiä. Eri toimialoilla olevien pienten palveluyritysten suuren määrän mahdollistaa kunnan alueella vapaa-aikaa viettävät yli 9 000 vapaa-ajanasukasta. Kuhmoisten kunnassa on reilut 200 yritystä.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Henkilöstö

Kuhmoisten kunnan tuottamat palvelut tuotetaan pääosin oman henkilöstön voimin. Jämsän kaupunki tuottaa yhteistoimintasopimuksen mukaan sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut Kuhmoisten kunnan alueella. Jämsän kaupunki on ulkoistanut pääosan sote-palveluiden tuottamisesta. Teknisen ja myös sivistystoimen palveluista osa tuotetaan ostopalveluna. Henkilöstön jaksamiseen liittyvien riskien vähentämiseksi Kuhmoisten kunta on työnantajana kiinnittänyt huomiota henkilöstön työhyvinvointiin ja hyvään työilmapiiriin. Kunnan henkilöstölle on tarjolla useita henkilöstöetuuksia ja työtyytyväisyyskyselyn totuttaminen joka toinen vuosi on asetettu tavoitteeksi. Vuonna 2016 laadittiin kunnan henkilöstölle laaja työhyvinvointikysely, jossa kunta työnantajana sai hyvän arvosanan. Kyselyn vastauksissa esiin tulleiden epäkohtien parantamiseksi on tehty toimenpiteitä.

Kunnan henkilöstö on sitoutunut toimimaan kunnan palveluksessa ja henkilöiden työurat ovat usein hyvin pitkiä. Kaikilla toimialoilla on panostettu vahvasti henkilöstön osaamiseen, muun muassa kehityskeskustelujen ja täydentävän kouluttamisen avulla.

Pienessä kuntaorganisaatiossa useilla työntekijöillä on hyvin laaja tehtävänkuva, joka asettaa omat haasteensa työn hallintaan. Laajat tehtävänkuvat eivät anna mahdollisuutta erikoistumiseen ja jatkuva kouluttautuminen on perus edellytys hyviin työsuorituksiin. Jatkovaa huolta pienessä kunnassa aiheuttaa pätevän henkilöstön rekrytointi sijaistarpeita varten. Tilinpäätösvuonna erityisesti päivähoitossa sairauspoissaoloja oli merkittävästi ja sijaisten rekrytoinnissa oli ongelmia.

Talouden näkökulmasta merkittävä tulevaisuudenriski on kunnan menojen ja tulojen epätasapaino. Tämän riskin toteutuminen on mahdollista erityisesti sosiaali- ja terveystaloudessa. Kunnan riskiksi ja epävarmuustekijäksi voidaan nimetä myös kuntalaisten palvelutarpeen kasvun kasvu. Työikäisten määrän vähentyminen aiheuttaa kuntatalouteen haasteita ja heikentää ns. huoltosuhdetta. Kunnan väestön ikääntyminen aiheuttaa terveystaloudellisten kysynnän kasvua. Myös työttömyyden kasvu aiheuttaa menopaineita sosiaalitilanteissa erityisesti toimeentuloturvan puolella. Tuleva sosiaali- ja terveystoimen uudistus tulee muuttamaan tämän riskitekijän, koska tulevaisuudessa kunta ei järjestä eikä rahoita sosiaali- ja terveystaloudellisia.

Vesihuoltolaitoksen jatkuvan taloudellisen tappion vähentämiseksi on päätetty korjaustoimenpiteistä vuonna 2015. Tappiota minimoidaan ja tarkoituksena on, että 2017 vuoden tulos olisi jo voitollinen. Myös kaukolämpötoiminnan kannattavuus on toista vuotta peräkkäin raskaasti tappiollista. Toimenpiteitä kannattavuuden parantamiseksi etsitään jatkuvasti.

Tärkeimpien kiinteistöjen valmiudet toiminnan varmistamiseksi esim. sähkönjakelun keskeytyksien osalta ovat olemassa. Laitosten varavoimajärjestelmä on rakennettu jo aiemmin, jonka johdosta toiminta on varmistettu sähkökatkoista huolimatta, näihin kiinteistöihin kuuluvat Päijännekoti, Terveysasema, Jätevedenpuhdistamo ja Kuntala, lisäksi valmius siirrettävään varavoimaan on vedenottoamoilla.

Laajakaista - kaikille 2015 hanke

Kuhmoisten kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 21.12.2015 § 71, että se myöntää enintään 3,9 miljoonan euron lainan takauksen Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle käytettäväksi laajakaistahankkeen rahoitukseen tarvittaville lainoille. Päätöksessä takauksen enimmäisajaksi on määritelty 20 vuotta. Takauksen ehtona on kunnalle annettava laajakaistaverkkoon liittyvä yritysikiinnitys. Kuhmoisten Verkkopalvelut on Kuhmoisten kunnan 100 % omistama tytäryhtiö.

Kunnanvaltuuston tekemän päätöksen mukaan Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy on perustanut Kuhmoisten Laajakaista Oy:n toteuttamaan verkon fyysisen rakentamisen. Kuhmoisten Laajakaista Oy:ssä on osakkaina Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy 65 %:n osuudella ja Verkko-osuuskunta Kuuskaista 35 %:n osuudella.

Kuhmoisten Verkkopalvelut kilpailutti 3,9 miljoonan euron lainan niin, että lyhytaikaisen lainaa määräksi tuli 1.470.000 euroa ja pitkäaikaista lainan määrä on 2.430.000 euroa. Lainan nostosopimus tehtiin Kuntarahoitus Oyj:n kanssa Kuhmoisten Laajakaista Oy:n esittämän lainannostosuunnitelman mukaan. Suunnitelman mukaan lainan nostaminen käynnistyi maaliskuussa 2016 ja lainat oli nostettu kokonaisuudessaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Lyhytaikainen laina erääntyy maksettavaksi kertasuorituksena 11.3.2019. Pitkäaikainen laina maksetaan takaisin lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja lainan viimeinen erä maksetaan 5.1.2036.

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy käynnisti laajakaistaverkon rakentamisen keväällä 2016 ja vuoden loppuun mennessä runkoverkosta oli valtaosa valmiina. Maastotyöt jatkuvat keväällä 2017.

Hanke on Kuhmoisten kunnalle taloudellisesti suuri ja mikäli hanke ei etene suunnitellulla tavalla ja otetut lainat lankeavat Kuhmoisten kunnan maksettavaksi, saattaa se toteutuessaan aiheuttaa Kuhmoisten kunnan taloudelle merkittävän riskin.

Tietojärjestelmät

Kuhmoisten kunnan tietojärjestelmien tukipalvelut on ostettu ostopalveluna ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Ongelmatilanteissa tukipalvelua ei ole aina ollut saatavissa toivottuna ajankohtana ja tämä on saattanut aiheuttaa riskitilanteita erityisesti taloushallinnon maksuliikenteeseen liittyen. Tukipalvelun saatavuutta on parannettu rekrytoimalla kunnan palvelukseen määräaikainen atk-lähtökihenkilö. Atk-tukihenkilönä on toiminut oppisopimusopiskelija.

Ympäristötekijät

Vesihuoltolaitoksella on suoritettu valvontatutkimusohjelman mukaista vesijohtoverkoston veden laatutarkkailua. Aikaisemman vesinäytteen torjunta-ainejäämälöydön jälkeen Mällykäisen vedenottamolle investoitiin uudet aktiivihilisuodattimet ja säiliöt vuonna 2015.

Jätevedenpuhdistamolla on tehty lakisääteistä jäteveden päästötarkkailua. Erilaisista syistä laitteiston vajaatoiminta on aiheuttanut lupa-arvon ylityksiä. Puhdistamolle on lisätty uusia mittauslaitteita ympäristöluvassa esitettyjen vaatimusten vuoksi. Aluehallintovirasto laatii lopullisen päätöksen ympäristöluvan uudistamisen tarpeesta.

Häiriötilanteiden varalle on asennettu varavoimalaitteisto, koska mm. sähkökatkot ja myrskyt ovat aiheuttaneet aikaisemmin ongelmia vesi- ja viemärlaitokselle. Samoin jätevedenpuhdistamon ja pumppaamoiden hälytysjärjestelmän toimintavarmuutta on parannettu osittain niiden häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi.

Käyttökäyttöhenkilöstö on osallistunut toiminnan kehittämiseen ja häiriötilanteita varten on järjestetty myös useampia häiriötilanneharjoituksia.

Tehinkärjen jätevesi- ja puhdasvesiverkoston toimintaa parannettiin mm. ilmastamalla kaivo. Epäsäännöllinen hajuhaitta saatiin näin poistettua.

Kunnan jätehuollon järjestämis- ja neuvontapalvelut on hankittu Jämsän Jätehuolto liikelaitokselta.

Hulevesistä ei ole ollut mainittavaa ongelmaa kuluneena vuotena.

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessaan tehtävä selontekoa siitä, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kuhmoisten kunnassa on hankintojen osalta noudatettu hankintalain säännöksiä. Pienhankintojen tekemisen menettelytavoista ei säädetä hankintalaissa. Hankintalakia sovelletaan ainoastaan EU-kynnysarvot ja kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Pienhankinnoilla tarkoitetaan niitä hankintoja, jotka alittavat kansalliset kynnysarvot. Pienhankintojen tarkoituksenmukainen, hankinnan laatuun ja laajuuteen soveltuvien hankintatapojen soveltaminen on jäänyt hankintayksiköiden omaan harkintaan. Kuhmoisten kunta hyväksyi pienhankintaohjeen vuonna 2013.

Kunnan johtoryhmätyöskentelyssä on kiinnitetty erityistä huomiota toiminnan suunnitteluun, aikataulujen laatimiseen, toimialojen säännöllisten työpaikkakokousten pitämiseen ja sisäiseen tiedottamiseen. Kunnassa järjestetään tarvittaessa talouteen liittyviä yhteisiä palaverieja, joissa käydään läpi ajankohtaisia asioita.

Kunnanhallituksen on selonteossa käytävä läpi sisäisen valvonnan eri kohdealueet ja jos kunnan sisäisessä valvonnassa on havaittu puutteita ja virheitä, on niistä tehtävä selkoa ja esitys niiden korjaamisesta.

1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Tavoitteiden seurantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota jo tilikaudella. Jos selkeästi on odotettavissa, että tavoite ei tule toteutumaan, tulee asiasta raportoida ja tehdä tarvittava muutosesitys jo ennen tilikauden päättymistä.

Määrärahojen käytössä tulee vastuullisten viranhaltijoiden kiinnittää erityisistä huomiota määrärahojen riittävyyteen. Käyttötalouden osalta menokuri on ollut pääosin hyvä, mutta esimerkiksi vesilaitoksen ja kaukolämmön tulot eivät ole viime vuosina riittäneet menojen kattamiseen. Tilinpäätöksen 2016 osalta vesilaitoksen tulot ovat kattaneet toiminnasta aiheutuneet menot. Suurista investoinneista tulee tehdä etukäteen ns. maksupositit, jotta kunnan taloushallinto aikatauluttaa varojen käyttöä ja voi varautua rahoitustarpeeseen. Kunnanhallituksen vuosittainen talousarvion täytäntöönpano-ohje on kaikkia sitova asiakirja, joka omalta osaltaan ohjaa toimialoja vastuulliseen taloudenhoitoon.

Kunnanhallitus on ohjeistanut virkojen ja toimien täyttölupaohjeistuksen osalta siten, että täyttölupaesityksessä tulee olla perustelut tehtävän edelleen täyttämiseksi sekä sille, onko tehtävät tarpeellista täyttää kokoaikaisena ja vakituksena. Täyttölupa tulee pyytää hyvissä ajoin ennen tehtävän laittamista avoimeksi ja hakua ei saa tehdä ennen kunnanhallituksen antamaa täyttölupaa.

2. Riskienhallinnan järjestäminen

Yleishallinto

Yleishallinnossa riskien arviointia tehdään jatkuvasti erityisesti talouden hallintaan liittyen. Kunnan talouden hallintaan liittyvät ratkaisut joudutaan usein arvioimaan monesta eri näkökulmasta. Suurimman riskin aiheuttaa taloushallinnon henkilöstön vähäinen lukumäärä. Erityisesti mahdollisten päällekkäisten sairauspoissaolojen aikana palvelutuotanto vaarantuu. Maksuvalmiuden turvaamiseksi Kuhmoisten kunta on solminut kuntatodistusohjelmat eri rahoituslaitosten kanssa, jotka varmistavat nopean maksuvalmiuden.

Sivistystoimi

Sivistystoimissa riskien arviointia on tehty erityisesti niiden palvelujen turvaamiseksi, joiden on toimittava päivittäin: ateriapalvelu, opetus ja lasten päivähoito. Toiminnasta vastaavien esimiesten välttämättömille tehtäville on nimetty varahenkilöt. Jatkuvaa huolta pienessä kunnassa aiheuttaa sopivan henkilöstön rekrytointi sijaistarpeita varten. Avoimella sijaishauulla pyritään turvaamaan sijaisten saatavuus ruokapalveluissa, opetuksen järjestämisessä ja lasten päivähoidossa.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa riskien arviointi on valmistunut vuonna 2014. Arviointi sisälsi fyysikaalisten vaaratekijöiden, tapaturman vaaran, ergonomian, kemiallisten vaaratekijöiden, biologisten vaaratekijöiden sekä henkisen kuormittumisen tarkastelun työpisteittäin ja henkilöittäin. Riskien arviointi päivitetään kolmen vuoden välein.

Riskienhallinta ja seuranta

Yleishallinto

Yleishallinnon rooli riskienhallinnassa on suuri. Erityisesti taloushallinnon henkilöstön kautta tapahtuva kunnan varojen käytön valvonta ja siihen liittyvä tarkkailu on merkittävä osa riskienhallintaa. Yleishallinnon henkilöstö noudattaa kunnan sisäisen valvonnan ohjesäännön asettamia velvoitteita vastuujakoihin ja toiminnan ja varojen käytön tarkkailuun liittyen. Sisäisen valvonnasta on keskusteltu työpaikkakokouksissa. Sisäisestä valvonnasta on järjestetty myös koulutustilaisuuksia kunnan henkilöstölle ja kunnan luottamushenkilöille.

Sivistystoimi

Toimialan yksiköiden varautumis- ja pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain. Poistumisharjoituksia järjestetään vuosittain. Henkilöstön ensiaputaidot on päivitetty koulutuksella.

Tekninen toimi

Tekninen toimi on vastuussa riskienhallinnasta ja seurannasta sekä on velvollinen kehittämään riskienhallintaa kokonaisuutena. Erityisalojen lisäkoulutus on tarpeen. Syksyllä 2015 järjestettiin valmiusharjoitus KESKI15, jossa mm. käsiteltiin yksityiskohtaisesti vesilaitoksen varautumista häiriö- ja kriisitilanteisiin. Tämä kantaa ja auttaa nyt riskien tunnistamisessa.

Riskien ennakointi

Yleishallinto

Kunnan maksuvalmiuteen liittyviin riskeihin on vuonna 2016 pystytty kaikilta osin varautumaan ajoissa.

Sivistystoimi

Sivistystoimessa riskien arviointia on tehty erityisesti niiden palvelujen turvaamiseksi, joiden on toimittava päivittäin: ateriapalvelu, opetus ja lasten päivähoito. Toiminnasta vastaavien esimiesten välttämättömille tehtäville on nimetty varahenkilöt. Toimialan lakisääteiset varautumis- ja pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain.

Tekninen toimi

Vesihuollon ajallisiin riskeihin on pystytty varautumaan ennakolta. Kuluneen vuoden aikana vesihuoltolaitos on toiminut valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Mällykäisen vedenottamon tekniikan uusiminen takaa puhtaan veden pumppaamisen verkostoon. Torjunta-ainejäämiä on, mutta aktiivihiihtisuodattimet poistavat ne tehokkaasti. Vesihuollon verkostoa on uusittu laadun parantamiseksi. Valvontatutkimusohjelma on päivitetty 2016 vuoden aikana. Kolmatta vedenottamoa ei ole rakennettu. Eteen tulleet tapaukset eivät olleet niiden laajuus huomioiden ennalta arvattavia. Riskien ennakointi esim. sairauslomien suhteen on mahdotonta, mutta tekninen toimi on miettinyt ratkaisuja esim. rakennustarkastajan tai avainhenkilöiden työn keskeytymisen osalta ja ajalta.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Yleishallinto

Yleishallinnon hankinnat alittivat vuonna 2016 kansallisen kynnysarvon. Kaikki hankintoihin liittyen on pyydetty tarjoukset. Vuonna 2016 kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa on sovellettu kunnanhallituksen kokouksessaan 13.1.2014 § 18 hyväksymää pienhankintaohjetta.

Sivistystoimi

Sivistystoimen osastokokouksissa on linjattu omaisuuden hankinnan ja luovutuksen periaatteet. Omaisuuden hoidon valvonta on kuvattu tehtäväkuvausten tasolla.

Tekninen toimi

Niiltä osin kuin hankkeen kokonaiskustannukset ovat olleet selkeästi arvioitavissa etukäteen ja ovat ylittäneet kynnysarvot, on hankkeet kilpailutettu hankintalain mukaisesti.

3. Sopimustoiminta

Yleishallinto

Yleishallinnossa valvotaan yleishallinnon toimesta laadittujen sopimusten ehtoja siltä osin, kun sopimusten ehdot kuuluvat yleishallinnon toimialaan. Sopimusehtoja, joiden velvoitteiden täyttäminen kuuluu muille toimialoille, kuuluu valvoa kyseisen toimialan viranhaltijoiden toimesta. Asuinkiinteistöjen vuokrasopimusten valvonta on kuitenkin täysin yleishallinnon vastuulla.

Sivistystoimi

Sivistystoimessa noudatetaan lainsäädäntöä ja voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia. Toiminta järjestetään tehtyjen sopimusten ehtojen mukaisesti ja vanhentumisaikoja seurataan säännöllisesti. Hankinnoissa noudatetaan lainsäädännön lisäksi kunnan pienhankintaohjeita.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa tehtyjen sopimusten ehtoja ja vanhentumisaikoja seurataan säännöllisesti. Vuokrasopimusten kiinteistöihin liittyvät tekniset osat saatetaan selkeämmiksi.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Yleishallinto

Yleishallinnossa sisäinen valvonta on jatkuvaa kunnan toimintojen arviointia erityisesti taloudenhallinnan näkökulmasta katsottuna. Yleishallinnon henkilöstö on sitoutunut noudattamaan kunnan sisäisen valvonnan ohjesäännön asettamia velvoitteita toiminnan ja varojen käytön tarkkailuun liittyen. Epäkohtiin on puututtu kulloinkin niiden edellyttämällä tavalla. Yleishallinnon toimesta kunnan toimialoilla on otettu käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä. Asianhallintajärjestelmän voidaan katsoa olevan olennainen osa riskienhallintaa, koska se lisää sisäistä läpinäkyvyyttä kunnan toimintoihin liittyen.

Sivistystoimi

Sivistystoimen osastokokouksissa on käsitelty sisäisen valvonnan ohjeita ja esimiesten velvollisuuksia. Hallintosäännön määrittelemien toimivaltuuksien noudattamiseen, toiminnan taloudellisuuteen liittyviin virkavelvoitteisiin ja viranhaltijapäätösten asianmukaisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Tekninen toimi

Sisäinen valvonta on ollut jatkuvaa toimintojen tarkkailua sekä havaittuihin epäkohtiin puuttumista. Epäkohtien luonteesta riippuen niihin on puututtu joko välittömästi tai osastokokousten yhteydessä. Yhtenä aiheena kehityskeskusteluissa ovat olleet henkilöriskit ja eritoten työturvallisuus ja toiminnan riskit sekä sisäinen valvonta yhtenä kokonaisuuteen liittyvänä työkaluna. Teknisen toimen työntekijöiden kokonaisvaltainen vastuu omasta työstään on kehittämistoimenpiteenä mm. epäkohtien löytymiseksi.

Kuhmoisten kunnan tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kuhmoisten kunta teki vuodelle 2016 talousarvion, jossa tilikauden tulosarvio oli 670 240 euroa ylijäämäinen. Kunnan talousarviota vuodelle 2016 muutettiin syksyllä 2016, muutettu tulosarvio on 620 320 euroa ylijäämäinen. Kuhmoisten kunnan vuoden 2016 tilinpäätös on 770 800,52 euroa ylijäämäinen. Hallintokuntien toimintatuotot alittivat annetun talousarvion 83 613,85 euroa ja toimintakulut alittivat talousarvion 74 697,37 euroa. Toimintakatteen eli tuottojen ja kulujen erotuksen vaikutus ylijäämään on 8 916,48 euroa.

Talousarvion mukaan kunnan verotulot ovat 8,14 milj. euroa ja tilinpäätöksen toteuma on 8 266 643 euroa eli verotulot toteutuivat 126 643 euroa budjetoitua suurempana.

Kuhmoisten kunnan saamien valtionosuuksien kasvu on ollut merkittävää viime vuosina. Vertailutietona voidaan todeta että vuonna 2005 valtionosuudet olivat 5,2 milj. ja vuoteen 2015 ne olivat kasvaneet 9,04 milj. euroon. Tilinpäätösvuoden valtionosuudet olivat 9 352 121 euroa. Kasvua valtionosuuksissa edelliseen vuoteen verrattuna on 3.4 %, vuoden 2016 talousarvio alittui valtionosuuden osalta 47 979 euroa.

Käyttötalouden menoissa Hallintopalveluiden talousarvion ylitys on 12 503 euroa, suurimmat kustannuspaikkatason ylitykset ovat työllisyyden hoidon henkilöstömenoissa ja henkilöstöhallinnon työterveyshuollon ostopalveluissa. Sote omatoiminta ylitys 14 510 euroa johtuu pääosin työmarkkinatuen kuntaosuuden maksuosuudesta KELA:lle. Sote ostopalveluiden ylitys 282 292 euroa on Jämsän kaupungilta ostettujen terveyspalveluiden ylitystä. Yleishallinnossa tapahtunut määrärahojen ylitys on kokonaisuudessaan 303 352 euroa. Muilla hallintokunnilla ei ollut määrärahaylityksiä toimintakuluissaan.

Rahoitustuotot ja -kulut ylittivät talousarvion 41 132 euroa, ylitys johtui pääosin rahoitusarvopapereiden arvojen muutoksista. Arvopapereista kirjataan tilinpäätökseen arvon alenema, mikäli tilinpäätöshetken arvo on alaisempi kuin hankintahinta ja arvo palautumiseksi kirjataan edellisen tilinpäätöksen arvon alenema.

Suurimmat tuottojen alitukset olivat:

Sote omatoiminta -tulosalueella valtionavustus jäi alle talousarvion 22 578 euroa, johtuen toimeentulotukimenojen pienenemisestä ja vastaavasti silloin saatu valtionavustus menoihin pienenee.

Ruokapalveluissa ulkoisten ja sisäisten tuottojen alitus oli 84 534 euroa ja ulkoisten ja sisäisten menojen alitus oli vastaavasti 89 645 euroa. Ateriahinnoittelu perustuu pääosin toteutuneisiin menoihin, joten tuottojen alitus on perusteltu, koska menot ovat myös alittuneet. Kiinteistötoimen tuotot alittuivat 29 443 euroa, talousarvioon varatut vuokratuotot eivät toteutuneet.

Rakennuslautakunnan toimintatuottojen määrärahan alitus 9 640 euroa.

TULOSLASKELMA:

Tulojen alitukset	194 239,19
Tulojen ylitykset	-256 339,34
Menojen alitukset	-384 004,62
Menojen ylitykset	335 224,79
Netto	-110 879,98

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmasta voi lukea, että kunnan ulkoiset toimintatulot vuonna 2016 ovat 2,285 milj. euroa (2015 tp 2,664 milj. euroa), tuotot ovat 0,084 milj. euroa talousarviossa arvioitua pienemmät. Vuoden 2016 tilinpäätöksen toimintatuotot ovat alentuneet 14,24 % vuoden 2015 toimintatuotoista.

Tilinpäätösvuoden ulkoiset toimintakulut ovat 18,206 milj. euroa (2015 tp 18,119 milj. euroa), kulut ovat 0,075 milj. euroa talousarviossa arvioitua pienemmät. Vuoden 2016 tilinpäätöksen toimintakulut ovat nousseet 0,48 % vuoden 2015 tilinpäätöksen toimintakuluista. Erityisesti ylitystä menojen osalta tapahtui asiakaspalveluiden menolajeissa, henkilöstökulut ja aineet sekä tarvikkeet ja tavarat menolajit alittuivat. Henkilöstökulut tilinpäätöksessä ovat yhteensä 4,356 milj. euroa, kulut ovat alentuneet edelliseen vuoteen 4,21 %. Palveluiden ostot ovat yhteensä 12,106 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen 1,49 %. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankintaan käytettiin 1,309 milj. euroa, alenema edelliseen vuoteen on 0,23 %.

Verotuloja kertyi 8,267 milj. euroa ja valtionosuuksia 9,352 milj. euroa. Verotulot kasvoivat vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden 1,37 %, valtionosuudet kasvoivat vuoden 2015 tilinpäätöksestä 3,45 %.

Kokonaisuutena tarkastellen kunnan tulot ylittivät menot siten, että vuosikatteesta muodostui 1 839 529,98 euroa positiivinen (2015 tp 1 803 345,07 euroa positiivinen). Vuosikate asukasta kohti on 805 euroa. Vuoden 2016 poistot ovat 1,074 milj. euroa (2015 tp. 1,114 milj. euroa), Poistot ja arvonalentumiset huomioiden tilikauden tulos on 765 828,19 euroa positiivinen.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset)	2016 1 000 €	2015 1 000 €
TOIMINTATUOTOT	2 285	2 664
TOIMINTAKULUT	-18 206	-18 119
TOIMINTAKATE	-15 921	-15 455
VEROTULOT	8 267	8 155
VALTIONOSUUDET	9 352	9 040
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT		
KORKOTUOTOT	130	114
MUUT RAHOITUSTUOTOT	81	49
KORKOKULUT	-25	-21
MUUT RAHOITUSKULUT	-44	-79
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	142	63
VUOSIKATE	1 840	1 803
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 074	-1 114
SATUNNAISET TUOTOT		
SATUNNAISET KULUT		
TILIKAUDEN TULOS	766	689
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	5	2
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	771	691
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,6	14,7
Vuosikate/Poistot, %	171,3	161,8
Vuosikate, euroa/asukas	805	775
Asukasmäärä	2 287	2 326

Tunnuslukujen selitykset:

$$\text{toimintatuotot/toimintakulut, \%} = 100 \times \text{toimintatuotot} / \text{toimintakulut}$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verotuloina ja valtionosuuksina.

$$\text{vuosikate / poistot, \%} = 100 \times \text{vuosikate/poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Rahoituslaskelma

Investointimenoja kunnalle kertyi eri hankkeista yhteensä 926 531,39 euroa ja investointituloja osakkeiden myynnistä 44 569,80 euroa. Investointina jatkettiin terveysaseman saneerausta 476 834,02 eurolla ja Päijännekodin korjauksiin käytettiin tilinpäätösvuonna rahaa 219 970,24 euroa. Kiinteistöinvestointeihin käytettiin rahaa kaikkiaan 736 483,98 euroa. Lisäksi tilinpäätösvuonna investoitiin vesi- ja viemäriverkostoon yhteensä 70 905,43 euroa. Yleisiin alueisiin ja liikenneväyliin käytettiin rahaa yhteensä 65 186,98 euroa. Muut investoinnit edellä mainittujen lisäksi olivat maa-alueen osto 36 271 euroa ja teknisen toimen pakettiauto 17 684 euroa.

Antolainojen vähennyksenä rahoituslaskelmassa on Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:lle ja Kuhmoisten Vanhustentaloyhdistys ry:lle annettujen antolainojen lyhennykset. Lainat on annettu v. 2014 kaukolämpöverkostoon liittymisen kustannuksiin.

Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 161 000 eurolla. Lyhytaikaista lainaa tilinpäätöshetkellä ei ollut.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
VUOSIKATE	1 840	1 803
SATUNNAISET ERÄT, NETTO		
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	15	-113
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-927	-1 609
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTEIHIN		
PYSYVIEN VAST. HYÖDYKK. LUOV.TULOT	30	173
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	958	254
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS		
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	11	11
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	1 000
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-161	-296
LYHYTAICAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-1 000	-2 000
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	246	852
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-904	-433
RAHAVAROJEN MUUTOS	54	-179
RAHAVARAT 31.12.	3 393	3 339
RAHAVARAT 1.1.	3 339	3 518
	54	-179
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
RAHAVIRRAN KERTYMÄ 5 VUODELTA, €	598	494
INVESTOINTIEN TULORAHOITUS, %	198,5	112,1
PÄÄOMAMENOJEN TULORAHOITUS, %	169,1	94,7
LAINANHOITOKATE	10,0	5,7
KASSAN RIITTÄVYYS, PV	64,0	60,6
ASUKASMÄÄRÄ	2 287	2 326

Tunnuslukujen selitykset:**Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta**

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

pääomamenojen tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / (\text{investointien omahankintameno} + \text{antolainojen nettolisäys} + \text{lainanlyhennykset})$$

Pääomamenojen tulorahoitus on tunnusluku, joka osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

Antolainojen nettolisäys voi olla myös negatiivinen, mikäli lyhennykset ovat lainanantoa suuremmat. Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan kaavassa pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

lainanhoitokate

$$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään toimintapääomaa eli kassavaroja.

kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{kassavarat} / \text{kassasta maksut}$$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kunnan kassavaroilla kattaa.

Tasetarkastelu

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta laskettaessa vuoden 2016 tilinpäätöksen perusteella kunnan omavaraisuusaste on 82,2 % (2015 tp 77,8 %). Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on 16,1 % (2015 tp 21,0 %).

Kunnan taseessa lainakanta tilinpäätösvuoden lopussa oli n.1,5 milj. euroa eli 638 euroa/asukas (1 126 euroa/asukas v. 2015). Kunnan pitkäaikaiset lainat taseessa on 1,3 milj.

euroa ja lyhytaikaiset lainat 0,2 milj. euroa. Kunnan taseessa 31.12.2016 edellisten tilikausien ylijäämä on 4 199 178,27 euroa. Hallitukselle esitetään, että tilikauden ylijäämä 770 800,52 euroa kirjataan taseen tilikauden ylijäämätilille.

Kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaokutteiset menot	9	0
Aineettomat hyödykkeet	9	0
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 582	2 545
Rakennukset	7 615	6 399
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 954	4 245
Koneet ja kalusto	64	92
Muut aineelliset hyödykkeet	3	3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	220	1 309
Aineelliset hyödykkeet	14 438	14 593
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	2 121	2 165
Muut lainasaamiset	559	571
Muut saamiset	11	11
Sijoitukset	2 691	2 747
PYSYVÄT VASTAAVAT	17 138	17 340
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	490	481
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	490	481
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	327	408
Lainasaamiset	50	
Muut saamiset	98	126
Siirtosaamiset	41	55
Lyhytaikaiset saamiset	516	589
Saamiset	516	589
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrum.	2 912	2 867
Rahoitusomaisuusarvopaperit	2 912	2 867
Rahat ja pankkisaamiset	480	473
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 908	3 929
VASTAAVAA	21 536	21 750

VASTATTAVAA

	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 684	12 684
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	4 199	3 507
Tilikauden yli-/alijäämä	771	692
OMA PÄÄOMA	17 654	16 883
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	37	42
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	37	42
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	640	643
Muut toimeksiantojen pääomat		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	640	643
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 262	1 409
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Saadut ennakot	4	4
Muut pitkäaikaiset velat	182	182
Pitkäaikainen	1 448	1 595
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	197	1 211
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Saadut ennakot		
Ostovelat	680	717
Liittymismaksut ja muut velat	93	115
Siirtovelat	787	544
Lyhytaikainen	1 757	2 587
VIERAS PÄÄOMA	3 205	4 182
VASTATTAVAA	21 536	21 750

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	82,2	77,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,1	21,0
Kertynyt yli-/alijäämä (milj. €)	5,0	4,2
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2173	1805
Lainakanta 31.12. (milj. €)	1,5	2,6
Lainakanta 31.12., €/asukas	638	1126
Lainasaamiset (milj. €)	0,6	0,6
Asukasmäärä	2287	2326

Tunnuslukujen selitykset**omavaraisuusaste, %**

= 100 x (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääristä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 \times (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin noin 30 %.

kertynyt yli-/alijäämä

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)} / \text{Asukasmäärä}$$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

lainakanta 31.12.

$$= \text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})$$

lainat euroa/asukas

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla.

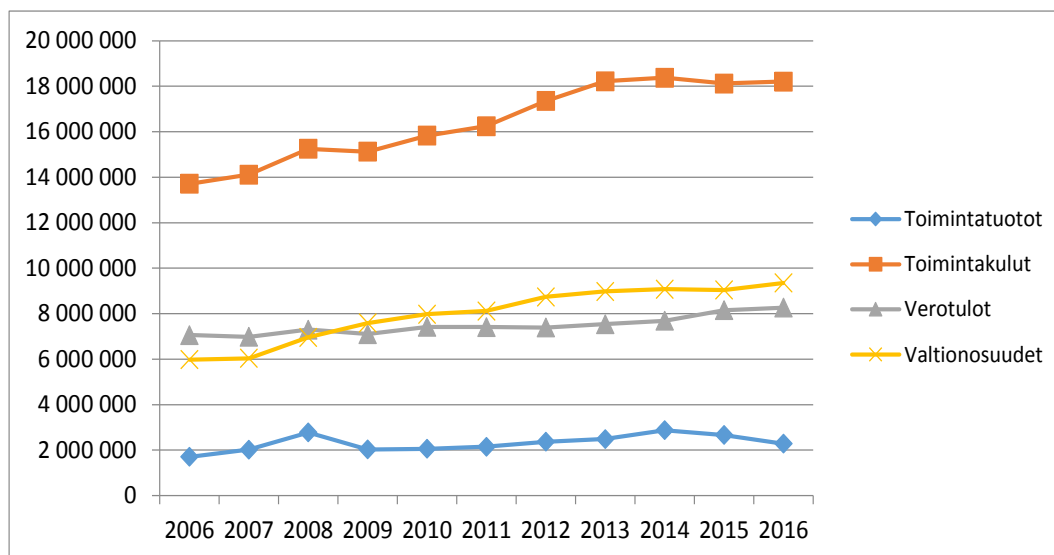
lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk} - \text{lainasaamiset ja muut lainasaamiset.}$$

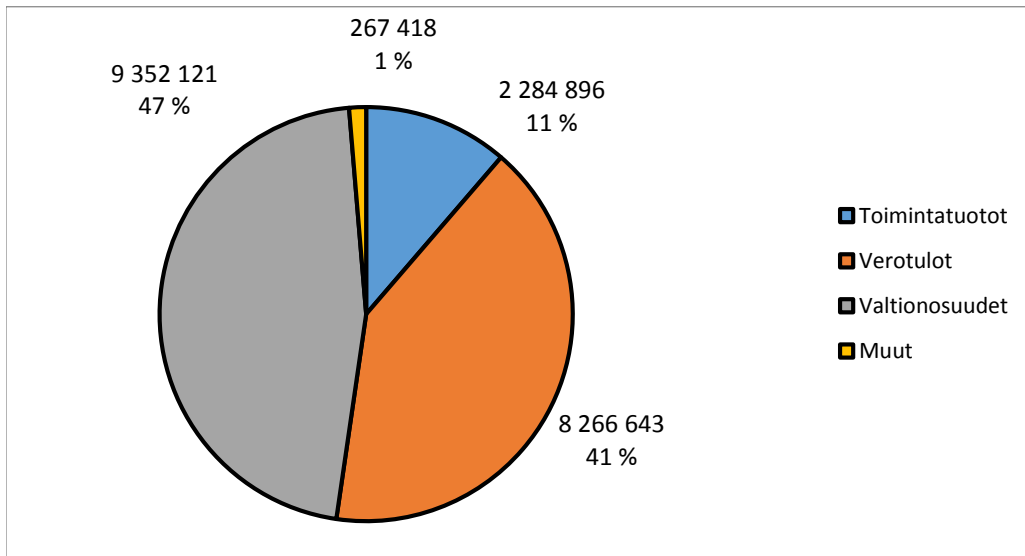
Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT			
TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	2284	Toimintakulut	18206
Verotulot	8267	-Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	9352	Korkokulut	25
Korkotuotot	130	Muut rahoituskulut	44
Muut rahoitustuotot	81	Satunnaiset kulut	
Satunnaiset tuotot		Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten muutos	
-Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		-Pakollisten varausten lis.(+), väh. (-)	
luovutusvoitot	0	-Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
Investoinnit		luovutustappiot	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin		Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykk. luov.tulot	30	Investointimenot	927
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	11	Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	161
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1000
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	20155	Kokonaismenot yhteensä	20348
Täsmäytys:			
Kokonaistulot	20155	Muut maksuvalmiuden muutokset	-246
Kokonaismenot	20348	Rahavarojen muutos	53
	-193		-193

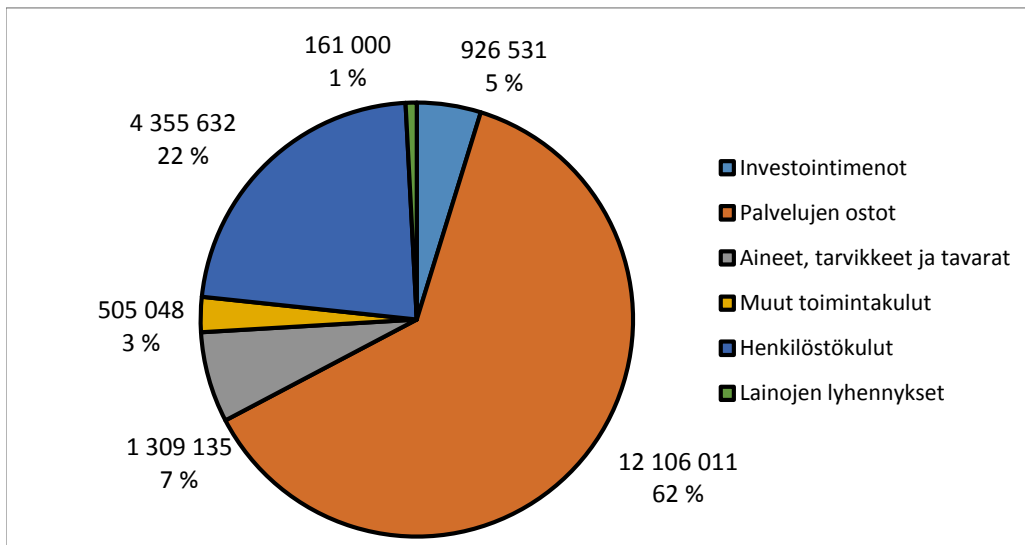
Kunnan tulojen ja toimintamenojen kehitys vuosina 2006 - 2016

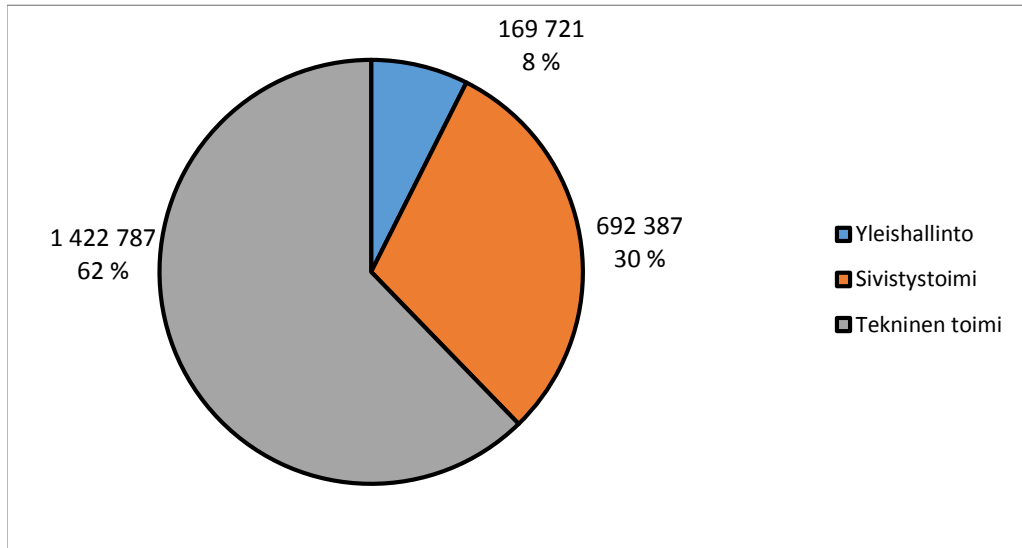
Kunnan tulojen jakautuminen (ulkoiset)

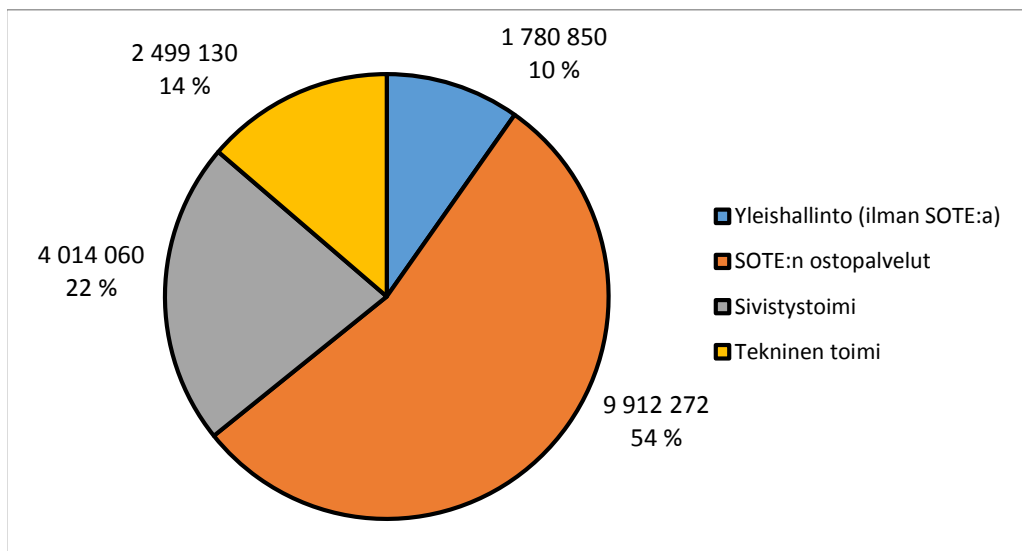
Kunnan menojen jakautuminen (ulkoiset)

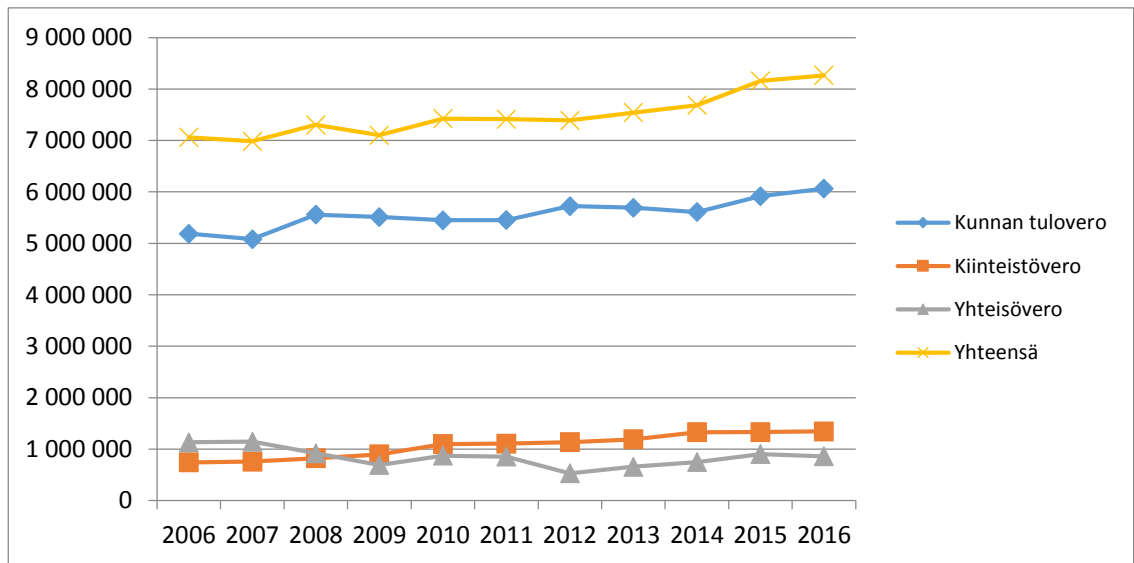
Toimintatuotot toimialoittain (ulkoiset)

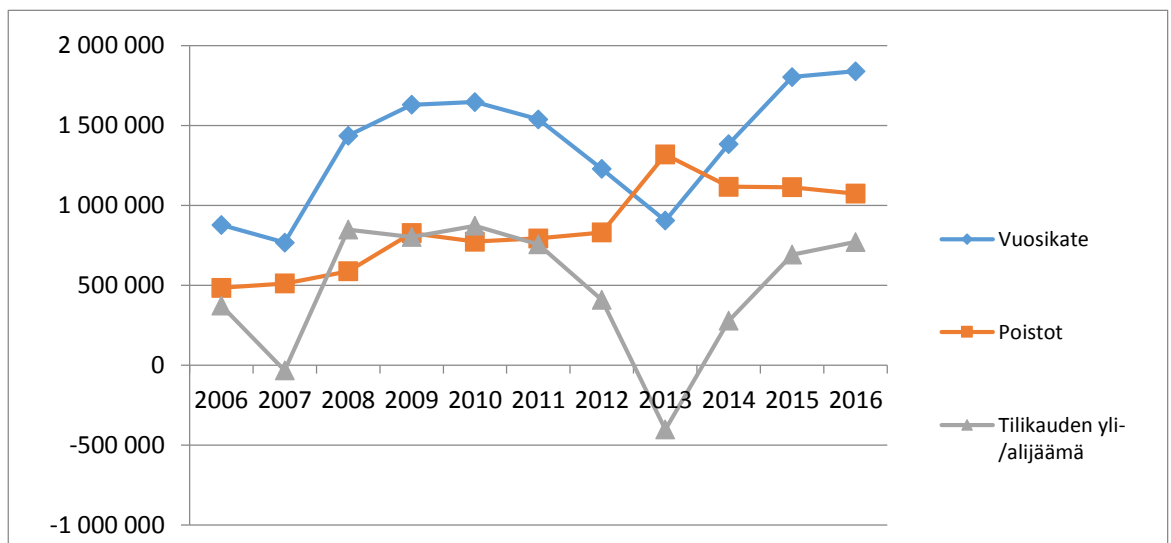
Toimintakulut toimialoittain (ulkoiset)

Verotulojen kehitys vuosina 2006 - 2016

Vuosikatteen ja tuloksen kehitys vuosina 2006 - 2016

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuhmoisten kunnan tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt olivat vuonna 2016 seuraavat:

Tytäryhteisöt:

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy (omistusosuus 100 %)
 Kuhmoisten Päijälänkoti As Oy (omistusosuus 100 %)
 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy -konserni 100 %

Kuntayhtymät:

Keski-Suomen liitto (0,90 %)
 Pirkanmaan sairaanhoitopiiri ky (0,15 %)
 Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (1,27 %)
 Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä (0,21 %)

Osakkuusyhteisöt:

Asunto Oy Kuhmoisten Hokkalanperä 31,7 %.
 Kiinteistö Oy Pohjoisportti (35,5 %)

Hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä taikka säännöistä muuta johdu. Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide tuottaa yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy ovat raportoineet kunnanhallitusta toiminnastaan neljännesvuosittain konserniohjeen mukaisesti.

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ		
	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
Muut	1	
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt		2
Muut omistusyhteisyydet		5
Yhteensä	7	7

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä taikka säännöistä muuta johdu. Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide tuottaa yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n tilinpäätös ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy toimintakertomus ja tilinpäätös on tämän asiakirjan liitteenä.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA	Tilivuosi 2016 1 000 €	Tilivuosi 2015 1 000 €
Toimintatuotot	4 341	4 716
Toimintakulut	-21 187	-20 932
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1	0
Toimintakate	-16 845	-16 216
Verotulot	8 267	8 155
Valtionosuudet	10 595	10 316
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	121	105
Muut rahoitustuotot	83	50
Korkokulut	-48	-56
Muut rahoituskulut	-71	-90
Vuosikate	2 100	2 264
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 489	-1 360
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset	-149	-36
Satunnaiset erät	3	-2
Tilikauden tulos	465	865
Tilinpäätössiirrot	0	-6
Tilikauden verot	-2	-2
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	89	-2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	552	855
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	20,5	22,5
Vuosikate/Poistot, %	70,9	60,1
Vuosikate €/asukas	918	973
Asukasmäärä	2 287	2 326

Tunnuslukujen selitykset:

Toimintatuotot/toimintakulut, % = $100 \times \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate/poistot, % = $100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitiilin päätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa.

Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

**KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN
TUNNUSLUVUT**

	Tilivuosi 2016 1 000 €	Tilivuosi 2015 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 100	2 264
Satunnaiset erät	3	-2
Tilikauden verot	-3	-2
Tulorahoituksen korjauserät	15	-120
	2 116	2 139
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 286	-1 951
Investointitulot	51	199
Investoinnit netto	-3 234	-1 752
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 118	387
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2	0
Antolainasaamisten vähennykset	3	3
Antolainauksen muutokset	1	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 277	1 680
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-408	-1 186
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 033	-2 005
Lainakannan muutokset	2 837	-1 510
Oman pääoman muutokset	112	-30
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	-11	-3
Vaihto-omaisuuden muutos	1	-1
Saamisten muutos	31	621
Korottomien velkojen muutos	716	244
Muut maksuvalmiuden muutokset	737	862
Rahoituksen rahavirta	3 686	-675
Rahavarojen muutos	2 567	-288
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 132	3 562
Rahavarat 1.1.	3 565	3 850
	2 567	-288
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	65,4	129,2
Lainanhoitokate	4,7	4,1
Kassanriittävyys (pv)	90	55

Tunnuslukujen selitykset:**Investointien tulorahoitus, %**

$=100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys (pv)

$=365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan konsernin rahavaroilla kattaa. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista konsernin tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäykset

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	Tilivuosi 2016 1 000 €	Tilivuosi 2015 1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	117	105
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 859	2 810
Rakennukset	11 762	10 460
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 963	4 250
Koneet ja kalusto	229	254
Muut aineelliset hyödykkeet	1 029	6
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	887	1 530
Aineelliset hyödykkeet	20 728	19 312
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 105	1 169
Lainasaamiset	59	60
Muut sijoitukset	12	12
Sijoitukset	1 176	1 241
PYSYVÄT VASTAAVAT	22 022	20 658
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	501	495
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	23	23
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	649	739
Saamiset	650	739
Rahoitusarvopaperit	2 950	2 917
Rahat ja pankkisaamiset	3 221	683
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 844	4 362
VASTAAVAA	29 367	25 515
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 685	12 685
Rahastot	678	677
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	3 900	3 202
Tilikauden yli-/alijäämä	552	700
OMA PÄÄOMA	17 814	17 263
VÄHEMMISTÖOSUUS	30	15
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0	0
Pakolliset varaukset	57	55
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	659	663
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieraspääoma	7 679	3 765
Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	173	220
Lyhytaikainen korollinen vieraspääoma	584	1 630
Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	2 370	1 905
VIERAS PÄÄOMA	10 806	7 519
VASTATTAVAA	29 367	25 515
Omavaraisuusaste, %	60,8	67,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,9	32,2
Kertynyt yli-/alijäämä (milj. €)	4,5	3,9
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1947	1677
Lainakanta 31.12. (milj. €)	8,3	5,4
Lainakanta 31.12., €/asukas	3613	2319
Lainasaamiset (milj. €)	0,06	0,06
Asukasmäärä	2287	2326

Tunnuslukujen selitykset

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernin välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä

Luku osoittaa konsernin asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk –lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Tilikauden tulos on **765 828,19 €**

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

poistoeron vähennys **4 972,33 €**

Poistoerokirjaukset on esitelty tilinpäätöskertomuksen liitteessä 16.

Edellä mainitun poistoerokirjauksen jälkeen muodostuva tilikauden ylijäämä 770 800,52 € esitetään kirjattavaksi taseen tilikauden ylijäämätilille.

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSALUEKOHTAISET TAVOITTEET JA MÄÄRÄRAHAT

YLEISHALLINNON TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2016

HALLINTOPALVELUT

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka tavoitteena on huolehtia kunnan tehtävistä vaalien järjestämisessä virheettömästi ja taloudellisesti. Vuonna 2016 ei järjestetty vaaleja.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vaalien järjestäminen.

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

Vastuuhenkilö: Tilintarkastaja Jorma Kesä, JHTT

Tehtävän toiminta-ajatus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilin-tarkastaja/JHTT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö BDO Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHTT Jorma Kesä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on määritellä tilintarkastuksen painopistealueet, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Hallinto

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Hallinnon tulosalueeseen kuuluvat seuraavat toiminnot ja niistä huolehtiminen: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, toimikunnat, hallintotoimisto, työllisyyden hoito, kunnallisverotus, työsuojelu ja muu henkilöstöhallinto.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kunnan talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvät viranomais- ja muut tehtävät siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle. Yleishallinnon tulosalueen tehtävänä on myös edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan toimintakulujen väheneminen ja toimintatuottojen kasvaminen	Kunnan toimintakulut ja toimintatuotot	Kunnan toimintakulut vähenevät vähintään 3 % ja toimintatuotot kasvavat vähintään 3 % verrattuna edellisen vuoden toteutumaan	Toimintakulut nousivat 0,48 % Toimintatuotot alenivat 14,24 %
Kunnan elinvoimaisuuden lisääminen	Kuntastrategian ja elinkeino- ja työllisyysstrategian ottaminen mukaan päätöksentekoon	Päätökset ovat em. strategioiden mukaiset	Strategiat huomioitiin kunnallisessa päätöksenteossa

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Konserniohjaus ja velkaantumisen hallinta. Konsernin omavaraisuusaste kasvaa	Omavaraisuusaste	Omavaraisuusasteen kasvaminen suhteessa edellisen vuoden toteutumaan	Omavaraisuusaste kasvoi 4,4 %
Huolellinen ja perusteellinen päätösvalmistelu	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	Oikaisuvaatimuksia laadittiin 1 kpl, kunnallisvalituksia laadittiin 1 kpl

Perustelut: Kunnan talouden tasapainon keskeinen mittari on vuosikate. Niin kauan kun vuosikate riittää kattamaan vähintään suunnitelman mukaiset poistot, voidaan talouden katsoa olevan tasapainoinen. Kuntastrategia-asiakirja ja kunnan elinkeino- ja työllisyysstrategia huomioitiin kunnan päätöksenteossa.

Sisäiset palvelut

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tulosalueen tehtävänä on tarjota kunnan eri toimialoille niiden tarvitsemat tietohallinto- ja tietoliikennepalvelut sekä talous- ja palkkahallinnon palvelut sisältäen yhteisesti käytössä olevat ohjelmistot, laitteet ja tukipalvelut. Tulosalue koostuu puhelinvaihteesta, kopioinnista, tieto- ja taloushallintopalveluista aiheutuvista menoista. Puhelinvaihtepalvelu on toteutettu seudullisena ratkaisuna. Kuhmoisten kunnan puhelinvälitys hoidetaan Jämsän kaupungin toimesta. Kuhmoisten kunnalla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus Jämsän kaupungin kanssa tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen sekä palkkahallinnon osalta. Lisäksi kuntaan on rekrytoitu atk-lähtukihenkilö, joka omalta osaltaan varmistaa tietohallintoon liittyvien lähipalvelujen sujuvuuden.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tietohallinto, talous- ja palkkahallinto, tietoliikenne, kopiointi- ja puhelinvaihtepalvelujen tuottaminen kunnan eri toimialoille.

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys	Käyttäjäpalautteen määrä	Sujuvat ja ajantasaiset palvelut	Palvelut toteutuivat sovituissa määräajassa
Sisäisen tiedonkulun kehittäminen sähköisiä viestintämuotoja hyödyntäen	Henkilöstön intranet-sivuston käyttöönotto	Henkilöstön intranet-sivusto valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä	Henkilöstön intranet-sivusto on valmistunut joulukuussa 2016

Perustelut:

Tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys ovat keskeinen edellytys kunnan palvelutuotannossa. Lähtukipalvelujen osuus em. palveluissa on merkittävä. Kunnan sisäistä tiedonkulkua parannetaan luomalla henkilöstölle intranet-sivusto sisäistä viestintää varten.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Hallintopalvelut						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 000		2 000	4 099,93	-2 099,93	205,0 %
Maksutulot	3 000		3 000	3 600,00	-600,00	120,0 %
Tuet ja avustukset	48 000	-20 000	28 000	32 401,05	-4 401,05	115,7 %
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	53 000	-20 000	33 000	40 100,98	-7 100,98	121,5 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	523 380	-110 000	413 380	426 137,86	-12 757,86	103,1 %
Palvelujen ostot	386 010		386 010	396 231,89	-10 221,89	102,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	24 400		24 400	22 218,12	2 181,88	91,1 %
Avustukset	115 000	50 000	165 000	159 890,84	5 109,16	96,9 %
Vuokramenot	1 100		1 100	3 096,81	-1 996,81	281,5 %
Muut menot	12 810	18 570	31 380	26 198,31	5 181,69	83,5 %
menot yhteensä	1 062 700	-41 430	1 021 270	1 033 773,83	-12 503,83	101,2 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 009 700	21 430	-988 270	-993 672,85	5 402,85	100,5 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	411 280		411 280	345 049,96	66 230,04	83,9 %
Menot	104 830		104 830	113 433,52	-8 603,52	108,2 %
KOKONAISTULOT	464 280	-20 000	444 280	385 150,94	59 129,06	86,7 %
KOKONAISMENOT	1 167 530	-41 430	1 126 100	1 147 207,35	-21 107,35	101,9 %
NETTO KUSTANNUS	-703 250	21 430	-681 820	-762 056,41	80 236,41	111,8 %
Vakituinen henkilöstö	4,94		4,94	4,94	0,00	
Tilapäinen henkilöstö	1,15		1,15	1,25	0,10	

Elinkeinoelämän edistäminen

Vastuuhenkilö: Kunnanjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elinkeinoelämän edistämisen tulosalueeseen kuuluvat elinkeinotoimi, maaseututoimi, maa- ja metsätilat ja joukkoliikenne. Elinkeinotoimen kehittäminen pohjautuu elinkeino- ja työllisyysstrategiaan.

Kuhmoisten kunnan elinkeinojen kehittämisen painopistealueet ja toimenpiteet on linjattu elinkeino- ja työllisyysstrategiassa. Elinkeinostrategian toteuttamisesta vastaa kehittämisasiamies. Hän toimii omalta osaltaan kunnan elinvoiman kehittäjänä ja käy avointa, aktiivista ja rakentavaa vuoropuhelua yrittäjien ja kuntalaisten kanssa. Kehittämisasiamies opastaa yrityksiä sekä yrittäjiksi aikovia ja ryhtyviä henkilöitä, välittää heille tietoa koulutuksista, saatavilla olevista yrityspalveluista. Edistää kunnan näkyvyyttä sekä kehittää yritysten ja kunnan välistä yhteistyötä.

Kuhmoisten kunnassa on voimassa oleva metsäsuunnitelma, jonka perusteella toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä sekä myydään vuosittain puuta n. 200.000- 300.000 euron edestä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Edellä lueteltujen palvelujen tuottaminen laadukkaasti ja aktiivisesti.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan elinvoiman edistäminen	Yrityksien määrän kehitys, Kunnan nettomuutto Asuin- ja liikerakennusten uustuotanto.	Yrityksien määrä kasvaa. Kunnan nettomuutto on positiivinen. Uusien asuin- ja liikekiinteistöjen määrä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna.	Toteutunut osittain: Kunnan nettomuutto + 1 (ennakkotieto) Ei asuin- ja liikekiinteistöjen uudistuotantoa käynnissä.

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Matkailutoimialan ja yrittäjien välisen yhteistoiminnan edistäminen	Matkailutuotteiden ja palveluiden määrän lisääntyminen.	Käynnissä matkailutoimialaa edistävä hankekokonaisuus. Yrittäjien yhteistoiminta lisääntynyt.	Toteutunut: Hanke hyväksytty Vesuri ry:ssä, hanke käynnissä.
Asumisen ja yrittäjyyden edistäminen	Yritystilojen vuokraus ja myynti. Uusien kaava-alueiden valmistuminen. Uusien yritysten määrä	Teollisuusvuokratilojen käyttöaste vähintään 80%. Vähintään yhden kunnan omistaman yritystilan myynti. Uusien kaava-alueiden tonttien myynti käynnissä. Vähintään 10 uutta yritystä.	Ei toteutunut: Käyttöaste alle 80 %. Ei yritystilojen myyntiä. toteutunut osittain: yksi kaava valmistunut. Loput valmistuvat vuoden 2017 aikana. toteutunut osittain: 8 uutta yritystä (ennakkotieto)

Perustelut: Kuhmoisten kunnan elinkeinotoimen strategiset tavoitteet tulevat vuonna 2014 uudistetusta Kuhmoisten kunnan strategiasta ”Pieni on Kaunista”. Lisäksi elinkeinotoiminnan tavoitteita on tarkennettu elinkeino- ja työllisyysstrategian kymmeneen elinvoimaa lisäävään painopistealueeseen. Vuosittain painopistealueista nostetaan muutama painotettu alue elinkeinotoiminnan kärjeksi. Lisäksi elinkeinotoimi huomioi toiminnassaan Kuhmoisten kunnan maankäytön periaateohjelman tavoitteita, sekä muiden voimassaolevien elinvoimaa lisäävien ohjelmien tavoitteita.

Kuhmoisten kunnan menestys perustuu kasvuun. Mikäli kasvu tyrehtyy elinvoiman edellytykset heikkenevät muun muassa palvelujen ja infrastruktuurin osalta. Kuhmoisten kunnan elinvoiman perusta on osallistuvat asukkaat, rohkeat yrittäjät, vireät vapaa-ajanasukkaat sekä toimivat kuntapalvelut ja infrastruktuuri. Elinvoimaan vaikuttaa vahvasti myös työllisyysaste, yritysten perustamistahti ja niiden työpaikkakehitys.

Vuoden 2016 aikana yritysten määrä pysyi kutakuinkin ennallaan. Tilastokeskuksen tietojen mukaan Kuhmoisissa on 220 reilut yritystä ja vuoden 2016 aikana kuntaan perustettiin noin kymmenen uutta yritystä ja saman verran myös lopetti toimintansa. Huomionarvoista on, että useat yritykset lisäsivät työvoimaa.

Kuhmoisten kunnan asukasluku on pienentynyt viimeisen kuudentoista vuoden aikana noin 680 asukkaalla. Vaikka kunnan asukasluku on pienennyt vuosittain, on kunnan nettomuutto positiivinen jo neljättä vuotta peräkkäin. Ennakkotietojen mukaan nettomuutto vuodelta 2016 on positiivinen (+1). Positiivinen nettomuutto on merkki kunnan vetovoimasta ja elinvoiman kasvamisesta.

Vuoden 2016 aikana ei kuntaan rakennettu uusia omakotitaloja eikä teollisuuskiinteistöjä, sen sijaan jo vuosia jatkunut loma-asuntojen laajennus ja saneeraustoiminta oli vilkasta ja se työllisti hyvin myös paikallisia yrittäjiä.

Kunnan matkailutyöryhmän valmisteleva Kiehtova Kuhmoinen kehittämishanke käynnistyi elokuussa 2016 kun hanketta hallinnoiva Kuhmoisten Yrittäjät Ry. palkkasi hankkeelle työntekijän. Hanke jatkuu vuoden 2017 loppuun saakka. Kiehtova Kuhmoinen – hanke vahvistaa ja kehittää Kuhmoisten yrittäjien välistä yhteistyötä, sekä korostaa kunnan omaleimaisuutta, vahvuuksia ja elinvoimaisuutta kulttuurimatkailun keinoin.

Teollisuustilojen käyttöaste oli vuoden 2016 lopussa hieman vajaat 70 %. Käyttöastetta laskee kunnan omistaman 24-hallin alhainen käyttöaste. Muiden kunnan omistuksessa olevien teollisuusiinteistöjen käyttöaste on 100 % ja niissä on pitkäaikaiset vuokralaiset. Kunta ei myynyt vuoden 2016 aikana omistamiaan teollisuustiloja.

Kunnalla on jo useamman vuoden ollut käynnissä kolme kaavahanketta jotka valmistuttuaan tarjoavat uusia houkuttelevia rakennuspaikkoja omakoti- ja rivitalo-, sekä pienkerrostalorakentajille. Aurinkorinteen kaava oli valmistumassa aivan vuoden lopussa ja Koskenpartaan ja Satamarinteen kaavat ovat edelleen keskeneräisiä. Aurinkorinteen kaavan markkinointi käynnistyy vuoden 2017 aikana.

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Elinkeinoelämän edistäminen						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	293 000	-220 000	73 000	68 775,83	4 224,17	94,2 %
Maksutulot						
Tuet ja avustukset				2 758,00		
Vuokratulot	3 500		3 500	2 928,56	571,44	83,7 %
Muut tulot	17 500		17 500	17 735,77	-235,77	101,3 %
tulot yhteensä	314 000	-220 000	94 000	92 198,16	1 801,84	98,1 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	128 950		128 950	139 530,30	-10 580,30	108,2 %
Palvelujen ostot	138 200		138 200	119 411,97	18 788,03	86,4 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	2 370		2 370	5 067,35	-2 697,35	213,8 %
Avustukset	2 500		2 500	2 000,00	500,00	80,0 %
Vuokramenot						
Muut menot	500		500	555,66	-55,66	111,1 %
menot yhteensä	272 520	0	272 520	266 565,28	5 954,72	97,8 %
TOIMINTAKATE (netto)	41 480	-220 000	-178 520	-174 367,12	-4 152,88	97,7 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	33 980		33 980	16 250,55	17 729,45	47,8 %
KOKONAISTULOT	314 000	-220 000	94 000	92 198,16	1 801,84	98,1 %
KOKONAISMENOT	306 500	0	306 500	282 815,83	23 684,17	92,3 %
NETTO KUSTANNUS	7 500	-220 000	-212 500	-190 617,67	-21 882,33	89,7 %
Vakituinen henkilöstö	1,75	0,00	1,75	1,75	0,00	
Tilapäinen henkilöstö	0,40		0,40	0,60	0,20	

Terveydenhuolto ja sosiaalitoimi, oma toiminta (ei Jämsän ostopalveluja)

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Oman toiminnan tulosalueeseen kuuluu tulona toimeentulotuen valtionosuus. Menoina sosiaali- ja terveystoimen siirtynyttä henkilöstöä koskevat eläkemenoperusteiset- ja varhemaksut. Työmarkkinatuen kuntaosuus on maksettu tulosalueen menoista vuoden 2015 alusta alkaen.

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Sosiaali- ja terveys/ omatoiminta						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 000		1 000		1 000,00	0,0 %
Maksutulot						
Tuet ja avustukset	60 000		60 000	37 421,99	22 578,01	62,4 %
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	61 000	0	61 000	37 421,99	23 578,01	61,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	370 000		370 000	373 510,28	-3 510,28	100,9 %
Palvelujen ostot	80 400	15 000	95 400	106 671,06	-11 271,06	111,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	600		600	329,45	270,55	54,9 %
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	451 000	15 000	466 000	480 510,79	-14 510,79	103,1 %
TOIMINTAKATE (netto)	-390 000	-15 000	-405 000	-443 088,80	38 088,80	109,4 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot				500,02		
KOKONAISTULOT	61 000	0	61 000	37 421,99	23 578,01	61,3 %
KOKONAISMENOT	451 000	15 000	466 000	481 010,81	-15 010,81	103,2 %
NETTO KUSTANNUS	-390 000	-15 000	-405 000	-443 588,82	38 588,82	109,5 %
Vakituinen henkilöstö	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Terveydenhuolto ja sosiaalitoimi, ostopalvelut Jämsä ja Keuruu

Vastuuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on tuottaa ja järjestää kuntalaisille tarpeelliset, oikein mitoitettut ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut. Palveluilla tuetaan kuntalaisten elämäntaitojen hallintaa ja mahdollisuutta turvalliseen ja mielekkääseen elämään kaikissa elämäntilanteissa.

Kuhmoisten kunta muodostaa yhdessä Jämsän kaupungin kanssa yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla ja järjestämisvastuuta toteutetaan tilaaja-tuottaja -mallin mukaisella toiminnalla. Yhteistoimintatehtäviin

kuuluvat kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaan kunnille kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisten ja muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu ja tuottaminen.

Tehtäviä ovat:

1. Kunnille kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistehtävät
2. Väestölle järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut, jotka ovat:
sosiaali- ja terveystoimen hallinto, vastaanottopalvelut, aikuisten psykososiaaliset palvelut, perhepalvelut, suun terveydenhuollon palvelut, hoito- ja hoivapalvelut, vammaispalvelut, toimeentulotuki ja sosiaalitoimen lainsäädäntöön liittyvä työllisyys, kuntoutuspalvelut ja perusterveydenhuolto ja siihen liittyvä erikoissairaanhoito.

Yhteistoimintasopimuksen mukaan erikoissairaanhoidon vastuullinen järjestäjä on Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. Yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta hoitaa Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan puolesta sopimusohjausneuvottelut ja muun tarvittavan sopimisen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Muilta erikoissairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon palvelujen tuottajilta yhteistoiminta-alueen tilaajalautakunta tilaa palvelut sopimuskuntien valtuustojen antamien ohjeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Kuhmoisten kunta on mukana ympäristöterveydenhuollon palveluiden (terveysvalvonta ja eläinlääkintä) osalta yhteistoiminta-alueella, jossa tehtävien hoitamisesta vastaa Keuruun kaupunki.

Tulosalueen menoista maksetaan myös vuonna 1927 tai sitä aiemmin syntyneiden kuntalaisten terveyskeskusmaksuja.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tavoitteena on turvata Kuhmoisten kunnan ja Jämsän kaupungin muodostamalla yhteistoiminta-alueella kustannustehokkaat, tarkoituksenmukaiset ja kaikkien seutukunnan alueen asukkaiden saatavilla olevat laadukkaita sosiaali- ja terveyspalvelut. Yhteistoiminta-alueen toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvionkirjan liitteessä 1.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sosiaali ja –terveys-toimen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuvat	Palvelusopimuksessa määritellyt asiat	Palvelusopimuksen toteutuminen	Palvelusopimuksessa määritellyt asiat toteutuivat

KUNNANHALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kuntalaiset saavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut hoitotakuun mukaisessa ajassa	Raportit	Hoitotakuu toteutuu	Hoitotakuu toteutui
Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen	Kuntouttavien tukityöpaikkojen lukumäärä	Kuntouttavien tukityöpaikkojen lukumäärän kasvaminen vuoden 2015 tasosta	Kuntouttavien tukityöpaikkojen lukumäärä ei kasvanut vuonna 2016

TOIMIALA: Sosiaali- ja terveys/ ostopalvelut Jämsä ja Keuruu	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Toimintatulot: Myyntitulot Maksutulot Tuet ja avustukset Vuokratulot Muut tulot						
tulot yhteensä	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Toimintamenot: Henkilöstömenot Palvelujen ostot Aineet, tarvikkeet, tavarat Avustukset Vuokramenot Muut menot						
	9 626 980		9 626 980	9 910 065,13	-283 085,13	102,9 %
	3 000		3 000	805,00	-805,00	
				1 402,50	1 597,50	46,8 %
menot yhteensä	9 629 980	0	9 629 980	9 912 272,63	-282 292,63	102,9 %
TOIMINTAKATE (netto)	-9 629 980	0	-9 629 980	-9 912 272,63	282 292,63	102,9 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät: Poistot ja arvonalentumiset Tulot Menot						
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,00	0,00	
KOKONAISMENOT	9 629 980	0	9 629 980	9 912 272,63	-282 292,63	102,9 %
NETTO KUSTANNUS	-9 629 980	0	-9 629 980	-9 912 272,63	282 292,63	102,9 %
Vakituinen henkilöstö	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Sosiaali- ja terveystoimi / Toteutuneet ostopalvelut

	Tilinpäätös v. 2015	Talousarvio v. 2016	Toteutunut v. 2016	Poikkeama v. 2016
Hallinto	183 340	185 450	195 646,23	-10 196,23
Psykososiaaliset ja perheiden palvelut	835 591	970 590	657 179,74	313 410,26
Vammais- ja kuntoutuspalvelut	1 073 528	1 207 520	1 104 152,05	103 367,95
Vanhusten palvelut	3 656 812	3 603 110	3 535 113,38	67 996,62
Terveydenhuollon vastaanottopalvelut	1 178 579	1 001 650	1 132 617,09	-130 967,09
Erikoissairaanhoito	2 945 826	2 593 660	3 223 943,09	-630 283,09
Ympäristöterveydenhuolto (Keuruu)	64 990	65 000	61 413,55	3 586,45
yhteensä	9 938 666	9 626 980	9 910 065,13	-283 085,13
muutos-%				-0,29 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
YLEISHALLINTO YHTEENSÄ						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	296 000	-220 000	76 000	72 875,76	3 124,24	95,9 %
Maksutulot	3 000	0	3 000	3 600,00	-600,00	120,0 %
Tuet ja avustukset	108 000	-20 000	88 000	72 581,04	15 418,96	82,5 %
Vuokratulot	3 500	0	3 500	2 928,56	571,44	83,7 %
Muut tulot	17 500	0	17 500	17 735,77	-235,77	101,3 %
tulot yhteensä	428 000	-240 000	188 000	169 721,13	18 278,87	90,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 022 330	-110 000	912 330	939 178,44	-26 848,44	102,9 %
Palvelujen ostot	10 231 590	15 000	10 246 590	10 532 380,05	-285 790,05	102,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	27 370	0	27 370	28 419,92	-1 049,92	103,8 %
Avustukset	120 500	50 000	170 500	163 293,34	7 206,66	95,8 %
Vuokramenot	1 100	0	1 100	3 096,81	-1 996,81	281,5 %
Muut menot	13 310	18 570	31 880	26 753,97	5 126,03	83,9 %
menot yhteensä	11 416 200	-26 430	11 389 770	11 693 122,53	-303 352,53	102,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-10 988 200	-213 570	-11 201 770	-11 523 401,40	321 631,40	102,9 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset				0,00		
Tulot	411 280	0	411 280	345 049,96	66 230,04	
Menot	138 810	0	138 810	130 184,09	8 625,91	
KOKONAISTULOT	839 280	-240 000	599 280	514 771,09	84 508,91	85,9 %
KOKONAISMENOT	11 555 010	-26 430	11 528 580	11 823 306,62	-294 726,62	102,6 %
NETTO KUSTANNUS	-10 715 730	-213 570	-10 929 300	-11 308 535,53	379 235,53	103,5 %
Vakituinen henkilöstö	6,69	0,00	6,69	6,69	0,00	
Tilapäinen henkilöstö	1,55	0,00	1,55	1,85	0,30	

SIVISTYSTOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2016

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja

Sivistystoimen toiminta-ajatus:

Sivistystoimen tehtävänä on kasvua, oppimista ja osallisuutta edistämällä vahvistaa hyvinvointia sekä osaamista turvallisessa ja kehittyvässä toimintaympäristössä aktiivisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on sivistynyt, aktiivinen ja osallistuva kansalainen, joka ottaa vastuun omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä elinympäristöstä.

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: Päivähoidon ohjaaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Lapsella on äitiys- ja vanhempainlomakauden jälkeen subjektiivinen oikeus päivähoitopalveluun. Hoitopaikka tarjotaan perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäiväkodista. Tulosalueeseen sisältyy myös kansaneläkelaitoksen kautta maksettava lasten kotihoidontuki ja kuntalisä sekä yksityisen perhepäivähoidon kuntalisä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta saattaa pientä koululaista koulun kanssa varhaislapsuudesta keskilapsuuteen, jolloin lapsen elämäpiiri laajenee kodista ja päivähoitosta kouluun. Iltapäivä on pienen koululaisen vapaa-aikaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla tuetaan lapsen sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä, ja lapsi saa rauhassa harjoitella itsenäistymistä turvallisen palvelun periaatteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö	Varhaiskasvatuksen tukimallin suunnittelu	Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki toimii	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden hyvinvointi	Päivähoitopaikan järjestäminen jokaiselle lapselle	Päiväkotitoiminnassa uuden hoitokauden alkaessa	Ei toteutunut: hoitopaikka järjestyi oman kunnan lapsille mutta ei muille, päiväkotitoiminta ei toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Henkilökunnan hyvinvointi ja yhteissuunnittelun edistäminen	Kotikäynnit Virkistytymisillat Koulutukset Henkilöstökokoukset	1 krt/kk/hoitaja/ryhmis 1 krt/vuosi 1 krt/vuosi 3-4 krt/vuosi	Toteutunut 50 % Toteutunut Toteutunut Toteutunut
	Sairauspoissaolot vähenevät 10%	Työssä jaksaminen paranee	Ei toteutunut: kasvua 101%
Lapsille suunnatun tapahtuman järjestäminen	Yhteistyö sidosryhmien kanssa	2-4 krt/vuosi	Toteutunut

Muut tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lapsiperheiden yhteisöllisyyden edistäminen	Vanhemmille suunnatun ohjelman järjestäminen	1 krt/vuosi	Toteutunut

Toiminta vuoden 2016 aikana:

Varhaiskasvatuksessa oli kaiken kaikkiaan kirjoilla yli 60 lasta vuoden aikana. Päivä- ja vuorohoitoa tarjottiin kaikille sitä tarvitseville lapsille, mutta kaikille välittömän hoidon tarpeessa oleville lapsille ei ole voitu järjestää paikkaa ryhmäperhepäiväkodista. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettiin kaikille sitä tarvitseville 0.-2.-luokkalaisille yhteistyössä seurakunnan kanssa. Esikoululaisten iltapäiväryhmä järjestettiin yhtenäiskoululla, syksystä alkaen kerhomuotoisena.

Lapsille järjestettiin vuoden aikana monipuolista, liikunnallista ja kulturellia ohjelmaa. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki toimi ostopalveluna Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

Kesäkuusta alkaen päivähoiton ohjaaja toimi 100% (60% hallintoa, 40% hoitotyötä) työajalla, ja yhteistyöhön vanhempien kanssa panostettiin. Heitä kuultiin mm. päiväkodin perustamiseen liittyen, ja sivistyslautakunta esitti syyskuussa päiväkodin perustamista.

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Varhaiskasvatus						
Toimintatulot:						
Myyntitulot				150,00	-150,00	
Maksutulot	52 000		52 000	43 572,00	8 428,00	83,8 %
Tuet ja avustukset				6 814,26	-6 814,26	
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	52 000	0	52 000	50 536,26	1 463,74	97,2 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	439 420		439 420	411 642,13	27 777,87	93,7 %
Palvelujen ostot	101 070		101 070	49 408,72	51 661,28	48,9 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	9 680		9 680	4 909,80	4 770,20	50,7 %
Avustukset	120 000		120 000	97 620,94	22 379,06	81,4 %
Vuokramenot	200		200	200,00	0,00	0,0 %
Muut menot	420		420	3 205,53	-2 785,53	763,2 %
menot yhteensä	670 790	0	670 790	566 787,12	104 002,88	84,5 %
TOIMINTAKATE (netto)	-618 790	0	-618 790	-516 250,86	-102 539,14	83,4 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot						
Menot	57 730		57 730	51 124,05	6 605,95	88,6 %
KOKONAISTULOT	52 000	0	52 000	50 536,26	1 463,74	97,2 %
KOKONAISMENOT	728 520	0	728 520	617 911,17	110 608,83	84,8 %
NETTO KUSTANNUS	-676 520	0	-676 520	-567 374,91	-109 145,09	83,9 %
Vakituinen henkilöstö	7,20		7,20	5,66	-1,54	
Tilapäinen henkilöstö	4,75		4,75	3,63	-1,12	

Yhtenäiskoulu

Vastuuhenkilö: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus:

Esi- ja perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen mahdollistaa monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Perusopetus tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin.

Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhtenäiskoulun tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisten kokoisissa opetusryhmissä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Elinvoimainen kunta	Oma lukio	Lukion aloittaa vuosittain 18 opiskelijaa	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Fyysinen oppimisympäristö	Sähköinen yo-kirjoitus	Toimiva järjestelmä	Toteutunut
	Muuntuvat tilat	Oppimisympäristön suunnittelun käynnistäminen	Käynnistetty

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laadukas opetus	OPS:n 2016 käyttöön otto	Luokat 1.-6.	Toteutunut
Oppilaiden laaja-alaiset osaamistaidot	Nykyaikaiset ja monipuoliset opetusmenetelmät ja tilat	Sähköisen oppimateriaalin ja laitteiden hyödyntäminen	Toteutuu asteittain
		Teema-opinnot	Toteutunut
Alueellinen yhteistyö	Toimiva yhteistyö	Kokouksiin ja toimintaan osallistuminen	Toteutunut
Yrittäjyyskasvatuksen ja kansainvälisyyden kehittäminen	Kurssi Vierailut/oppilasvaihto	Toteutuminen	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Työkykyinen ja motivoitunut henkilökunta	Tyky-toimintaa	Työviihtyvyyden ylläpitäminen	Toteutunut
	Sairauspoissaolot vähenevät 10 %		Kasvua 32%
	Viestinnän kehittyminen	Toimivat viestintätavat koteihin, talon sisällä sekä sidosryhmien suuntaan	Vuorovaikutteisuutta ja vastuunottoa viestintätavoissa kehitetään jatkuvasti
	Henkilöstön osaamiskartoitukset	Kouluttautumis suunnitelma	Osaamiskartoitukset toteutuneet, tavoitteellinen suunnitelma tekeillä
Taloudelliset resurssit	Riittävä tuntikehys oppilasmäärään nähden	Tarkoituksenmukaiset opetusjärjestelyt	Toteutunut

Toiminta vuoden 2016 aikana:

Esikoululaisia oli 16 ja perusopetuksessa 145 oppilasta, lukiossa 40 opiskelijaa. Kevään abiturienteista ylioppilastutkinnon sekä lukion oppimäärän suorittivat kaikki 4 opiskelijaa, ja myös kaikki 9 luokan oppilaat saivat päättötodistuksen. Syyslukukauden tilastointipäivänä esi- ja perusopetuksessa oli 153 oppilasta ja lukiossa 42 opiskelijaa. Lukion ratsastuslinjalla aloitti 5 ja lukiolinjalla 14 opiskelijaa, näistä yhteensä 4 Kuhmoisten ulkopuolelta.

Henkilöstön osaamiskartoituksia tehtiin kehityskeskusteluissa ja erillisellä TVT-taitoihin keskittyvällä kartoituksella. Pedagoginen ICT-tukihenkilö perehdytti opettajia laitteiden opetuskäyttöön ja myös oppilaita laitteilla oppimiseen. Pedanet-kouluverkon käyttöä tehostettiin. Sitä käytetään opetuksen tukena, sähköisen yo-tutkinnon harjoittelualustana ja OPS2016-työssä sekä ulkoisen ja sisäisen viestinnän alustana.

Kaikilla koeviikoilla järjestettiin sähköisiä kurssikokeita Abitti-järjestelmällä. Keski-Suomen lukioverkosto tarjosi henkilöstölle koulutusta erityisesti sähköiseen ylioppilastutkintoon liittyen. Syksyllä järjestettiin ylioppilaskoe sähköisenä.

Opetussuunnitelmatyötä tehtiin seudullisesti ja maakunnallisesti. Uusien opetussuunnitelmien mukaisesti aloittivat esiopetus, perusopetuksen luokat 1 – 6 sekä lukion ensimmäinen luokka opiskelun syyslukukaudesta alkaen. Opetussuunnitelmatyön lisäksi yhtenäiskoulun toiminnan laatuun ja toimintakulttuurin uudistumiseen vaikutettiin erityisesti hankkeilla. Hallitusohjelman kärkihankkeen Liikkuva koulu –ohjelma aloitettiin syyslukukaudella.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Yhtenäiskoulu						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	17 400		17 400	17 769,52	-369,52	102,1 %
Maksutulot	500		500	1 365,30	-865,30	273,1 %
Tuet ja avustukset			0	17 307,33	-17 307,33	
Vuokratulot						
Muut tulot			0		0,00	
tulot yhteensä	17 900	0	17 900	36 442,15	-18 542,15	203,6 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	1 706 540		1 706 540	1 671 716,44	34 823,56	98,0 %
Palvelujen ostot	320 160	120 000	440 160	464 598,62	-24 438,62	105,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	94 160		94 160	97 427,39	-3 267,39	103,5 %
Avustukset						
Vuokramenot	5 000		5 000	3 429,48	1 570,52	68,6 %
Muut menot	2 750		2 750	4 934,89	-2 184,89	179,5 %
menot yhteensä	2 128 610	120 000	2 248 610	2 242 106,82	6 503,18	99,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-2 110 710	-120 000	-2 230 710	-2 205 664,67	-25 045,33	98,9 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	3 620		3 620	2 616,19	1 003,81	72,3 %
Tulot						
Menot	579 250		579 250	586 121,60	-6 871,60	101,2 %
KOKONAISTULOT	17 900	0	17 900	36 442,15	-18 542,15	203,6 %
KOKONAISMENOT	2 711 480	120 000	2 831 480	2 830 844,61	635,39	100,0 %
NETTO KUSTANNUS	-2 693 580	-120 000	-2 813 580	-2 794 402,46	-19 177,54	99,3 %
Vakituinen henkilöstö	25,72	0,00	25,72	25,65	-0,07	
Tilapäinen henkilöstö	5,00		5,00	4,75	-0,25	

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: Sivistystoimenjohtaja, vastaava kirjastonhoitaja (kirjasto ja Riihigalleria)

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kirjaston ydintehtävänä on kaikkien lukutaitojen edistäminen tarjoamalla ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaista tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille, avoimesti ja ammattitaitoisesti – hyödyksi, huviksi ja lohduksi.

Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja, ylläpitäen näyttely- ja museotoimintaa sekä taiteen perusopetusta. Lisäksi toimiala tuottaa musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille monipuolisia mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla.

Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ainutlaatuisen kulttuuripääoman näkyvyys	Riihigallerian kesänäyttely	Riihigalleria on houkutteleva tavaramerkki	n. 1700 kävijää (edellinen vuosi 2.484 kävijää)
Palvelu-imagon ylläpito	Elokuvanäytöksiä eri ikäryhmille	4/kk	Toteutunut
Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Voimavarat oikein mitoitettu	Työssä jaksaminen	Sairauspoissaolot vähenevät 10%	Kasvua 78%

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lukuharrastuksen edistäminen	Satutunnit/kirja- ja elokuvavinkkaus	2 krt/kk	Toteutunut
Terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta	Työyhteisöliikuntaa	Työssä jaksamisen parantaminen	Toteutunut
	Liikunnalliset lasten toimintapäivät	Vakiinnuttaminen varhaiskasvatuksen toimintaan	Toteutunut
	Liikuntaneuvonnan vaikuttavuuden seuranta	Liiku-lehti avattu terveydenhuollon potilastietojärjestelmään	Ei toteutunut
Kuntalaisten osallisuus liikuntapalvelujen kehittämisessä	Asiakaskysely/-tilaisuus	2 krt/vuosi	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nuorista välittäminen	Nuorisokysely	Tyytyväisyys - saavutettavuus - toiminta	Toteutunut
	Syrjäytymisen ehkäisy	Etsivän nuorisotyön toteutuminen	Toteutunut
Liikuntapaikkojen hoidon tehostaminen	Lämmin kelkkavarasto	Toteutuminen	Toteutunut

Toiminta vuoden 2016 aikana:

Riihigallerian kesässä nähtiin maalausten, installaatioiden ja videoteoksen yhteisnäyttely *Luonnostamme*. Kirjastopalvelua käytti 1382 asiakasta ja lainojen määrä oli yhteensä 43181. Kirjaston gallerian vaihtuvia näyttelyjä oli 11. Kirjaston tapahtumia olivat erilaiset ohjelmalliset illat sekä kirjailija- ja asiantuntijavierailut. Kirjasto tuki kasvatus- ja opetustyötä järjestämällä luokkavierailuja ja kirjastokäytön opetusta, satutunteja sekä kirjavinkkausta lapsille ja nuorille.

Elokuvateatterissa katsottiin 50 näytöstä. Ostopalveluna Kuhmoisiin hankittiin Jämsän työväenopiston kursseja, ja taiteen perusopetusta hankittiin Jämsän musiikkiopistolta. Sitä annettiin myös alkuopetuksen yhteydessä n. 1 krt /vk.

Liikuntaneuvonta on juurtunut osaksi kunnan peruspalvelua. Palvelua käytti 36 asiakasta. Liikunnanohjaaja järjesti työyhteisöliikuntaa ruokapalveluhenkilöstölle ja opettajille. Liikuntapalvelukyselyllä ja Kuhmolassa kaksi kertaa järjestetyllä asukastilaisuudella kerättiin tietoa kuntalaisten liikuntatottumuksista sekä tyytyväisyydestä ja toiveista kunnan liikuntapalveluihin. Frisbeegolf-rata uusittiin entistä ehommaksi peltokauppojen myötä.

Nuorista välitettiin osallistavan ja monipuolisen nuorisotyön toimilla - tapahtumilla, retkillä, leireillä ja teemapäivillä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Etsivä nuorisotyö järjestettiin yhteistyössä Työvalmennussäätiö Avituksen kanssa.

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio- muutokset €	Talousarvio- muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Elämänlaatupalvelut						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	12 300		12 300	11 368,17	931,83	92,4 %
Maksutulot	13 850		13 850	13 483,77	366,23	97,4 %
Tuet ja avustukset	17 900		17 900	21 588,18	-3 688,18	120,6 %
Vuokratulot						
Muut tulot	6 450		6 450	921,00	5 529,00	14,3 %
tulot yhteensä	50 500	0	50 500	47 361,12	3 138,88	93,8 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	315 270		315 270	341 221,75	-25 951,75	108,2 %
Palvelujen ostot	109 180		109 180	102 437,75	6 742,25	93,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	72 470		72 470	51 350,33	21 119,67	70,9 %
Avustukset	9 100		9 100	7 931,50	1 168,50	87,2 %
Vuokramenot	5 950		5 950	6 668,06	-718,06	112,1 %
Muut menot	1 200		1 200	1 496,70	-296,70	124,7 %
menot yhteensä	513 170	0	513 170	511 106,09	2 063,91	99,6 %
TOIMINTAKATE (netto)	-462 670	0	-462 670	-463 744,97	1 074,97	100,2 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	36 760		36 760	33 426,12	3 333,88	90,9 %
Tulot						
Menot	70 830		70 830	58 838,63	11 991,37	83,1 %
KOKONAISTULOT	50 500	0	50 500	47 361,12	3 138,88	93,8 %
KOKONAISMENOT	620 760	0	620 760	603 370,84	17 389,16	97,2 %
NETTO KUSTANNUS	-570 260	0	-570 260	-556 009,72	-14 250,28	97,5 %
Vakituinen henkilöstö	6,82	0,00	6,82	6,70	-0,12	
Tilapäinen henkilöstö	1,33		1,33	1,26	-0,07	

Ruokapalvelut

Vastuuhenkilö: Ruokapalveluesimies

Tehtävän toiminta-ajatus:

Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukailla ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on kaksi valmistuskeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelu tuottaa Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut.

- Kuhmoisten palvelutalon asiakkaiden ateriat ja kotiateriat
- Terveysaseman potilaiden ja henkilöstön ateriat
- Toimintakeskuksen ja asuntolan lounaat
- Ryhmäpäiväkodin ateriat
- Kouluruokailu

Ruokatuotantoa ohjataan atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

Keittiöt valmistavat ravitsemussuositusten mukaista ruokaa, laatutaso:

- ravitsemushoito ja ruokailu (sairaalan ja ikääntyneiden ruokasuositus)
- kouluruokasuositus
- lasten ruokasuositus

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Voimavarat oikein mitoitettu	Työssä jaksaminen	Sairauspoissaolot vähenevät 10%	Vähentynyt 10,5%

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelun laatu	Teemapäivät PK	2 pv/vuosi	Toteutunut
	Sidosryhmien palaverit	2 /vuosi	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ekotehokkaat keittiöt	Koulutus/konsultointi	Laitteiston energiatehokas käyttö	Toteutunut
Kotimainen ruokakulttuuri	Teemapäivät koululla	Perinneruokaa 6 krt/lv	Toteutunut

Toiminta vuoden 2016 aikana:

Keittiöiden käyttötehokkuutta parannettiin vaihtamalla tuotannonohjausjärjestelmä Aromista Jamixiin. Palvelun laatuun panostettiin teemapäivillä, osallistumalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueellisen ravitsemistyöryhmän seminaareihin sekä kouluttamalla henkilöstöä Metos Centerissä keittiölaitteiden tehokkaaseen, turvalliseen ja ympäristöystävälliseen käyttöön. Elintarvikevalvoja tarkasti molemmat valmistuskeittiöt ja arvioi ne toiminnaltaan vaatimusten mukaiseksi eli oivalliseksi.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Ruokapalvelut						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	622 500		622 500	556 549,94	65 950,06	89,4 %
Maksutulot				1 498,45		
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	622 500	0	622 500	558 048,39	64 451,61	89,6 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	365 260		365 260	345 552,83	19 707,17	94,6 %
Palvelujen ostot	101 710		101 710	92 675,14	9 034,86	91,1 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	273 640		273 640	255 819,99	17 820,01	93,5 %
Avustukset						
Vuokramenot						
Muut menot	370		370	12,10	357,90	3,3 %
menot yhteensä	740 980	0	740 980	694 060,06	46 919,94	93,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-118 480	0	-118 480	-136 011,67	17 531,67	114,8 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	8 150		8 150	7 598,96	551,04	93,2 %
Tulot	195 060		195 060	174 976,90	20 083,10	89,7 %
Menot	74 670		74 670	32 495,64	42 174,36	43,5 %
KOKONAISTULOT	817 560	0	817 560	733 025,29	84 534,71	89,7 %
KOKONAISMENOT	823 800	0	823 800	734 154,66	89 645,34	89,1 %
NETTO KUSTANNUS	-6 240	0	-6 240	-1 129,37	-5 110,63	18,1 %
Vakituinen henkilöstö	9,09	0,00	9,09	9,10	0,01	
Tilapäinen henkilöstö	2,05		2,05	0,22	-1,83	

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	652 200	0	652 200	585 837,63	66 362,37	89,8 %
Maksutulot	66 350	0	66 350	58 421,07	7 928,93	88,0 %
Tuet ja avustukset	17 900	0	17 900	47 208,22	-29 308,22	263,7 %
Vuokratulot						
Muut tulot	6 450	0	6 450	921,00	5 529,00	14,3 %
tulot yhteensä	742 900	0	742 900	692 387,92	50 512,08	93,2 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	2 826 490	0	2 826 490	2 770 133,15	56 356,85	98,0 %
Palvelujen ostot	632 120	120 000	752 120	709 120,23	42 999,77	94,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	449 950	0	449 950	409 507,51	40 442,49	91,0 %
Avustukset	129 100	0	129 100	105 552,44	23 547,56	81,8 %
Vuokramenot	11 150	0	11 150	10 097,54	1 052,46	90,6 %
Muut menot	4 740	0	4 740	9 649,22	-4 909,22	203,6 %
menot yhteensä	4 053 550	120 000	4 173 550	4 014 060,09	159 489,91	96,2 %
TOIMINTAKATE (netto)	-3 310 650	-120 000	-3 430 650	-3 321 672,17	-108 977,83	96,8 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	48 530	0	48 530	43 641,27	4 888,73	89,9 %
Tulot	195 060	0	195 060	174 976,90	20 083,10	89,7 %
Menot	782 480	0	782 480	728 579,92	53 900,08	93,1 %
KOKONAISTULOT	937 960	0	937 960	867 364,82	70 595,18	92,5 %
KOKONAISMENOT	4 884 560	120 000	5 004 560	4 786 281,28	218 278,72	95,6 %
NETTO KUSTANNUS	-3 946 600	-120 000	-4 066 600	-3 918 916,46	-147 683,54	96,4 %
Vakituinen henkilöstö	48,83	0,00	48,83	47,11	-1,72	
Tilapäinen henkilöstö	13,13		13,13	9,86	-3,27	

TEKNISEN TOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2016

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Teknisen toimeen sijoittuvan teknisen lautakunnan tavoitteena on huolehtia yhdyskunnan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä, kuten suunnittelu-, rakentamis-, käyttö- ja kunnossapitotehtävistä. Teknisen toimen tavoitteena on turvata elämisen taso kunnan kaikilla alueilla.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä henkilökapasiteetti tehtävien hoitamiseksi	Henkilömäärä	Toimialan hallinnointiin ja työnjohtoon ja ennen kaikkea kenttähenkilöstön tehtäviin oikein mitoitettu resurssi.	Ei täysin toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tehtävien organisointi tärkeysjärjestyksen mukaisesti	Suunniteltujen tehtävien toteutuminen	Resurssien yhteensovittaminen	Toteutunut

Perustelut: Koko suunnitelman toteuttaminen nykyisillä henkilöresursseilla on erittäin haasteellista.

Kaavoitus ja maankäyttö

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kaavoituksen ja maankäytön tavoitteena on kehittää ja ylläpitää toimivaa kuntakeskusrakennetta sekä elinvoimaista maaseutua ja loma-asumisympäristöä. Tavoitteena on pystyä tarjoamaan tontteja eri tahojen tarpeisiin.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhdyskuntasuunnittelussa otetaan huomioon kuntalaisten ja loma-asujien ympäristön toimivuus ja viihtyisyys. Liikennealueiden osalta tavoitteena on parantaa liikenneväylien kuntoa ja helpottaa kunnossapitoa peruskorjaamalla ja rakentamalla väylästä suunnitelmallisesti. Puistojen ja yleisten alueiden osalta tavoitteena on hyvin hoidetut, monikäyttöiset ja viihtyisät kokonaisuudet.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Riittävä tonttitarjonta eri tarpeisiin, sisämaassa ja rannoilla.	Markkinointikelpoisten tonttien määrä	Kysyntää vastaava tonttitarjonta	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kaavojen uudistaminen	Kaavoitustilanne	Kaavoituksen ajantasaisuus	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Liikenneverkoston ja yleisten alueiden kuntotason ylläpito ja kohottaminen	Ohjelman toteutuminen	Saneerausohjelma ja korjaussuunnitelma ovat olemassa	Ei täysin toteutunut

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio- muutokset €	Talousarvio- muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Kaavoitus- ja maan- käyttö						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	9 600		9 600	1 709,68	7 890,32	17,8 %
Maksutulot	700		700	1 412,78	-712,78	201,8 %
Tuet ja avustukset				4 519,97		
Vuokratulot	14 400		14 400	13 473,52	926,48	93,6 %
Muut tulot		3 650	3 650	3 850,00	-200,00	105,5 %
tulot yhteensä	24 700	3 650	28 350	24 965,95	3 384,05	88,1 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	142 090		142 090	123 233,66	18 856,34	86,7 %
Palvelujen ostot	284 640		284 640	262 501,57	22 138,43	92,2 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	61 080		61 080	47 946,85	13 133,15	78,5 %
Avustukset						
Vuokramenot	3 400		3 400	2 449,21	950,79	72,0 %
Muut menot	1 040		1 040	862,30	177,70	82,9 %
menot yhteensä	492 250	0	492 250	436 993,59	55 256,41	88,8 %
TOIMINTAKATE (netto)	-467 550	3 650	-463 900	-412 027,64	-51 872,36	88,8 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	221 750		221 750	225 341,19	-3 591,19	101,6 %
Tulot						
Menot	72 990		72 990	31 461,78	41 528,22	43,1 %
KOKONAISTULOT	24 700	3 650	28 350	24 965,95	3 384,05	88,1 %
KOKONAISMENOT	786 990	0	786 990	693 796,56	93 193,44	88,2 %
NETTO KUSTANNUS	-762 290	3 650	-758 640	-668 830,61	-89 809,39	88,2 %
Vakituinen henkilöstö	2,35	0,00	2,35	2,35	0,00	
Tilapäinen henkilöstö	0,35		0,35	0,55	0,20	

Kiinteistötoimi

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kiinteistötoimen tavoitteena on hoitaa ja kunnossapitää kunnan kiinteistöjä kehittävästi ja käyttäjiä mahdollisimman hyvin palvelevalla tavalla.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kiinteistöjä hoidetaan myös ohjelmoiduin kunnossapito- ja peruskorjaustoimenpitein siten, että kunnan rakennetun kiinteistöomaisuuden arvo säilyy.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnossa olevat kiinteistöt	Vikojen korjausaika	Huoltoviat korjataan vuorokaudessa	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan omistamien kiinteistöjen kuntotaso tiedostettu	Keskeisten kiinteistöjen arvioinnit tehty Peruskorjausohjelma niihin laadittu.	Peruskorjausohjelman toteutuma	Ei täysin toteutunut

Perustelut: Keskeisten kiinteistöjen määrittely ohjaa tavoitteita. Järjestelmällisen peruskorjaustoiminnan edellytyksenä ovat riittävän kattavat ja perusteelliset lähtötiedot.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Kiinteistötoimi						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 000		2 000	4 304,09	-2 304,09	215,2 %
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	661 460	-31 000	630 460	598 713,73	31 746,27	95,0 %
Muut tulot						
tulot yhteensä	663 460	-31 000	632 460	603 017,82	29 442,18	95,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	331 530		331 530	299 006,32	32 523,68	90,2 %
Palvelujen ostot	312 310	-31 000	281 310	281 453,59	-143,59	100,1 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	374 920		374 920	319 795,61	55 124,39	85,3 %
Avustukset						
Vuokramenot	84 410		84 410	86 074,83	-1 664,83	102,0 %
Muut menot			0	-4 681,62	4 681,62	
menot yhteensä	1 103 170	-31 000	1 072 170	981 648,73	90 521,27	91,6 %
TOIMINTAKATE (netto)	-439 710	0	-439 710	-378 630,91	-61 079,09	86,1 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	595 760		595 760	565 011,25	30 748,75	94,8 %
Tulot	484 590		484 590	467 875,62	16 714,38	96,6 %
Menot	228 250		228 250	230 601,36	-2 351,36	101,0 %
KOKONAISTULOT	1 148 050	-31 000	1 117 050	1 070 893,44	46 156,56	95,9 %
KOKONAISMENOT	1 927 180	-31 000	1 896 180	1 777 261,34	118 918,66	93,7 %
NETTO KUSTANNUS	-779 130	0	-779 130	-706 367,90	-72 762,10	90,7 %
Vakituinen henkilöstö	8,70	0,00	8,70	7,70	1,00	
Tilapäinen henkilöstö						

Palo- ja pelastustoimi

Tehtävän toiminta-ajatus:

Palo- ja pelastustoimi on Keski-Suomen pelastuslaitoksen vastuulla. Toiminnan järjestely kyseisellä tavalla on lakisääteistä ja sen kunnalle aiheuttamat kustannukset perustuvat kunnan ja pelastuslaitoksen väliseen sopimukseen.

TOIMIALA: Palo- ja pelastus- toimi	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Toimintatulot:						
Myyntitulot						
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	29 140		29 140	30 670,22	-1 530,22	105,3 %
Muut tulot				13,71	-13,71	
tulot yhteensä	29 140	0	29 140	30 683,93	-1 543,93	105,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	15 710		15 710	14 601,69	1 108,31	92,9 %
Palvelujen ostot	196 740		196 740	196 301,39	438,61	99,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	5 120		5 120	5 276,79	-156,79	103,1 %
Avustukset						
Vuokramenot				93,87	-93,87	
Muut menot				15,87	-15,87	
menot yhteensä	217 570	0	217 570	216 289,61	1 280,39	99,4 %
TOIMINTAKATE (netto)	-188 430	0	-188 430	-185 605,68	-2 824,32	98,5 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	11 670		11 670	11 668,32	1,68	100,0 %
Tulot						
Menot	16 290		16 290	18 628,90	-2 338,90	114,4 %
KOKONAISTULOT	29 140	0	29 140	30 683,93	-1 543,93	105,3 %
KOKONAISMENOT	245 530	0	245 530	246 586,83	-1 056,83	100,4 %
NETTO KUSTANNUS	-216 390	0	-216 390	-215 902,90	-487,10	99,8 %
Vakituisen henkilöstö	0,35	0,00	0,35	0,35	0,00	

Laitostoiminta (vesihuolto, pesula ja kaukolämpö)

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäriverkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Kaukolämmön tavoitteena on toimittaa tarvittava lämpöenergia kunnan omistamiin sekä yksityisiin, kaukolämpöön liitettyihin kiinteistöihin.

Pesulatoiminnan tavoitteena on tuottaa kysyntää vastaavaa palvelua.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

Kaukolämpö ostaa kaiken Kuhmoisten Lämpö Oy:n biolämpökeskuksen tuottaman lämpöenergian ja jakelee sen kunnan omistaman kaukolämpöverkon kautta kulutuspaikkoihin.

Kunnan omistamassa pesulassa pestään kunnan palvelutuotannossa syntynyt pyykki ja jonkin verran myös ulkopuolisten asiakkaiden tuomaa pyykkiä.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Puhtaan talousveden tuottaminen ja jätevesien turvallinen käsittely.	Häiriöt per vuosi. Vedenlaadun seuranta. Jäteveden laadun seuranta.	Veden laatu oltava säännösten mukaista, jätevesi päästömääräysten puitteissa.	Toteutunut
Kaukolämmön jakelu	Häiriöt per vuosi	Häiriötön jakelu	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vesihuollon varmistaminen	saneerausohjelma	Verkon dokumentointi, kuntokartoitus ja saneerausohjelma tehty	Ei täysin toteutunut

Perustelut: Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston kunnon tarkkailu ja parantaminen mahdollistavat turvallisen vesihuollon. Kaukolämpöasiakkuuksien lisääminen.

TOIMIALA: Laitostoiminta	Alkuperäinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Toimintatulot:						
Myyntitulot	701 750		701 750	728 356,40	-26 606,40	103,8 %
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	410		410	403,68	6,32	98,5 %
Muut tulot	500		500		500,00	
tulot yhteensä	702 660	0	702 660	728 760,08	-26 100,08	103,7 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	166 700		166 700	169 930,57	-3 230,57	101,9 %
Palvelujen ostot	101 140		101 140	89 262,06	11 877,94	88,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	531 990		531 990	495 876,62	36 113,38	93,2 %
Avustukset						
Vuokramenot	600		600		600,00	0,0 %
Muut menot	300		300	7 275,73	-6 975,73	2425,2 %
menot yhteensä	800 730	0	800 730	762 344,98	38 385,02	95,2 %
TOIMINTAKATE (netto)	-98 070	0	-98 070	-33 584,90	-64 485,10	34,2 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	230 620		230 620	228 039,76	2 580,24	98,9 %
Tulot	207 440		207 440	203 769,80	3 670,20	98,2 %
Menot	40 210		40 210	27 301,74	12 908,26	67,9 %
KOKONAISTULOT	910 100	0	910 100	932 529,88	-22 429,88	102,5 %
KOKONAISMENOT	1 071 560	0	1 071 560	1 017 686,48	53 873,52	95,0 %
NETTO KUSTANNUS	-161 460	0	-161 460	-85 156,60	-76 303,40	52,7 %
Vakituinen henkilöstö	4,10	0,00	4,10	4,10	0,00	

RAKENNUSLAUTAKUNNAN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2016**Rakennusvalvonta**

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonta käsittelee haetut luvat ja neuvoo/palvelee asiakasta hankkeen alusta loppuun. Rakennusvalvonta pyrkii käsittelemään luvat 4 – 5 viikossa.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä enintään 2 % lupapäätöksistä	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään yksiselitteiset ja selkeät lupapäätökset	Kyselyt päätösten sisällöstä	Kyselyjen määrä enintään 1 % lupapäätöksistä	Toteutunut

Perustelut:

Rakennusvalvonnan lupapäätöksillä ja neuvonnalla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Ympäristönsuojelu

Vastuuhenkilö: Ympäristösihteeri

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee edistää ja valvoa kunnan ympäristönsuojelua siten, että suoritettavilla toimenpiteillä turvataan viihtyisä ja luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö kaikille.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Huolellinen ja perusteellinen lupaharkinta	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia ei tehdä	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään yksiselitteiset ja selkeät lausunnot	Kyselyt lausuntojen sisällöstä	Kyselyjen määrä enintään 1 % lausunnoista	Toteutunut

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Hiilineutraali-kuntahankkeen edistäminen kunnassa	Tiedottaminen energiansäästötoimista ja ilmastonmuutoksesta	Vähintään 2 tiedotetta vuodessa	Toteutunut

Perustelut:

Ympäristönsuojelun lupapäätöksillä, neuvonnalla ja lausuntojen annolla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Yksityistiet

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tehtävänä on kunnan yksityisteiden kunnossapitoon osoittaman avustuksen jakaminen avustukseen oikeutetuille sekä kunnalle yksityistielaisissa määrättyjen ja hallintosäännössä rakennuslautakunnalle siirrettyjen tehtävien hoitaminen.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yksityisteiden kunnossapitoavustusten jaosta sekä lakisääteisistä tehtävistä huolehtiminen resurssien puitteissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET**Sitovat tavoitteet**

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään lainmukaiset ja yksiselitteisen selkeät päätökset rakennuslautakunnan toimituksissa	Valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Päätökset eivät olennaisesti muutu maa- ja ympäristöoikeudessa	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Tuotantotavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sisällöltään lainmukaiset ja yksiselitteisen selkeät päätökset rakennuslautakunnan toimituksissa	Valitusten määrä (laatu, ei suoritekriteeri)	Päätökset eivät olennaisesti muutu maa- ja ympäristöoikeudessa	Toteutunut

Perustelut:

Rakennuslautakunta myöntää yksityistieavustukset ja ratkaisee pääasiassa tiekunnan kokouksista tehdyt valitukset

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio €	Talousarvio-muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
Rakennuslautakunta						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 500		1 500	1 506,87	-6,87	100,5 %
Maksutulot	43 500		43 500	33 852,45	9 647,55	77,8 %
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot						
Muut tulot						
tulot yhteensä	45 000	0	45 000	35 359,32	9 640,68	78,6 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	44 660		44 660	39 548,62	5 111,38	88,6 %
Palvelujen ostot	56 060		56 060	34 992,70	21 067,30	62,4 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	9 250		9 250	2 311,79	6 938,21	25,0 %
Avustukset	25 000		25 000	24 999,99	0,01	100,0 %
Vuokramenot						
Muut menot						
menot yhteensä	134 970	0	134 970	101 853,10	33 116,90	75,5 %
TOIMINTAKATE (netto)	-89 970	0	-89 970	-66 493,78	-23 476,22	73,9 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot				31,36		
Menot	19 340		19 340	24 945,85	-5 605,85	129,0 %
KOKONAISTULOT	45 000	0	45 000	35 390,68	9 609,32	78,6 %
KOKONAISMENOT	154 310	0	154 310	126 798,95	27 511,05	82,2 %
NETTO KUSTANNUS	-109 310	0	-109 310	-91 408,27	-17 901,73	83,6 %
Vakituinen henkilöstö	0,90		0,90		0,90	

TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
TEKNINEN TOIMI YHTEENSÄ						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	714 850	0	714 850	735 877,04	-21 027,04	102,9 %
Maksutulot	44 200	0	44 200	35 265,23	8 934,77	79,8 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	4 519,97	-4 519,97	
Vuokratulot	705 410	-31 000	674 410	643 261,15	31 148,85	95,4 %
Muut tulot	500	3 650	4 150	3 863,71	286,29	93,1 %
tulot yhteensä	1 464 960	-27 350	1 437 610	1 422 787,10	14 822,90	99,0 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	700 690	0	700 690	646 320,86	54 369,14	92,2 %
Palvelujen ostot	950 890	-31 000	919 890	864 511,31	55 378,69	94,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	982 360	0	982 360	871 207,66	111 152,34	88,7 %
Avustukset	25 000	0	25 000	24 999,99	0,01	100,0 %
Vuokramenot	88 410	0	88 410	88 617,91	-207,91	100,2 %
Muut menot	1 340	0	1 340	3 472,28	-2 132,28	259,1 %
menot yhteensä	2 748 690	-31 000	2 717 690	2 499 130,01	218 559,99	92,0 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 283 730	3 650	-1 280 080	-1 076 342,91	-203 737,09	84,1 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	1 059 800	0	1 059 800	1 030 060,52	29 739,48	97,2 %
Tulot	692 030	0	692 030	671 676,78	20 353,22	97,1 %
Menot	377 080	0	377 080	332 939,63	44 140,37	88,3 %
KOKONAISTULOT	2 156 990	-27 350	2 129 640	2 094 463,88	35 176,12	98,3 %
KOKONAISMENOT	4 185 570	-31 000	4 154 570	3 862 130,16	292 439,84	93,0 %
NETTO KUSTANNUS	-2 028 580	3 650	-2 024 930	-1 767 666,28	-257 263,72	87,3 %
Vakituinen henkilöstö	16,40	0,00	16,40	15,40	1,00	
Tilapäinen henkilöstö	0,35		0,35	0,55	0,20	
TOIMIALA:	Alkupe- räinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma v. 2016	Poikkeama	Toteutuma %
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ						
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 663 050	-220 000	1 443 050	1 394 590,43	48 459,57	96,6 %
Maksutulot	113 550	0	113 550	97 286,30	16 263,70	85,7 %
Tuet ja avustukset	125 900	-20 000	105 900	124 309,23	-18 409,23	117,4 %
Vuokratulot	708 910	-31 000	677 910	646 189,71	31 720,29	95,3 %
Muut tulot	24 450	3 650	28 100	22 520,48	5 579,52	80,1 %
tulot yhteensä	2 635 860	-267 350	2 368 510	2 284 896,15	83 613,85	96,5 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	4 549 510	-110 000	4 439 510	4 355 632,45	83 877,55	98,1 %
Palvelujen ostot	11 814 600	104 000	11 918 600	12 106 011,59	-187 411,59	101,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 459 680	0	1 459 680	1 309 135,09	150 544,91	89,7 %
Avustukset	274 600	50 000	324 600	293 845,77	30 754,23	90,5 %
Vuokramenot	100 660	0	100 660	101 812,26	-1 152,26	101,1 %
Muut menot	19 390	18 570	37 960	39 875,47	-1 915,47	105,0 %
menot yhteensä	18 218 440	62 570	18 281 010	18 206 312,63	74 697,37	99,6 %
TOIMINTAKATE (netto)	-15 582 580	-329 920	-15 912 500	-15 921 416,48	8 916,48	100,1 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	1 108 330	0	1 108 330	1 073 701,79	34 628,21	96,9 %
Tulot	1 298 370	0	1 298 370	1 191 703,64	106 666,36	91,8 %
Menot	1 298 370	0	1 298 370	1 191 703,64	106 666,36	91,8 %
KOKONAISTULOT	3 934 230	-267 350	3 666 880	3 476 599,79	190 280,21	94,8 %
KOKONAISMENOT	20 625 140	62 570	20 687 710	20 471 718,06	215 991,94	99,0 %
NETTO KUSTANNUS	-16 690 910	-329 920	-17 020 830	-16 995 118,27	-25 711,73	99,8 %
Vakituinen henkilöstö	71,92	0,00	71,92	69,20	2,72	
Tilapäinen henkilöstö	15,03	0,00	15,03	12,26	2,77	

<u>Investointien toteutuminen valtuuston sitovuustasolla</u>	TALOUSARVIO 2016			TOTEUTUMA 2016		
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteu- tuma %
<u>Maa-alueet</u>						
Menot	0 €	-36 271 €	-36 271 €	-36 271,00 €	0,00 €	100,0 %
Tulot	0 €	0 €	0 €	0,00 €	0,00 €	
<u>rahoitusannit</u>						
Menot	-40 000 €	0 €	-40 000 €	0,00 €	-40 000,00 €	0,0 %
Tulot	0 €	44 570 €	44 570 €	44 569,80 €	0,20 €	100,0 %
<u>Investoinnit kiinteistöihin:</u>						
Menot	-732 200 €	-60 000 €	-792 200 €	-736 483,98 €	-55 716,02 €	93,0 %
Tulot	0 €	0 €	0 €	0,00 €	0,00 €	
<u>Investoinnit kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin</u>						
Menot	-40 000 €	20 000 €	-20 000 €	0,00 €	-20 000,00 €	0,0 %
<u>Investoinnit laitostoimintaan</u>						
Menot	-111 400 €	31 400 €	-80 000 €	-70 905,43 €	-9 094,57 €	88,6 %
<u>Investoinnit yleiset alueet ja liikenneväylät</u>						
Menot	-141 400 €	21 400 €	-120 000 €	-65 186,98 €	-54 813,02 €	54,3 %
<u>Investoinnit koneisiin ja laitteisiin</u>						
Menot	-20 000 €	2 300 €	-17 700 €	-17 684,00 €	-16,00 €	99,9 %
Yhteensä investointimenot	-1 085 000 €	-21 171 €	-1 106 171 €	-926 531,39 €	-179 639,61 €	83,8 %
Yhteensä investointitulot	0 €	44 570 €	44 570 €	44 569,80 €	0,20 €	100,0 %

INVESTOINNIT V. 2016

INVESTOINNIT V. 2016		TA+muutos		Toteutunut 31.12.2016	Toteutunut 31.12.2016	Tot. %
		Valtuuston sitovuustaso				
Investointihanke	Hanke €	Menot €	Tulot €	Menot €	Tulot €	Menot
<u>Maa-alueet</u>	36 271 €	36 271 €	0 €	36 271,00 €	0,00 €	100,0 %
<u>Osakkeiden myynti</u>			44 570 €		44 569,80 €	100,0 %
<u>Kuhmoisten Laajakaista Oy:n rahoitusanti</u>	40000	40 000 €				0,0 %
<u>Investoinnit kiinteistöihin:</u>						
Orivedentie 3 ja 5 saneeraus/terveysasema	505 800 €			476 834,02 €		94,3 %
Päijännekodin korjaukset ja suunnittelu	220 400 €			219 970,24 €		99,8 %
Paloasema	20 000 €			8 416,49 €		42,1 %
Koulukeskuksen korjaukset (pesutilat)	31 000 €			31 263,23 €		100,8 %
Muut kiinteistöt	15 000 €					0,0 %
<u>Investoinnit kiinteistöihin yhteensä</u>	792 200 €	792 200 €		736 483,98 €		93,0 %
<u>Investoinnit kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin:</u>						
24-Hallin muutostyöt						
Kuhmoisten Jussinhovin muutostyöt						
<u>Invest. kunnan vuokrattaviin kiinteistöihin yht.</u>	20 000 €	20 000 €		0,00 €		0,0 %
<u>Investoinnit laitostointiaan:</u>						
Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus	80 000 €			70 905,43 €		
<u>Investoinnit laitostointiaan yhteensä</u>	80 000 €	80 000 €		70 905,43 €		88,6 %
<u>Yleiset alueet ja liikenneväylät:</u>						
Teiden ja ulkoalueiden valaistus				16 445,15 €		
Kaavateiden kunnostaminen ja päällystäminen				36 913,87 €		
Laitureiden rakentaminen (Päijän Marine Oy)				11 827,96 €		
<u>Yleiset alueet ja liikenneväylät yhteensä</u>	120 000 €	120 000 €		65 186,98 €		54,3 %
<u>Teknisen toimen kuljetusvälineet ja laitteet:</u>						
Teknisen toimen pakettiauto	17 700 €			17 684,00 €		
<u>Teknisen toimen kuljetusvälineet ja laitteet yht.</u>	17 700 €	17 700 €		17 684,00 €		99,9 %
<u>Investoinnit yhteensä</u>	1 106 171 €	1 106 171 €	44 570 €	926 531,39 €	44 569,80 €	83,8 %

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISET

TULOSLASKELMA (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Myyntituotot	1 663 050	-220 000	1 443 050	1 394 590,43	48 459,57	96,6 %
Maksutuotot	113 550		113 550	97 286,30	16 263,70	85,7 %
Tuet ja avustukset	125 900	-20 000	105 900	124 309,23	-18 409,23	117,4 %
Vuokratuotot	708 910	-31 000	677 910	646 189,71	31 720,29	95,3 %
Muut toimintatuotot	24 450	3 650	28 100	22 520,48	5 579,52	80,1 %
TOIMINTATUOTOT	2 635 860	-267 350	2 368 510	2 284 896,15	83 613,85	96,5 %
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot						
Maksetut palkat ja palkkiot	-3 289 450	87 960	-3 201 490	-3 158 608,96	-42 881,04	98,7 %
Henkilöstökorvaukset	0	0	0	41 950,43	-41 950,43	
Palkat ja palkkiot	-3 289 450	87 960	-3 201 490	-3 116 658,53	-84 831,47	97,4 %
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 095 040	20 040	-1 075 000	-1 070 726,18	-4 273,82	99,6 %
Muut henkilösivukulut	-165 020	2 000	-163 020	-168 247,74	5 227,74	103,2 %
Henkilösivukulut	-1 260 060	22 040	-1 238 020	-1 238 973,92	953,92	100,1 %
Henkilöstökulut	-4 549 510	110 000	-4 439 510	-4 355 632,45	-83 877,55	98,1 %
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-10 131 840	-15 000	-10 146 840	-10 427 422,69	280 582,69	102,8 %
Muiden palvelujen ostot	-1 682 760	-89 000	-1 771 760	-1 678 588,90	-93 171,10	94,7 %
Palvelujen ostot	-11 814 600	-104 000	-11 918 600	-12 106 011,59	187 411,59	101,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-1 459 680		-1 459 680	-1 309 135,09	-150 544,91	89,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 459 680	0	-1 459 680	-1 309 135,09	-150 544,91	89,7 %
Avustukset						
Avustukset	-274 600	-50 000	-324 600	-293 845,77	-30 754,23	90,5 %
Avustukset	-274 600	-50 000	-324 600	-293 845,77	-30 754,23	90,5 %
Vuokrat	-100 660		-100 660	-101 812,26	1 152,26	101,1 %
Muut toimintakulut	-19 390	-18 570	-37 960	-39 875,47	1 915,47	105,0 %
TOIMINTAKULUT	-18 218 440	-62 570	-18 281 010	-18 206 312,63	-74 697,37	99,6 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 582 580	-329 920	-15 912 500	-15 921 416,48	8 916,48	100,1 %
VEROTULOT	7 860 000	280 000	8 140 000	8 266 643,00	-126 643,00	101,6 %
VALTIONOSUUDET	9 400 100		9 400 100	9 352 121,00	47 979,00	99,5 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT						
KORKOTUOTOT	139 650		139 650	130 290,80	9 359,20	93,3 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT	5 000		5 000	81 409,20	-76 409,20	1628,2 %
KORKOKULUT	-18 400		-18 400	-25 100,74	6 700,74	136,4 %
MUUT RAHOITUSKULUT	-25 200		-25 200	-44 416,80	19 216,80	176,3 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	101 050	0	101 050	142 182,46	-41 132,46	140,7 %
VUOSIKATE	1 778 570	-49 920	1 728 650	1 839 529,98	-110 879,98	106,4 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 108 330		-1 108 330	-1 073 701,79	-34 628,21	96,9 %
Arvonalentumiset						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 108 330	0	-1 108 330	-1 073 701,79	-34 628,21	96,9 %
TILIKAUDEN TULOS	670 240	-49 920	620 320	765 828,19	-145 508,19	123,5 %
Varausten ja rahastojen muutokset						
Poistoeron muutos				4 972,33	-4972,33	
Rahastojen muutos						
Varausten ja rahastojen muutokset				4 972,33	-4 972,33	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	670 240	-49 920	620 320	770 800,52	-150 480,52	124,3 %

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama
TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)					
Myyntituotot	2 476 830	-220 000	2 256 830	2 117 514,20	139 315,80
Maksutuotot	113 550	0	113 550	98 190,55	15 359,45
Tuet ja avustukset	125 900	-20 000	105 900	124 309,23	-18 409,23
Vuokratuotot	1 193 500	-31 000	1 162 500	1 114 065,33	48 434,67
Muut toimintatuotot	24 450	3 650	28 100	22 520,48	5 579,52
TOIMINTATUOTOT	3 934 230	-267 350	3 666 880	3 476 599,79	190 280,21
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot					
Maksetut palkat ja palkkiot	-3 289 450	87 960	-3 201 490	-3 158 608,96	-42 881,04
Henkilöstökorvaukset	0	0	0	41 950,43	-41 950,43
Palkat ja palkkiot	-3 289 450	87 960	-3 201 490	-3 116 658,53	-84 831,47
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 095 040	20 040	-1 075 000	-1 070 726,18	-4 273,82
Muut henkilösivukulut	-165 020	2 000	-163 020	-168 247,74	5 227,74
Henkilösivukulut	-1 260 060	22 040	-1 238 020	-1 238 973,92	953,92
Henkilöstökulut	-4 549 510	110 000	-4 439 510	-4 355 632,45	-83 877,55
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	-10 131 840	-15 000	-10 146 840	-10 427 422,69	280 582,69
Muiden palvelujen ostot	-2 320 240	-89 000	-2 409 240	-2 231 685,43	-177 554,57
Palvelujen ostot	-12 452 080	-104 000	-12 556 080	-12 659 108,12	103 028,12
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 635 980	0	-1 635 980	-1 478 962,33	-157 017,67
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 635 980	0	-1 635 980	-1 478 962,33	-157 017,67
Avustukset					
Avustukset	-274 600	-50 000	-324 600	-293 845,77	-30 754,23
Avustukset	-274 600	-50 000	-324 600	-293 845,77	-30 754,23
Vuokrat	-585 250	0	-585 250	-569 687,88	-15 562,12
Muut toimintakulut	-19 390	-18 570	-37 960	-40 779,72	2 819,72
TOIMINTAKULUT	-19 516 810	-62 570	-19 579 380	-19 398 016,27	-181 363,73
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 582 580	-329 920	-15 912 500	-15 921 416,48	8 916,48
VEROTULOT	7 860 000	280 000	8 140 000	8 266 643,00	-126 643,00
VALTIONOSUUDET	9 400 100		9 400 100	9 352 121,00	47 979,00
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT					
KORKOTUOTOT	139 650	0	139 650	130 290,80	9 359,20
MUUT RAHOITUSTUOTOT	5 000		5 000	81 409,20	-76 409,20
KORKOKULUT	-18 400		-18 400	-25 100,74	6 700,74
MUUT RAHOITUSKULUT	-25 200		-25 200	-44 416,80	19 216,80
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	101 050	0	101 050	142 182,46	-41 132,46
VUOSIKATE	1 778 570	-49 920	1 728 650	1 839 529,98	-110 879,98
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 108 330		-1 108 330	-1 073 701,79	-34 628,21
Arvonalentumiset			0		0,00
Poistot ja arvonalentumiset	-1 108 330	0	-1 108 330	-1 073 701,79	-34 628,21
TILIKAUDEN TULOS	670 240	-49 920	620 320	765 828,19	-145 508,19
Varausten ja rahastojen muutokset					
Poistoeron muutos			0	4 972,33	-4972,33
Rahastojen muutos			0		0,00
Varausten ja rahastojen muutokset				4 972,33	-4 972,33
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	670 240	-49 920	620 320	770 800,52	-150 480,52

RAHOITUSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

RAHOITUSLASKELMA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama	Tot. %
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	1 778 570	-49 920	1 728 650	1 839 529,98	-110 879,98	106,4 %
Tulorahoituksen korjauserät	-1 000	14 920	13 920	14 919,80	-999,80	107,2 %
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-1 085 000	-21 171	-1 106 171	-926 531,39	-179 639,61	83,8 %
Rahoitusosuudet investointeihin						
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	1 000	29 650	30 650	29 650,00	1 000,00	96,7 %
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	693 570	-26 521	667 049	957 568,39	-290 519,39	143,6 %
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
Antolainasaamisten lisäys						
Antolainasaamisten vähennys	11 150		11 150	11 150,00	0,00	100,0 %
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		0		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-211 000		-211 000	-161 000,00	-50 000,00	76,3 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0		0	-1 000 000,00	1 000 000,00	
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos				-11 310,51		
Pitkäaikaisten saamisten muutos				0,00		
Lyhytaikaisten saamisten muutos				73 706,63		
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos				183 444,33		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		0	0	245 840,45	-245 840,45	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-199 850	0	-199 850	-904 009,55	704 159,55	452,3 %
RAHAVAROJEN MUUTOS	493 720	-26 521	467 199	53 558,84	413 640,16	11,5 %
KASSAVARAT 31.12.				3 392 858,05		
KASSAVARAT 1.1.				3 339 299,21		
KASSAVAROJEN MUUTOS				53 558,84		

**YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN
TOTEUTUMISESTA**

TOTEUTUMAVERTAILU (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama
****HALLINTOPALVELUT					
TULOT	53 000	-20 000	33 000	40 100,98	-7 100,98
MENOT	-1 062 700	41 430	-1 021 270	-1 033 773,83	12 503,83
NETTO	-1 009 700	21 430	-988 270	-993 672,85	5 402,85
****ELINKEINOEL. EDISTÄMINEN					
TULOT	314 000	-220 000	94 000	92 198,16	1 801,84
MENOT	-272 520		-272 520	-266 565,28	-5 954,72
NETTO	41 480	-220 000	-178 520	-174 367,12	-4 152,88
****SOS. JA TERV. OMATOIMINTA					
TULOT	61 000		61 000	37 421,99	23 578,01
MENOT	-451 000	-15 000	-466 000	-480 510,79	14 510,79
NETTO	-390 000	-15 000	-405 000	-443 088,80	38 088,80
****SOS. JA TERV. OSTOPALV. JÄMSÄ/KEURUU					
MENOT	-9 629 980		-9 629 980	-9 912 272,63	282 292,63
NETTO	-9 629 980	0	-9 629 980	-9 912 272,63	282 292,63
**YLEISHALLINTO					
TULOT	428 000	-240 000	188 000	169 721,13	18 278,87
MENOT	-11 416 200	26 430	-11 389 770	-11 693 122,53	303 352,53
NETTO	-10 988 200	-213 570	-11 201 770	-11 523 401,40	321 631,40
****VARHAISKASVATUS					
TULOT	52 000		52 000	50 536,26	1 463,74
MENOT	-670 790		-670 790	-566 787,12	-104 002,88
NETTO	-618 790	0	-618 790	-516 250,86	-102 539,14
****YHTENÄISKOULU					
TULOT	17 900		17 900	36 442,15	-18 542,15
MENOT	-2 128 610	-120 000	-2 248 610	-2 242 106,82	-6 503,18
NETTO	-2 110 710	-120 000	-2 230 710	-2 205 664,67	-25 045,33
****ELÄMÄNLAATUPALVELUT					
TULOT	50 500		50 500	47 361,12	3 138,88
MENOT	-513 170		-513 170	-511 106,09	-2 063,91
NETTO	-462 670	0	-462 670	-463 744,97	1 074,97
****RUOKAPALVELU					
TULOT	622 500		622 500	558 048,39	64 451,61
MENOT	-740 980		-740 980	-694 060,06	-46 919,94
NETTO	-118 480	0	-118 480	-136 011,67	17 531,67
***SIVISTYSTOIMI					
TULOT	742 900	0	742 900	692 387,92	50 512,08
MENOT	-4 053 550	-120 000	-4 173 550	-4 014 060,09	-159 489,91
NETTO	-3 310 650	-120 000	-3 430 650	-3 321 672,17	-108 977,83
****KAAVOITUS- JA MAANKÄYTTÖ					
TULOT	24 700	3 650	28 350	24 965,95	3 384,05
MENOT	-492 250		-492 250	-436 993,59	-55 256,41
NETTO	-467 550	3 650	-463 900	-412 027,64	-51 872,36
****KIINTEISTÖTOIMI					
TULOT	663 460	-31 000	632 460	603 017,82	29 442,18
MENOT	-1 103 170	31 000	-1 072 170	-981 648,73	-90 521,27
NETTO	-439 710	0	-439 710	-378 630,91	-61 079,09
****PALO- JA PELASTUSTOIMI					
TULOT	29 140		29 140	30 683,93	-1 543,93
MENOT	-217 570		-217 570	-216 289,61	-1 280,39
NETTO	-188 430	0	-188 430	-185 605,68	-2 824,32

TOTEUTUMAVERTAILU (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama
****LAITOSTOIMINTA					
TULOT	702 660		702 660	728 760,08	-26 100,08
MENOT	-800 730		-800 730	-762 344,98	-38 385,02
NETTO	-98 070	0	-98 070	-33 584,90	-64 485,10
***TEKNINEN LAUTAKUNTA					
TULOT	1 419 960	-27 350	1 392 610	1 387 427,78	5 182,22
MENOT	-2 613 720	31 000	-2 582 720	-2 397 276,91	-185 443,09
NETTO	-1 193 760	3 650	-1 190 110	-1 009 849,13	-180 260,87
****RAKENNUSLAUTAKUNTA					
TULOT	45 000		45 000	35 359,32	9 640,68
MENOT	-134 970		-134 970	-101 853,10	-33 116,90
NETTO	-89 970	0	-89 970	-66 493,78	-23 476,22
**TEKNINEN TOIMI					
TULOT	1 464 960	-27 350	1 437 610	1 422 787,10	14 822,90
MENOT	-2 748 690	31 000	-2 717 690	-2 499 130,01	-218 559,99
NETTO	-1 283 730	3 650	-1 280 080	-1 076 342,91	-203 737,09
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
TULOT	2 635 860	-267 350	2 368 510	2 284 896,15	83 613,85
MENOT	-18 218 440	-62 570	-18 281 010	-18 206 312,63	-74 697,37
NETTO	-15 582 580	-329 920	-15 912 500	-15 921 416,48	8 916,48
TULOSLASKELMAOSA					
VEROTULOT	7 860 000	280 000	8 140 000	8 266 643,00	-126 643,00
VALTIONOSUUDET	9 400 100	0	9 400 100	9 352 121,00	47 979,00
KORKOTULOT	139 650	0	139 650	130 290,80	9 359,20
MUUT RAHOITUSTULOT	5 000	0	5 000	81 409,20	-76 409,20
KORKOMENOT	-18 400	0	-18 400	-25 100,74	6 700,74
MUUT RAHOITUSMENOT	-25 200	0	-25 200	-44 416,80	19 216,80
VUOSIKATE	1 778 570	-49 920	1 728 650	1 839 529,98	-110 879,98
INVESTOINNIT					
KIINTEÄN OMAISUUDEN OSTO (MENOT)	0	-36 271	-36 271	-36 271,00	0,00
KIINTEÄN OMAISUUDEN MYYNTI (TULOT)	0	0	0	0,00	0,00
KUHMOISTEN LAAJAKAISTA OY RAHOITUSANTI (MENOT)	-40 000		-40 000	0,00	-40 000,00
OSAKKEIDEN MYYNNIT (TULOT)	0	44 570	44 570	44 569,80	0,20
INVESTOINNIT KIINTEISTÖIHIN (MENOT)	-732 200	-60 000	-792 200	-736 483,98	-55 716,02
INVESTOINNIT KUNNAN VUOKRATTAVIIN KIINTEISTÖIHIN (MENOT)	-40 000	20 000	-20 000	0,00	-20 000,00
INVESTOINNIT VESIHUOLTOLAITOKSEEN (MENOT)	-111 400	31 400	-80 000	-70 905,43	-9 094,57
YLEISET ALUEET JA LIIKENNEVÄYLÄT (MENOT)	-141 400	21 400	-120 000	-65 186,98	-54 813,02
TEKNISEN TOIMEN AUTON HANKINTA (MENOT)	-20 000	2 300	-17 700	-17 684,00	-16,00
INVESTOINTITULOT	0	44 570	44 570	44 569,80	0,20
INVESTOINTIMENOT	-1 085 000	-21 171	-1 106 171	-926 531,39	-179 639,61
INVESTOINNIT NETTO	-1 085 000	23 399	-1 061 601	-881 961,59	-179 639,41

TOTEUTUMAVERTAILU (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSTOIMINNAN KASSAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	0	0	0,00	0,00
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	11 150	0	11 150	11 150,00	0,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	0	0	0,00	0,00
PITKÄAICAISTEN LAINOJEN VÄH.	-211 000	0	-211 000	-161 000,00	-50 000,00
LYHYTAIAKISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	0	0	-1 000 000,00	
MÄÄRÄRAHAT YHTEENSÄ					
TULOARVIOT YHTEENSÄ	20 051 760	57 220	20 108 980	19 171 079,95	-62 099,95
MENOARVIOT YHTEENSÄ	-19 558 040	-83 741	-19 641 781	-19 363 361,56	-278 419,44
NETTO	493 720	-26 521	467 199	-192 281,61	659 480,61
NETTO				-192 281,61	
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				245 840,45	
RAHAVAROJEN MUUTOS				53 558,84	
<u>TARKISTUS:</u>					
Tulojen alitukset (ilman investointeja ja lainanot	11 372 910	-247 350	11 125 560	10 931 320,81	194 239,19
Tulojen ylitykset	8 667 700	260 000	8 927 700	9 184 039,34	-256 339,34
Menojen alitukset (ilman investointeja, lainojen vähennystä ja poistoja)	-7 074 760	-89 000	-7 163 760	-6 779 755,38	-384 004,62
Menojen ylitykset (ilman investointeja)	-11 187 280	26 430	-11 160 850	-11 496 074,79	335 224,79
NETTO (vuosikate)	1 778 570	-49 920	1 728 650	1 839 529,98	-110 879,98
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 108 330	0	-1 108 330	-1 073 701,79	-34 628,21
TILIKAUDEN TULOS	670 240	-49 920	620 320	765 828,19	-145 508,19
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS	0	0	0	4 972,33	-4 972,33
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	670 240	-49 920	620 320	770 800,52	-150 480,52

KUNNAN TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
TULOSLASKELMA		
(ulkoiset)		
TOIMINTATUOTOT	2 284 896,15	2 664 433,95
Henkilöstökulut	-4 355 632,45	-4 547 056,28
Palvelujen ostot	-12 106 011,59	-11 928 611,52
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 309 135,09	-1 312 147,98
Avustukset	-293 845,77	-209 000,73
Vuokrat	-101 812,26	-98 709,05
Muut toimintakulut	-39 875,47	-23 836,76
TOIMINTAKULUT	-18 206 312,63	-18 119 362,32
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 921 416,48	-15 454 928,37
VEROTULOT	8 266 643,00	8 155 090,92
VALTIONOSUUDET	9 352 121,00	9 040 323,00
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	142 182,46	62 859,52
VUOSIKATE	1 839 529,98	1 803 345,07
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 073 701,79	-1 113 858,84
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset	-1 073 701,79	-1 113 858,84
TILIKAUDEN TULOS	765 828,19	689 486,23
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron muutos	4 972,33	2 477,28
Rahastojen muutos	0,00	0,00
Varausten ja rahastojen muutokset	4 972,33	2 477,28
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	770 800,52	691 963,51
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,6	14,7
Vuosikate/Poistot, %	171,3	161,9
Vuosikate, euroa/asukas	804	775
Asukasmäärä	2 287	2 326

RAHOITUSLASKELMA	Tilivuosi 2015	Tilivuosi 2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	1 839 529,98	1 803 345,07
Tulorahoituksen korjauserät	14 919,80	-113 479,22
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-926 531,39	-1 608 503,92
Rahoitusosuudet investointeihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	29 650,00	172 994,24
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	957 568,39	254 356,17
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainasaamisten lisäys	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys	11 150,00	11 150,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	1 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-161 000,00	-296 576,34
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000 000,00	-2 000 000,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET YHTEENSÄ	245 840,45	852 329,79
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-904 009,55	-433 096,55
RAHAVAROJEN MUUTOS	53 558,84	-178 740,38
KASSAVARAT 31.12.	3 392 858,05	3 339 299,21
KASSAVARAT 1.1.	3 339 299,21	3 518 039,59
KASSAVAROJEN MUUTOS	53 558,84	-178 740,38
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRRAN KERTYMÄ 5 VUODELTA, € milj	598	494
INVESTOINTIEN TULORAHOTUS, %	198,5	112,1
PÄÄOMAMENOJEN TULORAHOTUS, %	169,1	94,7
LAINANHOITOKATE	10,0	5,7
KASSAN RIITTÄVYYS, PV	64,0	60,6
ASUKASMÄÄRÄ	2 287	2 326
Lainakanta 31.12. (milj. €)	1,5	2,6
Lainakanta 31.12., €/asukas	638	1126
Lainasaamiset (milj. €)	0,6	0,6

TASE	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	8 870,98	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 581 624,02	2 545 353,02
Rakennukset	7 615 515,39	6 399 278,38
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 953 622,61	4 244 521,09
Koneet ja kalusto	64 021,38	92 009,90
Muut aineelliset hyödykkeet	3 363,76	3 363,76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Keskeneräiset hankinnat	219 755,59	1 309 417,98
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	219 755,59	1 309 417,98
Aineelliset hyödykkeet	14 437 902,75	14 593 944,13
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet		
Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	558 776,39	558 776,39
Kuntayhtymäosuudet	504 991,81	504 991,81
Osakkeet ja osuudet osak.ja omist.yht.	1 051 831,67	1 096 401,47
Muut osakkeet ja osuudet	5 178,00	5 178,00
Osakkeet ja osuudet	2 120 777,87	2 165 347,67
Muut pitkäaikaiset lainasaamiset	559 447,70	570 597,70
Muut pitkäaikaiset saamiset	11 150,00	11 150,00
Sijoitukset	2 691 375,57	2 747 095,37
PYSYVÄT VASTAAVAT	17 138 149,30	17 341 039,50
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	489 728,23	480 710,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	489 728,23	480 710,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset myyntisaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	326 889,53	395 899,47
Lainasaamiset	50 000,00	0,00
Muut lyhytaikaiset saamiset	97 631,88	126 343,24
Lyhytaikaiset saamiset	474 521,41	522 242,71
Siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset	41 021,65	67 006,98
Siirtosaamiset	41 021,65	67 006,98
Saamiset	515 543,06	589 249,69
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	2 912 289,16	2 866 780,96
Rahoitusarvopaperit	2 912 289,16	2 866 780,96
Rahat ja pankkisaamiset	480 568,89	472 518,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 908 401,11	3 928 548,90
VASTAAVAA	21 536 278,64	21 750 299,20

TASE	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 684 598,33	12 684 598,33
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	4 199 178,27	3 507 214,76
Tilikauden yli-/alijäämä	770 800,52	691 963,51
OMA PÄÄOMA	17 654 577,12	16 883 776,60
Poistoero	37 220,05	42 192,38
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	37 220,05	42 192,38
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	640 474,94	642 768,02
Muut toimeksiantojen pääomat		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	640 474,94	642 768,02
VIERAS PÄÄOMA		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 262 000,00	1 409 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Saadut ennakot	3 531,95	3 531,95
Muut pitkäaikaiset velat	182 173,09	182 173,09
Pitkäaikainen vieraspääoma	1 447 705,04	1 594 705,04
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	197 000,00	1 211 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Ostovelat	680 386,97	716 597,17
Muut velat	92 663,82	115 610,31
Siirtovelat		
Siirtyvät korot	10 352,68	1 402,44
Lomapalkkajaksotus	385 583,56	385 056,16
Valtionosuuden palautukset	11 651,22	0,00
Muut siirtovelat	378 663,24	157 191,08
Siirtovelat	786 250,70	543 649,68
Lyhytaikainen vieraspääoma	1 756 301,49	2 586 857,16
VIERAS PÄÄOMA	3 204 006,53	4 181 562,20
VASTATTAVAA	21 536 278,64	21 750 299,20
Omavaraisuusaste, %	82,2	77,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	16,1	21,0
Kertynyt yli-/alijäämä (milj. €)	5,0	4,2
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2173	1805
Lainakanta 31.12. (milj. €)	1,5	2,6
Lainakanta 31.12., €/asukas	638	1126
Lainasaamiset (milj. €)	0,6	0,6
Asukasmäärä	2287	2326

KONSERNITULOSLASKELMA

	Tilivuosi		Tilivuosi
	2016		2015
Toimintatuotot	4 341 426,07		4 716 051,80
Toimintakulut	-21 187 300,80		-20 932 409,34
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	832,08		0,00
Toimintakate	-16 845 042,64		-16 216 357,54
Verotulot	8 266 643,00		8 155 090,92
Valtionosuudet	10 594 760,72		10 316 171,23
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	120 816,01	105 030,26	
Muut rahoitustuotot	82 636,46	50 085,60	
Korkokulut	-48 492,47	-55 925,08	
Muut rahoituskulut	-70 940,08	-90 311,15	8 879,62
Vuosikate	2 100 380,99		2 263 784,23
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 489 212,99		-1 360 295,75
Tilikauden yli- ja alipariarvot	0,00		0,00
Arvonalentumiset	-149 365,01		-36 291,46
Satunnaiset erät	3 308,10		-1 732,92
Tilikauden tulos	465 111,09		865 464,10
Tilinpäätössiirrot	0,00		-6 244,39
Tilikauden verot	-2 400,42		-2 400,42
Laskennalliset verot	-276,12		-276,12
Vähemmistöosuudet	89 475,73		-2 011,39
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	551 980,01		854 531,78
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	20,5		22,5
Vuosikate/Poistot, %	70,9		60,1
Vuosikate €/asukas	918		973
Asukasmäärä	2 287		2 326

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 100 381,00	2 263 784,23
Satunnaiset erät	3 308,10	-1 732,92
Tilikauden verot	-2 720,25	-2 400,42
Tulorahoituksen korjauserät	15 069,44	-120 441,05
	2 116 038,29	2 139 209,84
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 285 728,19	-1 950 540,54
Investointitulot	51 229,63	198 741,53
Investoinnit netto	-3 234 498,56	-1 751 799,01
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 118 460,27	387 410,83
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-2 422,65	-79,30
Antolainasaamisten vähennykset	3 153,65	3 150,74
Antolainauksen muutokset	731,00	3 071,44
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 277 420,00	1 680 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-408 296,28	-1 185 587,54
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 032 600,67	-2 004 723,37
Lainakannan muutokset	2 836 523,05	-1 510 310,91
Oman pääoman muutokset	111 816,11	-30 221,99
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10 837,00	-2 984,21
Vaihto-omaisuuden muutos	991,89	-660,53
Saamisten muutos	31 161,35	621 239,23
Korottomien velkojen muutos	715 531,96	244 457,71
Muut maksuvalmiuden muutokset	736 848,20	862 052,20
Rahoituksen rahavirta	3 685 918,36	-675 409,25
Rahavarojen muutos	2 567 458,09	-287 998,42
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 132 348,15	3 561 767,99
Rahavarat 1.1.	3 564 890,06	3 849 766,41
	2 567 458,09	-287 998,42
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	65,4	129,2
Lainanhoitokate	4,7	4,1
Kassanriittävyys (pv)	90	55

KONSERNITASE	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	117 316,76	105 352,39
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 858 564,45	2 810 409,42
Rakennukset	11 761 842,91	10 460 400,80
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 963 292,31	4 250 463,15
Koneet ja kalusto	229 068,37	254 449,25
Muut aineelliset hyödykkeet	1 028 527,91	5 916,14
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	886 736,12	1 530 167,28
Aineelliset hyödykkeet	20 728 032,06	19 311 806,04
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 104 931,98	1 169 262,59
Lainasaamiset	59 255,25	60 201,79
Muut saamiset	11 998,23	11 757,67
Sijoitukset	1 176 185,46	1 241 222,04
PYSYVÄT VASTAAVAT	22 021 534,29	20 658 380,47
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	501 098,54	494 749,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	22 857,19	23 492,89
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	386,19	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	649 374,82	739 102,07
Saamiset	649 761,00	739 102,07
Rahoitusarvopaperit	2 950 159,25	2 917 023,68
Rahat ja pankkisaamiset	3 221 129,14	682 620,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 843 906,59	4 362 238,99
VASTAAVAA	29 366 539,42	25 515 369,23
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 684 598,33	12 684 598,33
Rahastot	678 023,72	676 797,75
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	3 899 761,41	3 201 502,21
Tilikauden yli-/alijäämä	551 980,01	699 727,47
OMA PÄÄOMA	17 814 363,47	17 262 625,76
VÄHEMMISTÖOSUUS	29 892,76	15 039,95
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Pakolliset varaukset	57 351,76	54 945,40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	659 008,20	663 415,86
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieraspääoma	7 679 256,00	3 764 769,16
Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	172 538,13	220 009,41
Lyhytaikainen korollinen vieraspääoma	584 045,56	1 629 764,98
Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	2 370 083,54	1 904 798,70
VIERAS PÄÄOMA	10 805 923,23	7 519 342,26
VASTATTAVAA	29 366 539,42	25 515 369,23
Omavaraisuusaste, %	60,8	67,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,9	32,2
Kertynyt yli-/alijäämä (milj. €)	4,5	3,9
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1947	1677
Lainakanta 31.12. (milj. €)	8,3	5,4
Lainakanta 31.12. €/asukas	3613	2319
Lainasaamiset (milj. €)	0,06	0,06
Asukasmäärä	2287	2326

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1) tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät;

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjakson mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus.

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Investointien kirjaamisessa pysyviin vastaaviin on pienhankintarajana käytetty kunnanvaltuuston vahvistamaa alarajaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman ja poistoaikojen tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tilinpäätöstietojen vertailukelpoisuus

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut uuden yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista. Tilinpäätöksen liitetiedot on laadittu noudattaen uutta yleisohjetta.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 12.12.2016 § 50 perustanut kuntaan Vesihuoltolaitoksen taseyksikön 1.1.2016 alkaen. Taseyksiköstä on laadittu oma tilinpäätösasiakirja, joka on kunnan tilinpäätöksen liitteenä. Taseyksikön perustamisen vuoksi Vesihuoltolaitoksen taseen vertailu on tehty avaavaan taseeseen 1.1.2016.

Liite 1 A: Konsernitilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 4:2. §);

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konserniin on yhdistelty tytäryhteisöt ja kuntayhtymät omistussuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konserniin, niiden pääomaosuuksien vaikutus kunnan konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Tytäryhteisöt on yhdistelty kunnan konserniin rivi riviltä. Kuntayhtymät on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Kunnan ja kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden rakennusten poistot on oikaistu suunnitelmanmukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Kunnan ja kuntayhtymien taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ylijäämään ja tilikauden ylijäämään ja niiden muutos konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämään. Tytäryhteisöillä ei ole poistoeroa eikä vapaaehtoisia varauksia.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konserniin on lisätty Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n ja Kuhmoisten Laajakaista Oy:n muodostama konserni.

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy on Kuhmoisten kunnan 100 %:sti omistama konserniyhtiö, Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy omistaa Kuhmoisten Laajakaista Oy:stä 65 %.

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy aloitti toimintansa 1.1.2016, kaupparekisteriin 2.12.2015.

Kuhmoisten Laajakaista Oy aloitti toimintansa 1.2.2016 ja rekisteröitiin kaupparekisteriin 17.2.2016.

Päijät-Hämeen koulutuskonserni -kuntayhtymän nimi on muuttunut 1.4.2016 Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymäksi.

Kuhmoisten kunnan omistus-% oli aikaisemmin 0,1976 ja muutoksen jälkeen kunta omistaa 0,2117 % Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymästä.

Liite 6:

Toimintatuotot kunnan määritteleminä tehtäväkokonaisuuksina. Kunnan tai kuntayhtymän liiketoimintojen toimintatuotot esitetään tehtäväalueisiin tai tulolajeihin sisällytettynä;

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Yleishallinto	210 286	477 434	169 721	443 565
Sosiaali ja terveystoimet	1 264 157	1 225 496		
Opetus- ja kulttuuripalvelut	966 831	1 077 988	692 388	766 437
Tekniset palvelut	1 898 137	1 935 134	1 422 787	1 454 432
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>4 341 426</i>	<i>4 716 052</i>	<i>2 284 896</i>	<i>2 664 434</i>

Liite 7:

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon ja muihin verotuloihin (kuntajaoston tuloslaskelmaohje kohta 5.1)

Verotulojen erittely		
	2016	2015
Kunnan tulovero	6 062 711,63	5 917 162,53
Osuus yhteisöveron tuotosta	861 217,54	905 531,45
Kiinteistövero	1 342 713,83	1 332 396,94
Muut verotulot		
<i>Verotulot yhteensä</i>	8 266 643,00	8 155 090,92

Tuloveroprosentti

v. 2015 -

v. 2010-2014

20,75

19,75

Kiinteistöveroprosentit

Yleinen kiinteistövero

1,00

1,00

Vakituisen asunnon rakennusten

0,50

0,50

Muu kuin vak.asuinrakennuksen

1,10

1,10

Liite 8:

Valtionosuudet eriteltyinä

Valtionosuuksien erittely		
	2016	2015
Laskennalliset valtionosuudet		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7 759 275,00	7 480 768,00
Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	1 857 745,00	1 877 162,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtos.	-264 899,00	-317 607,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	9 352 121,00	9 040 323,00

Liite 9:

Palveluiden ostot eriteltyinä asiakaspalveluiden ostoihin ja muiden palveluiden ostoihin.

Palveluiden ostojen erittely		
	2016	2015
Asiakaspalveluiden ostot	10 427 423	10 398 015
Muiden palveluiden ostot	1 678 589	1 530 596
<i>Kunnan palveluiden ostot yhteensä</i>	12 106 012	11 928 612

Liite 11:

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
(KPA 2:3.1 3-kohta)

Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden poistosuunnitelma (Pienhankintaraja 10 000 €)	1.1.2009 - 31.12.2012	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		2 v.
Aineettomat oikeudet		5 v.
Liikearvo		2 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
- Atk-ohjelmat	4 v.	2 v.
- Muut	4 v.	2 v.
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennelmat	40 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Talousrakennukset	17 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	25 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	40 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit, puistot	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sillat, laiturit, uimalat	20 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	20 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoas., ulkoval.	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkosto	35 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Kaukolämpöverkko		20 v. tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakesk.		10 v. tasapoisto
Maakaasuverkko		20 v. tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot		15 v. tasapoisto
Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 v. tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet		10 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	12 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet		8 v. tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	7 v. tasapoisto	4 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	7 v. tasapoisto	5 v. tasapoisto
Muut raskaat työkoneet		10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet		5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet		5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytönmukainen poisto	Käytönmukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	Ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	Ei poistoa
Käyttöomaisuus arvopaperit ja muut pitkäaik. sij.		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	Ei poistoa

Liite 13:

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot		229	0	0
Rakennusten myyntivoitot		7 259	0	94 502
Muut myyntivoitot	4 794		3 650	18 978
Myyntivoitot yhteensä	4 794	7 488	3 650	113 480
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot		0	0	0
Rakennusten myyntitappiot		0	0	0
Muut myyntitappiot	19 799	399	18 570	0
Myyntitappiot yhteensä	19 799	399	18 570	0

Liite 14:

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät (KPA 2:3.1 2-kohta)

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	257	1 733	0	0
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	597	0	0	0

Liite 15:

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä (KPA 2:3.1 § 5-kohta), jos ne ovat olennaisia

Rahoitustuottojen ja -kulujen erittely		
	2016	2015
Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	9 094	9 650
Korkotuotot sijoituksista, talletuksista ja maksuliik.	121 197	104 390
Korkotuotot yhteensä	130 291	114 039
Sijoitusten ja arvopapereiden tuotot	54 214	22 510
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	10 968	10 968
Korvaus jäännöspääomasta vesihuoltolaitos ja kaukolämpöverkko	11 276	12 142
Verotilitysten korot ja korotukset	0	337
Viivästyskorkotuotot	4 952	2 749
Muut rahoitustuotot		24
Muut rahoitustuotot yhteensä	81 410	48 730
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	211 701	162 769

	2016	2015
Korkokulut lainoista	-25 101	-21 344
Korkokulut yhteensä	-25 101	-21 344
Arvon alentumiset sijoitukset ja arvopaperit	-27 792	-57 398
Verotilitysten korot ja korotukset	-684	-46
Viivästyskorkokulut	-442	-213
Lainojen provisiot ja muut kulut	-13	-3 518
Muut rahoituskulut	-15 488	-17 391
Muut rahoituskulut yhteensä	-44 418	-78 565
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	-69 519	-99 909
Rahoitustuotot ja -kulut netto	142 182	62 860

Liite 16:

Erittely poistoeron muutoksista. Tietyissä tapauksissa kunta tai kuntayhtymä voi kirjata poistoeroa myös verotussyistä (EVL 54 §). Asiaa on selostettu yksityiskohtaisemmin kuntajaoston tase-ohjeen luvussa 6. **Jos** poistoeron muutokseen sisältyy verotussyistä tehtyä poistoeroa, on poistoeron muutos eriteltävä liitetiedoissa

Erittely poistoeron muutoksista		
	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	4972,33	2477,28
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)		
Poistoerojen muutokset yhteensä	4972,33	2477,28

Vuoden 2015 poistoerossa on huomioitu poistosuunnitelman muutoksesta aiheutunut korjaus, vuoden 2016 poistoero on uuden poistosuunnitelman mukainen. Uusia investointivaroja ei ole tehty.

Liite 19 A:

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											Kaikki yhteensä
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pit- kävaikut. menot	Yhteensä	Maa- ja vesi- alueet	Raken- nukset	Aineelliset hyödykkeet Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk.	Ennakko- maksut ja keskener.	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	2 545 353,02	6 399 278,38	4 244 521,09	92 009,90	3 363,76	1 309 417,98	14 593 944,13	14 593 944,13
Lisäykset tilikauden aikana		11 827,96	11 827,96	36 271,00	31 263,23	124 264,45	17 684,00		705 220,75	914 703,43	926 531,39
Rahoitusosuudet tilikaudella										0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana										0,00	0,00
Siirrot erien välillä					1 794 883,14		0,00		-1 794 883,14	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-2 956,98	-2 956,98		-609 909,36	-415 162,93	-45 672,52			-1 070 744,81	-1 073 701,79
Arvonlennukset ja niiden palautukset										0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	8 870,98	8 870,98	2 581 624,02	7 615 515,39	3 953 622,61	64 021,38	3 363,76	219 755,59	14 437 902,75	14 446 773,73
Arvonkorotukset										0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	8 870,98	8 870,98	2 581 624,02	7 615 515,39	3 953 622,61	64 021,38	3 363,76	219 755,59	14 437 902,75	14 446 773,73

Liite 19 B:

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset											
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet osakk. ja omistus- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset osakk. ja omistus-yht.	Saami- set kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	Kaikki yhteensä
Hankintameno 1.1.	558 776,39	792 357,38	504 991,81	309 222,09	2 165 347,67	510 747,70	0,00	0,00	71 000,00	581 747,70	2 747 095,37
Lisäykset					0,00					0,00	0,00
Vähennykset		-44 569,80			-44 569,80	-8 000,00			-3 150,00	-11 150,00	-55 719,80
Siirrot erien välillä					0,00					0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	558 776,39	747 787,58	504 991,81	309 222,09	2 120 777,87	502 747,70	0,00	0,00	67 850,00	570 597,70	2 691 375,57
Arvonlennukset					0,00					0,00	0,00
Arvonkorotukset										0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	558 776,39	747 787,58	504 991,81	309 222,09	2 120 777,87	502 747,70	0,00	0,00	67 850,00	570 597,70	2 691 375,57

Liitteet 20-22:

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikau- den voitosta/ tappiosta
Nimi						
Tytäryhteisöt						
Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy	Kuhmoinen	100 %	100 %	365	2927	46
Asunto Oy Kuhmoisten Päijälänkoti	Kuhmoinen	100 %	100 %	286	2	-2
Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (emoyhtiö)	Kuhmoinen	100 %	100 %			
Yhdistelty konsernitase				-166	4426	-186
			Yhteensä	485	7355	-142
Kuntayhtymät						
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	0,90 %	0,90 %	20	14	1
Pirkanmaan Sairaanhoidopiiri ky	Tampere	0,16 %	0,16 %	334	521	25
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	1,27 %	1,27 %	1351	520	-14
Koulutuskeskus Salpaus ky	Lahti	0,21 %	0,21 %	159	26	6
			Yhteensä	1865	1081	18
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Kuhmoisten Hokkalanperä	Kuhmoinen	31,7 %	31,7 %	11	8	0
Kiinteistö Oy Pohjoisportti	Kuhmoinen	35,05 %	35,05 %	334	18	1
Muut yhteisöt (konserniin kuulumattomat)						
Asunto Oy Peltohokkala	Kuhmoinen	21,47 %				
Asunto Oy Kokkonniemi	Kuhmoinen	4,27 %				
Asunto Oy Paajaranta	Kuhmoinen	11,44 %				
Asunto Oy Päijälänaho	Kuhmoinen	0,00 %				
Asunto Oy Hokkalan kulma	Kuhmoinen	6,32 %				
Asunto Oy Kokonranta	Kuhmoinen	14,93 %				
Neo Industrial Oy (Neonmarkka Oy)	Helsinki					
Osuuskauppa Keskimaa	Jyväskylä					

Muutokset**Tytäryhteisöt**

Lisätty Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy ja
Kuhmoisten Laajakaista Oy (yhdistelty konserniksi)

Kuntayhtymät

Päijät-Hämeen koulutuskonseni Ky:n nimi
muutettu Koulutuskeskus Salpaus Ky:ksi
1.4.2016 alkaen, omistus-% 0,21 (aik. 0,19
%)

Muut yhteisöt

Asunto Oy Päijälänahossa ei kunnalla
enää ole osakkeita.

Liite 23:

Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä

- myyntisaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
 - lainasaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
 - muut saamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
 - siirtosaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
- (KPA 2:4.3 § 3-kohta)

Saamisten erittely				
	2016		2015	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		47 620		24 533,47
Lainasaamiset	502 748		510 748	4 000
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		8 065		8 317
Yhteensä	502 748	55 684	510 748	36 850
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		9		9
Yhteensä	0	9	0	9
Saamiset yhteensä	502 748	55 693	510 748	36 859

Liite 24:

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	326 890	395 899
Lyhytaikaiset lainasaamiset	50 000	0
Valtionosuussaaaminen	29 967	37 571
Alv- saaminen	67 265	88 182
Puunmyyntituloja	0	29 385
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	5 771	5 771
Elokuvasäätiön tuki	9 000	3 000
Siirtosaamiset tyttäreltä	8 065	12 317
Muut siirtosaamiset	18 586	17 124
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	515 543	589 250

Liite 25:

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siiroista näiden erien välillä tilikauden aikana (KPA 2:5.1 § 1-kohta)

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	12 684 598	12 684 598	12 684 598	12 684 598
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	12 684 598	12 684 598	12 684 598	12 684 598
Arvonkorotusrahasto 1.1.	21 954	21 954		
Lisäykset				
Vähennykset	-990			
Arvonkorotusrahasto 31.12.	20 964	21 954		
Muut omat rahastot	657 060	654 844		
Vahinkorahaston pääoma 1.1.				
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Vahinkorahaston pääoma 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	657 060	654 844		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	3 897 524	3 201 502	4 199 178	3 507 215
Siirto vahinkorahastoon				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	3 897 524	3 200 276	4 199 178	3 507 215
Tilikauden yli-/alijäämä	554 217	699 727	770 801	691 964
Oma pääoma yhteensä	17 814 363	17 262 626	17 654 577	16 883 777

Liite 27:

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät **myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua** (KPA 2:5.1 § 2-kohta)

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä esitetään velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät **1.1.2022 tai sen jälkeen**.

	Pitkäaikaiset velat		Lainat
	2016	2015	2022
Kunta			
Joukkovelkakirjalainat			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 262 000	1 409 000	577 000
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0	
Takausvastuun kautta tullut laina	0	0	
Lainat muilta luotonantajilta			
Saadut ennakot	3 532	3 532	
Ostovelat			
Liittymismaksut ja muut velat	182 173	182 173	
Siirtovelat			
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 447 705	1 594 705	577 000

Pitkäaikaiset velat		
Konserni	2016	2015
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 522 015	3 694 137
Lainat julkisyhteisöiltä	1 048	1 120
Lainat muilta luotonantajilta	156 192	69 512
Saadut ennakot	3 532	3 532
Ostovelat	0	58 056
Liittymismaksut ja muut velat	169 006	158 421
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	7 851 793	3 984 779

Liite 30:

Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille

- saadut ennakot (Vt E I 5, II 5)
- ostovelat (Vt E I 6, II 6)
- liittymismaksut ja muut velat (Vt E I 7, II

7)

- siirtovelat (Vt E I 8, II 8) (KPA 2:5.2 §)

Vieras pääoma				
	2016		2015	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat	24 446,30		24 446,30	
Siirtovelat				
Yhteensä	24 446,30	0,00	24 446,30	0,00
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat	0,00	0,00	0,00	66,22
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	66,22
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisyyksille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	24 446,30	0,00	24 446,30	66,22

Liite 32:

Muut velat-erään sisältyvät olennaiset erät

Muut velat-erään sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut velat				
Liittymismaksut				
Muut velat				
Tilitettävä arvonlisävero	26 751	54	26 751	0
Pirkanmaan SHP ky	0	42 722	0	42 722
Ennakonpidätykset	61 047	67 238	60 280	66 354
Sosiaaliturvamaksut	5 480	5 726	5 396	5 666
Muut	81 555	53 135	237	868
Muut velat yhteensä	174 833	168 875	92 664	115 610

Liite 33:

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (KPA 2:5.1 § 4-kohta)

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot				
Siirtovelat				
Henkilöstökulujen jaksotukset	579 856	598 744	385 584	385 056
Korkojaksotukset	10 893	3 408	10 353	1 402
Jämsän kaupunki (sos. ja terveystoimi)	286 672	21 520	286 672	21 520
Palkkojen henkilösivukulut	93 094	114 002	67 462	113 284
Muut siirtovelat	152 355	129 259	36 180	22 388
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 122 870	866 933	786 250	543 650

Liite 42:

Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain;

-vakinaiset

-määräaikaiset

Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain		
	2016	2015
Yleishallinto	8,54	8,5
Sivistystoimi	56,97	63,4
Tekninen toimi	15,95	17,4
Investoinnit	0,65	
yhteensä	82,11	89,3

Liite 43:

Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jos henkilöstökuluja on aktivoitu taseeseen;

Henkilöstökulut		
	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 355 632	4 547 056
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin	26 541	673
yhteensä	4 382 173	4 547 730

Liite 44:

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2016	2015
Kuhmoisten keskustan paikallisyhdistys ry	585	136
Kuhmoisten työväenyhdistys ry	357	329
Kuhmoisten perussuomalaiset ry	515	585
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 457	1049

Liite 45:

Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot.

Tilintarkastajan palkkiot		
	2016	2015
BDO Oy, JHTT-yhteisö		
Tilintarkastuspalkkiot	9763	6752
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	1727	2080
Muut palkkiot	846	
Palkkiot yhteensä	12336	8831

VASTUUT 31.12.2016**KUNNAN TAKAUSVASTUUT 31.12.2016****v. 2016****v. 2015***** Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy**

Kuhmoisten Osuuspankki FI7451760480650685	641 466,61		
Kuhmoisten Osuuspankki FI3851760480646774	699 395,00		
Kuhmoisten Osuuspankki FI2651760480632634	229 003,66		
Kuhmoisten Osuuspankki FI8251760480632790	277 597,29	1 847 462,56	1 977 136,38

*** Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy (Jussilankuja)**

Kuntien Eläkevakuutus (9960792)		130 309,79	163 947,37
---------------------------------	--	------------	------------

*** Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy (Rekolant.12)**

Kuntien Eläkevakuutus (20010058)		63 560,00	73 760,00
----------------------------------	--	-----------	-----------

*** Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy**

Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 46658	50 000,00		
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 49724	50 000,00	100 000,00	100 000,00
Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy yhteensä		2 141 332,35	2 314 843,75

*** Kuhmoisten vanhustentaloyhdistys ry**

Kuhmoisten Osuuspankki 51760480646972		382 500,00	390 600,00
---------------------------------------	--	------------	------------

*** Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (kvalt 21.12.2015 § 71)**

Kuntarahoitus Oyj 18236/16	1 470 000,00		3 900 000,00
Kuntarahoitus Oyj 18235/16	2 430 000,00	3 900 000,00	

TAKAUSVASTUUT YHTEENSÄ**6 423 832,35****6 605 443,75****KUNNAN ANTAMAT PANTIT***** Liikekiinteistö 291-404-6-20 Kuntala**

Kuhmoisten Osuuspankki			
Panttikirjat 1337-41 5 kpl	84 090,00		84 090,00
Panttikirja 1342 1 kpl	16 818,00		16 818,00
	100 908,00		100 908,00

Nordea

Panttikirjat 1381-83 3 kpl	252 000,00		252 000,00
Panttikirjat 1385-86 2 kpl	168 000,00		168 000,00
Panttikirjat 1387 1 kpl	33 600,00		33 600,00
Panttikirjat 1388 1 kpl	58 800,00		58 800,00
	512 400,00		512 400,00

ANNETUT PANTIT YHTEENSÄ**613 308,00****613 308,00****MUUT VASTUUT***** Kuntien takauskeskus (*)**

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta	11 254 496,00		11 321 366,82
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	8 400,73		8 067,67

*** Leasingvuokravastuu/Tukirahoitus Oy**

	0,00		1 011,84
--	------	--	----------

*** ALV-vastuut**

	1 141 468,27		982 369,57
--	--------------	--	------------

MUUT VASTUUT YHTEENSÄ**12 404 365,00****12 311 804,06****KAIKKI VASTUUT YHTEENSÄ****19 441 505,35****19 530 555,81**

*) Kuntien takauskeskuslain 478/1996 1 §:n mukaan Kuntien takauskeskuksen tarkoituksena on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää sitä.

Takauskeskus voi myöntää takauksia ainoastaan riittävää vakuutta vastaan. Takauskeskuslain 10 §:n mukaan takauskeskuksen jäsenyhteisöt vastaavat yhdessä takauskeskuksen sellaisten menojen ja sitoumusten rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuksi, väestötietolain (507/93) 18 §:ssä tarkoitettun edeltävän vuodenvaihteen asukaslukujen mukaisessa suhteessa. Vuosina 2012 ja 2013 vakuudet ovat olleet riittävät, eikä takauskeskuslain 10 §:n mukaisia menoja tai sitoumuksia ole realisoitunut. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kannanoton mukaan Kuntien takauskeskus tulee antamaan vuosittain kullekin jäsenelle tilinpäätöksen liitetietoja varten tarvittavat tiedot jäsenen takausvastuista.

KONSERNIN TAKAUSVASTUUT 31.12.2016

	v. 2016	v. 2015
* Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt		
Kunnan antamat takaukset:		
Kuhmoisten Osuuspankki	1 847 462,56	1 977 136,38
Kuntien eläkevakuutus	193 869,79	237 707,37
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 46658	50 000,00	50 000,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 49724	50 000,00	50 000,00
	2 141 332,35	2 314 843,75
Valtiokonttorille annetut panttikirjat:		
Pankkila	911 242,19	911 242,19
Kaskitie 9	789 642,31	789 642,31
Kaskitie 7	592 021,50	592 021,50
	2 292 906,00	2 292 906,00
Edellä luetellut kiinnitysvakuuksilla olevat Valtiokonttorin lainat on maksettu pois. AsL rajoitukset voimassa.	0,00	0,00
Kuhmoisten Osuuspankille annetut panttikirjat:		
Riihelä		
panttikirja no 2969	100 000,00	100 000,00
Mylly-Pelto		
panttikirja no 2970	110 000,00	110 000,00
Asunto Oy Leppäkoski		
panttikirja no 2595, 3517 ja 3518	428 120,00	428 120,00
Asunto Oy Rekolantie 12 (2kpl á 100 000 €)	200 000,00	200 000,00
	838 120,00	838 120,00
Edellä lueteltuja kiinnitysvakuuksilla olevia Kuhmoisten Osuuspankin lainoja jäljellä 31.12.	187 590,33	224 274,98
* Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (kvalt 21.12.2015 § 71)		3 900 000,00
Kuntarahoitus Oyj 18236/16	1 470 000,00	
Kuntarahoitus Oyj 18235/16	2 430 000,00	
	3 900 000,00	
* Vastuut kuntayhtymien veloista		
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	268 797	144 476
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	282 141	80 864
Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä	1 340	1 416
yhteensä	552 277	226 756

ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

KAUKOLÄMPÖVERKKO

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

KAUKOLÄMPÖVERKKO

TULOSLASKELMA	Alkuper. talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2016	Poikkeama
LIKEVAIHTO					
Myyntituotot, ulk.	288 000		288 000	251 264,76	36 735,24
Myyntituotot, sis.	150 000		150 000	143 392,45	6 607,55
	438 000	0	438 000	394 657,21	43 342,79
 Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-456 200		-456 200	-428 389,41	-27 810,59
Palvelujen ostot	-16 110		-16 110	-6 867,90	-9 242,10
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-8 580		-8 580	-7 550,27	-1 029,73
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 880		-1 880	-1 641,99	-238,01
Muut henkilsivukulut	-440		-440	-438,32	-1,68
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-64 260	0	-64 260	-64 256,40	-3,60
Liiketoiminnan muut kulut	-1 110		-1 110	-758,34	-351,66
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-110 580	0	-110 580	-115 245,42	4 665,42
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkokulut	-5 140		-5 140	-4 993,78	-146,22
Muut kulut	0		0	0,00	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	-7 500		-7 500	-3 455,32	-4 044,68
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-123 220	0	-123 220	-123 694,52	474,52

TULOSLASKELMA VERTAILU JA TUNNUSLUVUT

KAUKOLÄMPÖVERKKO
TULOSLASKELMA
(ulkoiset ja sisäiset)

	Tilivuosi 2016	Tilivuosi 2015
LIKEVAIHTO		
Myyntitulot (ei lämpö)	0,00	512,00
Myyntituotot, ulk.	251 264,76	236 191,46
Myyntituotot, sis.	143 392,45	137 733,45
	<u>394 657,21</u>	<u>374 436,91</u>
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-428 389,41	-405 384,40
Palvelujen ostot	-6 867,90	-6 353,89
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-7 550,27	-5 511,40
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 641,99	-1 177,92
Muut henkilsivukulut	-438,32	-356,34
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-64 256,40	-64 256,40
Liiketoiminnan muut kulut	-758,34	-596,31
Liikeliijäämä (-alijäämä)	-115 245,42	-109 199,75
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	-4 993,78	-6 583,12
Muut kulut	0,00	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	-3 455,32	-3 019,40
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-123 694,52	-118 802,27
Tuloslaskelman tunnusluvut:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-12,6	-12,7
Voitto, %	-31,3	-31,7

RAHOITUSLASKELMA

KAUKOLÄMPÖVERKKO	Tilivuosi	Tilivuosi
RAHOITUSLASKELMA	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-115 245,42	-109 199,75
Poistot ja arvonalentumiset	64 256,40	64 256,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-8 449,10	-9 602,52
Tulorahoituksen korjauserät	3 455,32	3 019,40
	-55 982,80	-51 526,47
Investointien rahavirta		
Investointimenot	0,00	0,00
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Investoinnit netto	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-55 982,80	-51 526,47
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47 000,00	-47 000,00
Lainakannan muutokset	-47 000,00	-47 000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-15 773,03	-14 815,75
Korottomien velkojen muutos	6 116,95	-4 878,32
Muut maksuvalmiuden muutokset	-9 656,08	-19 694,07
Rahoituksen rahavirta	-56 656,08	-66 694,07
Rahavarojen muutos	-112 638,88	-118 220,54

TASE**KAUKOLÄMPÖVERKKO
TASE****Tilivuosi
2016****Tilivuosi
2015****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 129 841,15	1 194 097,55
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00
Liittymismaksusaamiset sisäiset	88 567,53	88 567,53

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	86 013,80	80 680,71
Muut lyhytaikaiset saamiset	10 439,94	
Siirtosaamiset	0,00	0,00

VASTAAVAA	1 314 862,42	1 363 345,79
------------------	---------------------	---------------------

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Jäännöspääoma	425 388,55	432 988,87
---------------	------------	------------

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	512 000,00	559 000,00
Muut pitkäaikaiset velat ulkoiset	182 173,09	182 173,09
Muut pitkäaikaiset velat sisäiset	88 567,53	88 567,53

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	47 000,00	47 000,00
Ostovelat	58 630,10	52 631,06
Muut velat		69,13
Siirtovelat	1 103,15	916,11

VASTATTAVAA	1 314 862,42	1 363 345,79
--------------------	---------------------	---------------------

**KUHMOISTEN VESIHUOLTOLAITOKSEN
TILINPÄÄTÖS- JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA
2016**

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely	2
Tavoitteiden ja talousarviomäärärahojen toteutumiset	3
Tuloslaskelmat	4
Rahoituslaskelmat	7
Tase	8
Tilinpäätöksen liitetiedot	9

KUHMOISTEN KUNNAN VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2016

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäriverkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

Toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen myyty vesimäärä oli viime vuonna yhteensä 81 221 m³. Edellisvuoteen verrattuna myynti kasvoi 3 819 m³. Myynnin kasvu selittyy pääosin teollisuusveden käytön lisäyksellä. Vuosia kestänyttä tappiollista toimintaa on korjattu puhtaan- ja jäteveden hinnan nostoilla. Veden käyttömaksuja on korotettu vuosina 2014 - 2016 portaittain 10 %:n nostoilla. Näillä toimenpiteillä laitos on saatu toiminaan (VHL 119/2001) 18 §:n edellytysten mukaisesti. Laitoksen hintataso on edelleen valtakunnallisella tasolla mitattuna yli keskitason.

Verkoston saneeraamista oli kuluvana vuonna lähinnä runkoverkostossa. 1960-luvulla rakennettua puhdas- ja jätevesiverkostoa saneerattiin yhteensä 240 metrin matkalta. Uutta verkostoa ei rakennuttu lainkaan. Kuitenkin korjausvelkaa verkostossamme on. Tarkoituksena vesihuoltolaitoksella on pitää olemassa oleva verkosto hyvässä kunnossa.

Veden laatuun ja hyvän talousveden jatkuvaan saantiin kiinnitämme huomiota. Teimme lisää uusia suojaustoimia kemikaaliturvallisuuden kannalta. Asensimme uusia turva-altaita ja uusimme kemikaalimerkintöjä. UV-suodattimen toimintavarmuutta vahvistettiin. Myyntiin toimitetun veden laatu oli kuluvana vuonna hyvää ja vesi pysyi laatuvaatimusten mukaisena.

Kuhmoisten jäteveden puhdistamo on oikeankokoinen niin kapasiteetiltaan kuin altaiden tilaavuudeltaan. Puhdistamolla on ollut ympäristöluvan uusintaprosessi käynnissä yli vuoden ajan. Vesihuoltolaitos odottaa AVI:n päätöstä asiaan liittyen. Lupaehtojen osalta odotamme Kuhmoisten osalle mahdollisia kiristyksiä. Mahdollisten lupaehtojen muuttumisen vuoksi vesihuoltolaitos on käynnistänyt puhdistamon optimointiprojektin, jossa puhdistamon toimintaa kehitetään tehokkaampaan suuntaan. Kokeilun seurauksena puhdistamon teho on parantunut, joskin muutamat tulokset eivät ole täyttäneet lupa-arvoja. Alitukset ovat olleet kuitenkin lieviä.

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Vesihuoltolaitoksen tilikauden tulos on 7 947,1 euroa euroa ylijäämäinen, poistoeron vähennys on 2 185,27 euroa, joten tilikauden ylijäämäksi muodostuu 10 132,42 euroa. Edellä mainitun poistoerokirjauksen jälkeen muodostuva tilikauden ylijäämä 10 132,42 euroa esitetään kirjattavaksi taseen tilikauden ylijäämätileille.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Puhtaan talousveden tuottaminen ja jätevesien turvallinen käsittely.	Häiriöt per vuosi. Vedenlaadun seuranta. Jäteveden laadun seuranta.	Veden laatu oltava säännösten mukaista, jätevesi päästömääräysten puitteissa.	Toteutunut

LAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Vaikuttavuustavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vesihuollon varmistaminen	saneerausohjelma	Verkon dokumentointi, kuntokartoitus ja saneerausohjelma tehty	Ei täysin toteutunut

Perustelut: Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston kunnon tarkkailu ja parantaminen mahdollistavat turvallisen vesihuollon.

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talous-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Vesihuoltolaitos	talousarvio	arvio-	muutosten	v. 2016		
	€	muutokset	jälkeen			%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	315 200		315 200	372 766,78	-57 566,78	118,3 %
Maksutulot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratulot	410		410	403,68	6,32	98,5 %
Muut tulot	500		500		500,00	
tulot yhteensä	316 110	0	316 110	373 170,46	-57 060,46	118,1 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	84 060		84 060	82 165,05	1 894,95	97,7 %
Palvelujen ostot	93 950		93 950	83 773,29	10 176,71	89,2 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	61 810		61 810	61 278,48	531,52	99,1 %
Avustukset						
Vuokramenot	600		600		600,00	0,0 %
Muut menot	300		300	7 180,47	-6 880,47	2393,5 %
menot yhteensä	240 720	0	240 720	234 397,29	6 322,71	97,4 %
TOIMINTAKATE (netto)	75 390	0	75 390	138 773,17	-63 383,17	184,1 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	164 110		164 110	162 497,81	1 612,19	99,0 %
Tulot	54 700		54 700	52 686,71	2 013,29	96,3 %
Menot	9 490		9 490	13 976,16	-4 486,16	147,3 %
KOKONAISTULOT	370 810	0	370 810	425 857,17	-55 047,17	114,8 %
KOKONAISMENOT	414 320	0	414 320	410 871,26	3 448,74	99,2 %
NETTO KUSTANNUS	-43 510	0	-43 510	14 985,91	-58 495,91	-34,4 %
Vakituisen henkilöstö	1,59	0,00	1,59	1,59	0,00	

TULOSLASKELMAT

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN					
(ulkoiset ja sisäiset)					
VESIHUOLTOLAITOS					
	Alkuper.	Talousarvio	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
TULOSLASKELMA	talousarvio	muutokset	muutosten	31.12.2016	
			jälkeen		
LIIVEVAIHTO					
Myyntituotot, ulk.	309 200		309 200	372 766,78	-63 566,78
Myyntituotot, sis.	54 700		54 700	52 686,71	2 013,29
Liittymismaksut	6 000		6 000	0,00	6 000,00
	369 900	0	369 900	425 453,49	-55 553,49
Valmistus omaan käyttöön					
Liiketoiminnan muut tuotot	910		910	403,68	506,32
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-63 810		-63 810	-63 974,77	164,77
Palvelujen ostot	-100 330		-100 330	-92 426,56	-7 903,44
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-66 180		-66 180	-64 073,32	-2 106,68
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-14 510		-14 510	-14 510,72	0,72
Muut henkilösivukulut	-3 370		-3 370	-3 581,01	211,01
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-164 110		-164 110	-162 497,81	-1 612,19
Liiketoiminnan muut kulut	-2 010		-2 010	-9 807,07	9 807,07
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-43 510	0	-43 510	14 985,91	-58 495,91
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0		0	782,40	-782,40
Muut kulut	0		0	0,00	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	-10 000		-10 000	-7 821,16	-2 178,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-53 510	0	-53 510	7 947,15	-61 457,15

TULOSLASKELMA VERTAILU		
VESIHUOLTOLAITOS TULOSLASKELMA		
(ulkoiset ja sisäiset)	Tilivuosi	Tilivuosi
	2016	2015
LIIKEVAIHTO		
Myyntituotot, ulk.	372 766,78	297 526,26
Myyntituotot, sis.	52 686,71	46 170,96
	425 453,49	343 697,22
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	403,68	6 133,84
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-63 974,77	-63 833,04
Palvelujen ostot	-92 426,56	-112 141,10
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-64 073,32	-67 482,77
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 510,72	-15 017,08
Muut henkilösivukulut	-3 581,01	-4 092,30
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-162 497,81	-185 705,33
Liiketoiminnan muut kulut	-9 807,07	-1 630,78
Liikeliikenne (-alijäämä)	14 985,91	-100 071,34
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	782,40	0,00
Muut kulut	0,00	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	-7 821,16	-9 122,10
Tilikauden tulos	7 947,15	-109 193,44
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron muutos	2185,27	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	10 132,42	
Tuloslaskelman tunnusluvut:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,4	-6,0
Voitto, %	2,4	-31,8

VESIHUOLTOLAITOS TULOSLASKELMA		
(ulkoinen)	Tilivuosi	Tilivuosi
	2016	2015
LIKEVAIHTO		
Myyntituotot, ulk.	372 766,78	297 526,26
Myyntituotot, sis.	0,00	0,00
	372 766,78	297 526,26
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	403,68	6 133,84
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-61 278,48	-60 243,00
Palvelujen ostot	-83 773,29	-108 908,82
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-64 073,32	-67 482,77
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 510,72	-15 017,08
Muut henkilösivukulut	-3 581,01	-4 092,30
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-162 497,81	-185 705,33
Liiketoiminnan muut kulut	-7 180,47	-201,59
Liikeliiketoiminta (-) alijäämä	-23 724,64	-137 990,79
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	782,40	0,00
Muut kulut	0,00	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-22 942,24	-137 990,79
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron muutos	2185,27	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-20 756,97	
Tuloslaskelman tunnusluvut:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-1,3	-7,6
Voitto, %	-5,6	-46,4

RAHOITUSLASKELMAT

Rahoituslaskelman toteutuminen

VESIHUOLTOLAITOS	Alkuper.	Talousarvio	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSLASKELMA	talousarvio	muutokset	muutosten	31.12.2016	summa
Toiminnan rahavirta	€		jälkeen	€	€
Liikelylijäämä (-alijäämä)	43 510		43 510	14 985,91	28 524,09
Poistot ja arvonalentumiset	164 110		164 110	162 497,81	1 612,19
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 000		-10 000	-7 038,76	-2 961,24
Tulorahoituksen korjauserät	0		0		0,00
Toiminnan rahavirta	197 620	0	197 620	170 444,96	27 175,04
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-111 400	31 400	-80 000	-70 905,43	-9 094,57
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0				0,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	0				0,00
Investoinnit netto	-111 400	31 400	-80 000	-70 905,43	-9 094,57
Toiminnan ja investointien rahavirta	86 220	31 400	117 620	99 539,53	18 080,47

Rahoituslaskelman vertailu

VESIHUOLTOLAITOS	Tilivuosi	Tilivuosi
RAHOITUSLASKELMA	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	14 985,91	-100 071,34
Poistot ja arvonalentumiset	162 497,81	185 705,33
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 038,76	
Tulorahoituksen korjauserät		
	170 444,96	85 633,99
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-70 905,43	-43 927,30
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot		
Investoinnit netto	-70 905,43	-43 927,30
Toiminnan ja investointien rahavirta	99 539,53	41 706,69
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Lainakannan muutokset	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-52 914,77	17 034,98
Korottomien velkojen muutos	24 544,24	2 271,48
Muut maksuvalmiuden muutokset	-28 370,53	19 306,46
Rahoituksen rahavirta	-28 370,53	19 306,46
Rahavarojen muutos		
Kassavarat	71 169,00	61 013,15
	71 169,00	0,00

TASE

VESIHUOLTOLAITOS		
	31.12.2016	1.1.2016
	Tilinpäätös	Avaava tase
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Maa- ja vesialueet	14 282,16	14 282,16
Rakennukset	425 419,56	471 069,00
Vesi- ja viemäriverkostot	1 051 760,21	1 070 276,21
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	121 684,09	140 271,49
Koneet ja kalusto	11 104,61	19 944,15
Liittymismaksusaamiset	10 150,00	10 150,00
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 634 400,63	1 725 993,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Myyntisaamiset	158 726,49	128 636,75
Muut saamiset	5 408,15	7 464,90
Rahat ja pankkisaamiset	71 169,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	235 303,64	136 101,65
VASTAAVAA	1 869 704,27	1 862 094,66
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 327 953,25	2 327 953,25
Edellisten tilikausien alijäämä	-549 544,40	-549 544,40
Tilikauden ylijäämä	10 132,42	0,00
OMA PÄÄOMA	1 788 541,27	1 778 408,85
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	27 564,23	29 749,50
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	16 585,65	17 763,17
Saadut vakuudet	0,00	868,00
Muut velat	466,47	622,19
ALV-velka	26 751,23	24 881,78
Siirtovelat	9 795,42	9 801,17
VIERAS PÄÄOMA	53 598,77	53 936,31
VASTATTAVAA	1 869 704,27	1 862 094,66

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1:

tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta);

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Investointien kirjaamisessa pysyviin vastaaviin on pienhankintarajana käytetty kunnanvaltuuston vahvistamaa alarajaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman ja poistoajoja on tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarvointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 12.12.2016 § 50 perustanut kuntaan Vesihuoltolaitoksen taseyksikön 1.1.2016 alkaen. Taseyksikön perustamisen vuoksi Vesihuoltolaitoksen taseen vertailu on tehty avaavaan taseeseen 1.1.2016 eikä vuoden 2015 tilinpäätöksen eriytettyyn laskennalliseen taseeseen.

Liite 6:

Toimintatuottojen erittely tehtäväkokonaisuuksina.

Toimintatuotot

	2016	2015
Laskutetut vesimaksut (ulkoiset)	180 868	139 739
Laskutetut jätevesimaksut (ulkoiset)	160 837	136 162
Laskutetut vesimaksut (sisäiset)	26 435	22 718
Laskutetut jätevesimaksut (sisäiset)	26 252	23 453
Liittymismaksut	0	21 625
Muut tuotot	31 466	6 134
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>425 857</i>	<i>349 831</i>

Liite 11:			
Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista			
(KPA 2:3.1 3-kohta)			
Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden poistosuunnitelma	1.1.2009 -		
(Pienhankintaraja 10 000 €)	31.12.2012		1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot			2 v.
Aineettomat oikeudet			5 v.
Liikearvo			2 v.
Muut pitkävaikutteiset menot			
- Atk-ohjelmat	4 v.		2 v.
- Muut	4 v.		2 v.
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa		Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat			
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v. tasapoisto		20 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Vesi- ja viemäriverkosto	35 v. tasapoisto		30 v. tasapoisto
Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 v. tasapoisto		10 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, rakenteet	12 v. tasapoisto		10 v. tasapoisto
Koneet ja kalusto			
Muut kuljetusvälineet	7 v. tasapoisto		4 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkonet	7 v. tasapoisto		5 v. tasapoisto
Muut raskaat työkonet			10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet			5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	4 v. tasapoisto		3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	4 v. tasapoisto		3 v. tasapoisto
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa		Ei poistoa

Liite 19:						
Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti						
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset	Aineelliset hyödykkeet			
			Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	14 282,16	471 069,00	1 210 547,70	19 944,15		1 715 843,01
Lisäykset tilikauden aikana			70 905,43			70 905,43
Rahoitusosuudet tilikaudella						0,00
Vähennykset tilikauden aikana						0,00
Siirrot erien välillä						0,00
Tilikauden poisto		-45 649,44	-108 008,83	-8 839,54		-162 497,81
Arvonlennukset ja niiden palautukset						0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	14 282,16	425 419,56	1 173 444,30	11 104,61	0,00	1 624 250,63
						0,00
Arvonkorotukset						0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 282,16	425 419,56	1 173 444,30	11 104,61	0,00	1 624 250,63
Sijoitukset/Liittymismaksusaamiset						10 150,00
kaikki yhteensä						1 634 400,63

Liite 24:		
Saamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Saamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	158 726	128 637
Alv- saaminen	5 408	7 465
Muut siirtosaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	164 135	136 102

Liite 25:				
Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana (KPA 2:5.1 § 1-kohta)				
Oman pääoman erittely				
	2016	2015		
Peruspääoma 1.1.	2 327 953	2 327 953		
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	2 327 953	2 327 953		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-549 544	-440 351		
Siirto rahastoon				
Edellisen tilikauden virheen oikaisu				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-549 544	-440 351		
Tilikauden yli-/alijäämä	10 132	-109 193		
Oma pääoma yhteensä	1 788 541	1 778 409		

Liite 32:		
Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2016	2015
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	16 586	17 763
Tilitettävä arvonlisävero	26 751	24 882
Muut velat	466	1 490
Siirtovelat	9 795	9 801
Lyhytaikaiset velat yhteensä	53 599	53 936

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Kuhmoinen 23.2.2017

Mika Kyrö
Tekninen johtaja

Eero Ikonen
Teknisen lautakunnan
puheenjohtaja

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA SIDOTUSSA TASEKIRJASSA

Toimintakertomus
 Toteutumisvertailu
 Kunnan ja konsernin
 - tuloslaskelma
 - rahoituslaskelma
 - tase
 Kunnan ja konsernin liitetiedot
 Vesi- ja jätevesilaitoksen tilinpäätös
 Laskennallisesti eriytetyn kaukolämpöverkon tilinpäätös
 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

ERILLISINÄ JA ATK-LISTOINA

Tase-erittelyt
 Päiväkirja
 Pääkirja
 Talousarvion toteutumisvertailut
 Kirjanpidon osajärjestelmien erittelyt

KÄYTETYT TOSITELAJIT**KÄYTETYT TOSITENUMEROT**

001	Muistiotositteet	900000 - 900338
010	Tiliotekirjaukset	1 - 558
020	Myyntireskontran suoritukset	400000 - 400550
040	Ostolaskujen suoritukset	250000 - 250331
301	Palkat	600000 - 600118
302	Populuis matkalaskut	32000 - 32022
420	Ostolaskut	50001 - 55461
605	YL/Asuinhuoneiston vuokrat	10000 - 10696
611	YL/Teollisuusvuokrat	11000 - 11105
612	YL/Muut vuokrat	12000 - 12360
614	YL/Antolainat	14000 - 14005
616	YL/Sekalaiset laskut/hallinto	20000 - 20533
642	Vesi- ja jätevesilaskutus	13000 - 14399
645	Kaukolämpölaskutus	17000 - 17104
654	Päivähoitomaksut	18000 - 18314

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kuhmoisissa 27.3.2017

Kimmo Malin

Lea Aittolahti

Henna Hellstén

Juha Järvenpää

Susanna Manninen

Silmu Sarvala

Jarkko Sumioinen

Anne Heusala

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään toimintakertomuksen.

Kuhmoisissa ____ / ____ 2017

BDO Oy
JHTT-yhteisö

Jorma Kesä
JHTT

LIITE 1

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveyslautakunta

jäsenet	varajäsenet
Jorma Poti, puheenjohtaja	Heikki Rinnekangas
Auli Salonen, varapuheenjohtaja	Eila Sahala
Eija Aaltonen	Kirsi Heilanen
Lotta Ahola	Maria Sissonen
Antero Koivula	Hannu Iivonen
Jyrki Kokko	Arto Niiranen
Pertti Suuronen	Reijo Himanen
Kuhmoisten kunnan edustajat:	
Kimmo Malin	Heljä Järvinen
Mira Pitkäniemi	Veikko Mattila

Mika Kyrö, Jämsän kaupunginhallituksen edustaja
 Silmu Sarvala, Kuhmoisten kunnanhallituksen edustaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta kokoontui vuoden 2016 aikana 10 kertaa ja käsitteli 111 julkista asiaa sekä 50 ei julkista yksilöasiaa.

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta ovat muodostaneet 1.1.2013 lähtien kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen siten, että järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla, järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu on yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Sosiaali- ja terveyslautakunta ja yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimi kuuluvat vastuukunnan hallintoon.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen. Yhteistoiminta-alue sekä ostaa, tuottaa itse ja välittää palveluita. Yhteistoiminta-alueen hallinto hoitaa sosiaali- ja terveystoimen kunnille kuuluvat viranomaistehtävät. Jämsän kaupungin palveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu oikeus ja velvollisuus huolehtia sopimuksen piiriin kuuluvien palveluiden saatavuudesta yhteistoiminta-alueella. Hallinnon järjestämisessä noudatetaan vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen tapahtuu erillisen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kohdentamisessa on aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet määrittelevät sopijakuntien valtuustot vuosittain tehtävän tilauksen yhteydessä. Kuntien tavoitteet sovitetaan yhteen neuvotteluissa tilausten yhteistoimintaalueen tuottamien tai välittämien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien sisällöistä. Neuvotteluja käyvät sopijakuntien edustajat yhteistä sosiaali- ja terveyslautakuntaa edustavien henkilöiden kanssa.

Sopijakuntien yhteinen toimielin on 9-jäseninen Jämsän kaupungin hallinnossa oleva sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa Jämsän kaupungilla on 7 jäsentä ja Kuhmoisten kunnalla 2 jäsentä. Jäsenille on nimetty varajäsenet. Yhteistoiminta-alueen kunnat nimeävät hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Hallituksen edustajilla on puhevalta, mutta ei äänivaltaa lautakunnan kokouksissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen sovelletaan kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on valtuuston toimikausi. Lautakunnan tehtävistä ja esittelystä määrätään Jämsän hallintosäännössä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii myös terveydenhuoltolain 12 §:n mukaisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on yhteensä lähes 24 000 asukasta ja alue on pinta-alaltaan hyvin laaja. Alueen väestö vähenee ja ikääntyy ja erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy huomattavasti nykyisestä. Tästä syystä erityisesti vanhuspalveluiden alueella tullaan tarvitsemaan erilaisia tapoja hoitaa palvelujen kysynnän kasvu. Palvelurakennemuutos vanhuspalveluissa jatkuu edelleen suunnitelman mukaisena.

Alueen elinkeinorakenteesta johtuva työttömyyden lisääntyminen tuo haasteita palvelujärjestelmälle ja lisää myös työttömyyden hoitoon liittyviä kustannuksia. Lisäksi uudet säädökset pitkään työttöminä olleiden kunnalle tulevan maksuosuuden huomattavasta noususta lisää kustannuksia. Yleishallinnon tulosalueelle on siirretty vuoden 2016 alussa työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset sekä muu työllisyyteen liittyvä toiminta lukuun ottamatta kuntouttavaa työtoimintaa, joka on sosiaalipalvelua. Erityisesti nuorten työttömyyden vähentäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa on ollut eräitä painopistealueita. Asumisneuvojatoimintaan on panostettu yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Myös lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen on suunnattu voimavaroja. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelalle 1.1.2017 alkaen aiheuttaa sosiaalityössä muutoksia.

Ulkopuolelta tulevat toimintaympäristön muutokset, kuten tekeillä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen hallinnon, toimeenpanon ja rahoituksen osalta tulee muuttamaan huomattavasti nykyistä järjestelmää ja kaventamaan kunnan päätösvaltaa sote-palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa. Tähän haasteeseen on kaupunki varautunut solmimalla 10 + 5 vuoden sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantosopimuksen 1.9.2015 alkaen Jämsän Terveys Oy:n kanssa. Kyseessä on yhteisyritys, jonka omistavat Pihlajalinna konserni 51 % ja Jämsän kaupunki 49 %. Sopimuksella pyritään turvaamaan oman erikoissairaanhoidon säilyminen paikkakunnalla ja kaupungin mahdollisuus edelleen vaikuttaa sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä hallita erityisesti erikoissairaanhoidon kasvavia kustannuksia.

Ns. Paras-lain velvoitteita yhteistoiminta-alueista on jatkettu vuoden 2018 loppuun saakka.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on tuottaa vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja yhdessä asiakkaiden ja muiden palveluntuottajien kanssa. (Sosiaali- ja terveyslautakunta/Palvelustrategia/ Itk kokous 7.6.2011 § 40).

Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat sisällöltään määriteltäviä (ns. subjektiivisia oikeuksia), jotka pitää asiakkaille antaa, vaikka talousarviossa ei olisi niihin riittävästi budjetoitu; muut palvelut annetaan talousarvioon sisältyvien määrärahojen puitteissa. Tavoitteena on yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja yhdessä kumppaneiden kanssa, palveluja ostetaan kunnilta, kuntayhtymiltä, yrityksiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta. Merkittävänä uutena palveluntuottajana on toiminut Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa suurimman osan palveluista. Omana tuotantona tuotetaan aikuisten ja lapsiperheiden sosiaalityö, toimeentuloturva, lastenvalvojan palvelut, vammaispalvelut, viranomais-toiminta ja suurin osa Kuhmoisten palveluista. Jokilaakson Terveys Oy on tuottanut 31.8.2017 asti edelleen paikallisen erikoissairaanhoidon palvelut ja Jämsän lääkärin vastaanotto toiminnan ja ympärivuorokautisen päivystyksen alihankkijana Jämsän Terveys Oy:lle.

Toimialalla panostetaan suunnittelukautena erityisesti palvelusopimuksilla johtamiseen, laadun valvontaan ja niiden kehittämiseen. Erityisesti eri toimijoiden vastuut ja velvollisuudet on kuvattu ja palvelujen valvontatehtävän hoitamiseen on laadittu suunnitelma. Asiakaslähtöisyyttä on lisätty yhdessä palveluntuottajien kanssa osallistavilla toimenpiteillä.

Vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa on yhteensä 140 henkilöä, joista Kuhmoisten palvelutuotannossa on noin 80. Henkilöstö on Jämsän kaupungin palveluksessa olevaa ja sitä käytetään koko alueella tarpeen mukaan turvaten kaikissa yksiköissä kulloinkin tarvittava henkilökuntamitoitus. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja riittävän ja osaavan työvoiman saannin turvaaminen on edelleen merkittävässä roolissa.

Toimialan ylimmän johdon ja esimiesten johtamisosaamiseen on panostettu pitkäkestoisella johtamis- ja kehittämiskoulutuksella yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Koulutus päättyi alkuvuonna 2016.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa tarjottavien palvelujen häiriötön jatkuvuus sekä toimiminen lakien ja määräysten mukaisesti. Sisäisen valvonnan hoitaminen toimialalla on vastuutettu tilivelvollisille. Toimialajohtaja on vastuussa kokonaisuudesta. Yksiköissä on tunnistettu ja kuvattu erilaisia riskejä toiminnan ja vahinkojen näkökulmasta. Talouspäälikkö valvoo toimialalla erityisesti taloudellisten riskien näkökulmasta sisäistä ja ulkoista laskutusta ja maksuliikennettä ja raportoi niistä sovituille tahoille.

Toimialalla on erityistä huomiota kiinnitetty isojen ostopalvelusopimusten riskienhallintaan ja valvontaan. Jämsän Terveys Oy:n sopimuksen valvontasuunnitelma on valmistunut ja sitä on noudatettu. Raportointi sisältää puutteista ja poikkeamista ilmoittamisen ja raportoinnin asianomaisille tahoille.

Riskienhallintasuunnitelmatyö on aloitettu ja muutamia isompia riskejä toimialan osalta on tunnistettu ja kuvattu. Niitä ovat oman toiminnan osalta henkilöstön saatavuuden heikkeneminen lakisääteisissä, subjektiivisissa palveluissa. Tämä riski on todentunut jo lapsiperheiden sosiaalityössä, jossa pahimmassa tilanteessa oli vakansseja täyttämättä 60 %. Tähän on etsitty keinoja työnjakoa ja tehtäviä uudelleen järjestelmällä, aktiivisella rekrytoinnilla ja palkkausta kehittämällä. Ostopalveluilla on korvattu puuttuvia työntekijöitä, joka ei ole pitkäaikainen ratkaisu.

Ostopalveluiden suurimpina riskeinä ovat toiminnan keskeytyminen/lakkaaminen äkillisesti isoissa palvelukokonaisuuksissa. Tähän varautuminen on vaikeaa, koska resursseja ei voi pitää yllä tällaista tilannetta varten. Ostopalvelusopimuksissa riskinä on myös laatu-poikkeamien havaitsemattomuus tarpeeksi aikaisin tai niiden jääminen kokonaan huomaamatta. Tähän on kehitetty toimialalla työkaluja, mutta niitä on tarpeen kehittää edelleen.

Toimialalla suoritetaan sisäisen valvonnan ja ostopalvelusopimusten valvonnan lisäksi aluehallintoviraston ohjauksessa yksityisten sosiaali- ja terveystalouksien valvontaa.

Yhteisyrityksen palvelusopimuksen toteutuminen

Jämsän Terveys Oy:n sopimus toteutui pääosin sovitusti. Poikkeamista on ilmoitettu ja ne on korjattu. Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen ei kuitenkaan toteutunut sopimuksen mukaisesti osittain myös tuottajasta riippumattomista syistä. Tilajalla ei myöskään ole vielä käytössään tarjouksessa esitettyä toiminnanohjausjärjestelmää. Tarjouksessa esitetty järjestelmä ei soveltunut tilaajan käyttöön ja uutta on kehitetty yhdessä ja sen pitäisi olla käytössä keväällä 2017.

Jämsän Terveys Oy:n sopimuksen hinta on kiinteä koko sopimuskauden. Vuonna 2016 sopimuksen hinta on ollut 68,1 milj.€. Hinnantarkistus tehdään vuoden 2017 osalta maaliskuun lopun tilanteen mukaan keväällä 2017. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti Jämsän Terveys Oy:lle siirtyi vuoden 2016 alusta alkaen kokonaisvastuu erikoissairaanhoidosta ja koko palvelusopimuksen käsittävistä toiminnoista. Vuonna 2016 Jämsän kaupunki on maksanut Pirkanmaan sairaanhoitopiirille erikoissairaanhoidon palveluista noin 3,1 milj.€:a vähemmän kuin mikä tarjouspyyntövaiheessa hinnaksi hyväksyttiin.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta jakaantuu seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut
- terveyspalvelut
- erikoissairaanhoido

Tulosalueet jakaantuvat tulosyksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin. Palvelujen tilaukset tehdään tulosalueittain hallinnon tulosaluetta lukuun ottamatta, koska sen kulut kohdistetaan eri yksiköille.

Yhteistoiminta-alueen toiminnalliset tavoitteet

- Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen sopimusten mukaisesti
- Henkilöstön osaamisen ja saatavuuden turvaaminen
- Johtamisosaamisen kehittäminen kaksivuotiseen koko kaupunkia koskevaan osaamisen kehittämisohjelmaan osallistumalla

Tavoitteiden toteutuminen

- Palvelut on järjestetty säädösten mukaisesti ja tuotettu sopimusten mukaisesti.
- Henkilöstön täydennyskoulutusta on järjestetty. Saatavuuden turvaaminen erityisesti sosiaalihuollon tehtävissä ei ole onnistunut.
- Kaksivuotinen koulutus on päättynyt alkuvuodesta 2016. Toimiala ei ole pystynyt osallistumaan koulutukseen täysipainoisesti johtuen Jämsän Terveys Oy:n sopimuksen valvonnan viemästä resurssista.

Sosiaali- ja terveystoimi	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto	1 399 720	1 399 720	1 447 080,56	47 360,56	103,4
Sosiaalityö ja perhepalvelut	13 614 748	13 642 048	13 149 475,13	-492 572,85	96,4
Vammaispalvelut	8 826 121	9 094 121	9 304 073,69	209 952,69	102,3
Vanhuspalvelut	23 751 076	23 781 076	24 002 704,00	221 628,00	100,9
Terveyspalvelut	9 414 149	8 811 149	8 640 486,81	-170 662,19	98,1
Erikoissairaanhoito	23 354 472	24 318 972	26 441 016,50	2 122 044,50	108,7
	80 360 286	81 047 086	82 981 460,00	1 934 374,00	102,4

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveystoimen johtaja Tuula Liehu

Tulosalue järjestää sosiaali- ja terveystoimen hallintopalvelut sisältäen potilasasiamies- ja sosiaaliasiamiestoiminnan.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Ostopalvelusopimusten ja palvelutilausten toteutuminen sovitulla tavalla
- Palvelusopimuksilla johtamisen mallin luominen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa
- Palvelujen valvonnan ja toiminnan ohjauksen tehostaminen

Tavoitteiden toteutuminen

- Ostopalvelusopimukset ja palvelutilaukset toteutuneet pääosin sovitusti. Poikkeamista tarkemmin kunkin tulosalueen kohdalla.
- Palvelusopimuksilla johtamisen malli kehitetty yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen valvontaan kehitetty yksityiskohtainen malli, jota on toteutettu toimintavuonna. Riskienhallintasuunnitelmatyö käynnistetty.
- Valvontaa tehostettu kaikkien ostopalvelujen osalta.

Tunnuslukuja	Tp 2016 Jämsä	Tp 2016 Kuhmoinen
Soten hallintopalvelut €/asukas	24,34	24,39
Yleishallinnon hallintopalvelut €/asukas	41,52	57,22
Hallintopalvelut yhteensä €/asukas	65,86	81,61

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		720 239	795 574	-75 335	110,46 %
Toimintakulut		-2 103 629	-2 242 655	139 026	106,61 %
Toimintakate		-1 383 390	-1 447 081	63 691	104,60 %
Poistot		-16 330		-16 330	
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 399 720	-1 399 720	-1 447 081	47 361	103,38 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Sote-hallinto yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Toimintatuotot		75 335
Palvelujen ostot		76 932
Henkilöstökulut		34 790

Tuotot oli arvioitu liian mataliksi. Henkilöstökulut lisääntyivät talouspäällikön ja hallintoylilääkärin sijaisten ja vakinaisten päällekkäisten palkkakulujen vuoksi.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLE 2016 – 2018 (lautakunnalle)

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tuottaa toimialan hallinto- ja talouspalveluita sisältäen lautakunnan toiminnan.

Vastaa sisäisten ja ulkoisten sosiaali- ja terveystoimen palvelujen ohjauksesta ja valvonnasta ja ostopalvelujen toteutumisesta sovitun mukaisina.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO tulosityksikkö		
Palvelujen järjestäminen ja palvelutilausten toteutuminen sovitulla tavalla sekä talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutumisen seuranta ja raportointi asianomaisille tahoille sovituin määräajoin.	Toimintaa kuvaavat mittarit sovitettu ja otettu käyttöön.
Ostopalvelujen valvontasuunnitelma toteutuu.
Palvelutilaukset toteutuvat.	Talousraportit, tilinpäättös ja toimintakertomus, palvelutilaus, palvelusopimukset, laatumittarit.
Valvontasuunnitelma.
Palvelutilaukset.
Tavoitteen toteutuminen:
Toimintaa kuvaavat mittarit on sovitettu ja niitä käytetään. Omavalvontasuunnitelmia täydennetty. Palvelutilaukset toteutuneet lähes sovitusti. Poikkeamista tarkemmin tulosalueiden kohdalla.		
Toiminnan johtaminen ja yksiköiden tukeminen.

<p>Yhteistyön tiivistäminen kaupungin muiden toimialojen kanssa</p>
<p>Palveluista ja toiminnasta tiedottaminen on ajantasaista.</p> | <p>Sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti.</p>
<p>Esimiesten johtamisaamien lisäänty.</p>

<p>Työhyvinvointisuunnitelmat ja perehdytys suunnitelmat ajan tasalla.</p>
<p>Yhteistyön tiivistäminen erityisesti sivistustoimen kanssa hallinto- ja toimistotehtävissä.</p>
<p>Yhteystiedot pidetään jatkuvasti ajan tasalla.</p> | <p>Kokousmuistioiden henkilöstöinfot</p>
<p>Kokousmuistioiden esimieskokoukset.</p>
<p>Johdamiskoulutukseen osallistuvien määrät.</p>
<p>Yhteisessä osaamisohjelmassa olevien kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen.</p>
<p>Suunnitelmien ja koulutusten toteutuminen.</p>
<p>Sovitut toimintatavat on otettu käyttöön.</p>
<p>Internet, henkilöstöinfo. Intranet,</p>
<p>sosiaalinen media.</p> |
| Tavoitteen toteutuminen:
Sote johtoryhmä on kokoontunut säännöllisesti kahden viikon välein, henkilöstöinfoja on pidetty kolme kertaa, esimieskokouksia neljä kertaa. Kokousmuistioiden intrassa. Johtamiskoulutukseen ei vuonna 2016 osallistuttu. Kehittämissuunnitelmaa toteutettiin Työhyvinvointikysely tehty syksyllä. Sivistustoimen kanssa suunniteltu yhteistyö ei ole edennyt. Yhteystietoja päivitetty, mutta asiassa edelleen jatkuvan päivityksen paikkaa. Uuden intranetin käyttöä opeteltiin. | | |
| Hoitto ja palvelu on turvallista ja vaikuttavaa | <p>Sosiaalihuollon palveluyksiköissä toimintaan omavalvontasuunnitelmien mukaisesti.</p>
<p>Laadun- ja potilasturvallisuuden seuranta on systemaattista.</p> | <p>Toiminta on omavalvontasuunnitelman mukaista.</p>
<p>On kuvattu toiminnan keskeiset laatu- ja potilasturvallisuus- ja omavalvomittarit.</p> |

Tavoitteen toteutuminen:

Omaavontasuunnitelmat on asianmukaisesti laadittu, niitä päivitetään ja ne ovat lain edellyttämällä tavalla asiakkaiden luettavissa. Kehitettävää on suunnitelmien käytännön hyödyntämisessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin suunnattu Jämsän sosiaali- ja terveystoimen potilas-/asiakasturvallisuus- ja laadunhallintasuunnitelma on päivitetty syksyllä 2016 ja hyväksytty 23.11.2016 sosiaali- ja terveyslautakunnassa. Suunnitelman päivitys sisälsi mm. vakavan vaaratapahtuman käsittelymenettelyn. Asiakas- ja potilasturvallisuudesta järjestettiin joulukuussa 2016 henkilöstölle koulutusta. Lisäksi tietosuojasta järjestettiin toukokuussa 2016 koulutusta osana asiakas- ja potilasturvallisuutta. Organisaation lääkehoitosuunnitelma on päivitetty vastaamaan vuoden 2015 lopussa ilmestynyttä turvallinen lääkehoitoopas. Yksiköiden omien lisä sivujen laatiminen on vielä kesken. Jämsän kaupungin viranhaltijoita on ollut mukana verkostojen yhteisissä potilasturvallisuuden ja lääkehoidon työryhmissä kehittämässä alueen asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Toiminta on kustannustehokasta

Toiminnan määrällinen seuranta on aiempaa helpompaa ja tunnusluvut palvelevat toiminnan seuranta ja kehittämistä aiempaa paremmin.

Terveysdenhuollon potilastietojärjestelmän uusi raportointiohjelma on otettu käyttöön ja tunnusluvut palvelevat toiminnan kustannustehokkuuden kehittämistä.

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoitetta on pyritty edistämään. Uusi raportointiohjelma on otettu käyttöön ja sitä hyödynnetään, mutta kustannustehokkuuden seuranta sen avulla ei ole vielä toteutunut.

Palvelukuvaus:Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Vastaa sosiaali- ja terveystoimen hallinnosta ja taloudesta sekä lautakunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Koordinoi tulosalueiden toimintaa. Vastaa koko toimialan tuotannon ja palveluiden kehittämisestä sekä sisäisten ja ulkoisten palvelujen laadun valvonnasta ja asiakas-/ potilasturvallisuudesta ja potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminnasta. Koordinoi järjestämissuunnitelman laatimista yhteistyössä sairaanhoitopiirin kanssa.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Tulosalue tuottaa sosiaalityön, toimeentuloturvan ja lastenvalvojan palvelut. Hankkii perhepalvelukeskuksen ja päihde- ja mielenterveyspalvelut Jämsän Terveys Oy:ltä. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Sosiaalityö ja perhepalvelut tukevat yhteistoiminta-alueen asukkaiden väestön hyvinvointia varhaisen puuttumisen, oikean hoidonpohjatuksen ja moniammatillisen yhteistyön osalta.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutumisen arviointi:**Toimintojen turvaaminen ja säilyttäminen monipuolisina koko yhteistoiminta-alueella**

Keski-Suomen sote uudistusta on valmisteltu vuoden 2016 aikana. Muutosvision hahmotelman tavoitteen on, että Keski-Suomessa on vuonna 2025 korkeimmat laatukriteerit täyttävät integroidut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Integraatio, eli asiakkaan kannalta toimivat palveluketjut eri palveluiden välillä, ovat aidosti valmistelun keskiössä. Samalla visio korostaa palveluiden laatua. Tulosaluejohtaja on nimetty vuoden 2017 alkupuolella käynnistävään Pro Sos –hankkeen ohjausryhmään ja hänet on nimetty myös samoihin aikoihin käynnistävän Keski-Suomen LAPE (Kepa) hankkeen ohjausryhmään.

Ostopalvelusopimusten seuranta ja valvonta

Tulosalueelta ulkoistettiin perhepalvelukeskus sekä päihde- ja mielenterveyspalvelut Jämsän Terveys Oy:lle 1.9.2015 alkaen. Jämsän Terveys Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen valvontaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Valvontakäynnit on toteutettu suunnitelman mukaisesti kolmen kuukauden välein ja valvontakäynnit on raportoitu sosiaali- ja terveyslautakunnalle vakiintuneen käytännön mukaisesti.

Sosiaalityötä ja perhetyötä kehitetään uudistetun sosiaalihoitolain edellyttämällä tavalla. Palvelujen painopistettä pyritään siirtämään lain hengen mukaisesti ennalta ehkäisevään suuntaan. Perhetyötä vahvistaminen omana toimintana

Sosiaalityön kehittämissuunnitelmaa 2017 – 2018 valmisteltiin talousarviovuonna ja sosiaali- ja terveystaloustalouden hyväksyi sen kokouksessaan 23.11.2016. Varsinaisen kehittämistyön aloittamista jouduttiin osin lykkäämään sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun aikataulutuksen vuoksi. Lakiluonnoksessa Jämsä kuuluu Keski-Suomeen ja sen vuoksi sosiaalityön kehittämissuunnitelma on kytketty osin Keski-Suomen LAPEhankkeeseen ja osin Keski-Suomen Pro-Sos –hankkeeseen. Molemmat hankkeet ovat käynnistymässä alkuvuodesta 2017.

Tulevaisuuden aikuissosiaalityön kehittämisverkosto polkaistiin käyntiin kahdella tapaamisella 7.9.2016 ja 26.10.2016. Aikuissosiaalityön kehittämisverkosto on yksi Kunteko 2020 kehittämisverkostoista. Sen tavoitteena on tulevaisuuden aikuissosiaalityön kehittäminen tilanteessa, jossa toimeentulotuen rooli sosiaalityön yhtenä työvälineenä muuttuu merkittävästi. Verkosto tukee valmistautumista sote- ja maakuntauudistukseen sekä asiakastarpeiden muutokseen. Verkoston tavoitteena on tulevaisuuden aikuissosiaalityön rakentaminen, uudenlaisten toimintatapojen määrittely ja käyttöönotto. Verkosto luo mahdollisuuden kokemusten vaihtoon ja yhteiskehittämiseen sekä toisilta ja asiantuntijoilta oppimiseen.

Perhetyötä on vahvistettu suunnitelman mukaisesti omana toimintana ja kaikki perhetyöntekijöiden vakanssit (7) on täytetty vuoden 2016 aikana. Perhetyöhön panostaminen on ollut sisällöllisesti järkevää, mutta se on tuonut myös selviä kustannussäästöjä avohuollon tukitoimiin käytetyissä ostopalveluissa.

Sosiaalityön asiakkaiden asumisen ohjaamisen tehostaminen yhteistyössä työvalmennussäätiö Avituksen, seurakunnan ja vuokranantajien kanssa (Asumisneuvojatoiminta)

Sosiaalityöntekijät ovat tehneet tiivistä yhteistyötä asumisneuvojan kanssa. Yleisin asumisneuvontaa tulemisen syy on erääntyneet vuokrat ja asumishäiriöt. Osan asiakaskunnasta muodostavat henkilöt, jotka ovat ajautuneet henkilökohtaiseen kriisiin ja sitä kautta on tullut ongelmia asumisen kanssa. Asiakastapaamisia asumisneuvonnassa oli vuonna 2016 yhteensä 514, asiakkaita 281 ja muita asiakaskontakteja mm. puhelut 661 kpl.

Ongelmaryhmistä kolme suurinta ovat päihde- ja mielenterveysasiakkaat sekä pienituloiset. Päihdeasiakkaiden määrä on kasvanut huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna.

As. Kiinteistö Oy Jämsänmäen kannalta asumisneuvonnalla on ollut iso merkitys myös vuokrasaatavien osalta, jotka ovat suurin piirtein puolittuneet aiemmista saatavista. Lisäksi kymmenestä hädästä seitsemän on saatu peruttua maksusuunnitelmien avulla.

Asumisneuvonnalle on haettavissa vielä Ara:n rahoitusta v. 2017. Hakemus on tehty joulukuussa. Toiminta koetaan jatkossakin tarpeelliseksi ja hankerahoituskauden jälkeen se jatkuisi kaupungin omana toimintana. Asumisneuvonta tulisi sijoittumaan jatkossa mahdollisesti Sote-palveluiden alle.

Monialaisen yhteispalvelun (TYP-toiminta) palveluprosessien kehittäminen yhdessä TE-hallinnon ja Kelan kanssa

Tulosaluejohtaja on osallistunut Keski-Suomen eteläisen TYP-verkoston johtoryhmän toimintaan. Kokouksissa keskusteltiin mm. TYP-laissa määriteltynä asiakaskriteerien soveltamisesta, asiakasprosessin linjauksista ja verkoston yhteisestä toimintamallista. Vuonna 2016 työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun eli TYP –palvelun aloitti eteläisessä verkostossa 1770 uutta asiakasta. Kun mukaan lasketaan vuodelta 2015 siirtyneet asiakkaat, osallistui eteläisen TYP-verkoston toimintaan yhteensä 3211 asiakasta. Vuoden aikana asiakkaita on palvellut keskimäärin 70 kuntien, TE -toimiston ja Kelan työntekijää. Alkuvaikeuksien jälkeen asiakastyö pääsi kevään aikana hyvään vauhtiin ja vauhti on syksyn aikana edelleen kiihtynyt. TYP asiakkuus päättyi vuoden aikana 452 asiakkaalta.

TE-toimiston henkilöstöä muutti Kivikonttorille 23.5.2016. Vaikutukset monialaiseen yhteistyöhön ovat olleet varsin myönteisiä, kun sijainti on samassa rakennuksessa ja kerroksessa kaupungin työllisyysyksikön kanssa. Yhteistyö on olennaisesti tehostunut ja yhteyden pito on reaaliaikaista. Käytännössä se näkyy tiedon saannin nopeutena sekä yhteistyön helpoutena puolin ja toisin.

Asetuksen (338/2011) mukaisten suositusten toteutuminen neuvolatoiminnassa sekä koulu- ja opiskelu-terveydenhuollossa

Tavoitteen toteutumisesta on seurattu perhepalvelukeskuksen valvontakäyntien yhteydessä kolmen kuukauden välein. Suositukset ovat toteutuneet suunnitellusti eikä niiden toteutumisen suhteen ole ollut huomautettavaa.

Päihde- ja mielenterveyspalveluja kehitetään valtuuston v. 2011 hyväksymän ”Päihde- ja mielenterveys-suunnitelma vuosille 2010 - 2016” linjausten mukaisesti

Päihde- ja mielenterveyspalveluja on kehitetty suunnitelman linjausten mukaisesti. Suunnitelmaa on päivitetty parin vuoden välein. Viimeisin päivitys tehtiin 8.6.2016.

Jämsän Terveys Oy kehittää Jämsän kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluja. Lukkoilan vapautuneet tilat antavat tähän erinomaisen mahdollisuuden. Tiloissa tullaan järjestämään päihde- ja mielenterveyskuntoutujille päivätoimintaa, ryhmätoimintaa, lyhytaikaista tuki- ja palveluasumista, toimintaterapiaa, asumisvalmennusta ja lääkehoitoa.

Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen kokonaisvaltainen kehittäminen yhdessä Jämsän Terveys Oy:n kanssa. Tavoitteena palveluprosessi, jossa kuntoutumisenäkökulma on keskiössä.

Sosiaali ja terveyslautakunta on hyväksynyt 26.10.2016 Lukkoilakodin tilojen käyttämisen Jämsän Terveys Oy:n päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluiden tuottamiseen sekä halukkaiden päihde- ja mielenterveystyön parissa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden käyttöön 1.11.2016 lähtien. Kun kuntoutustoiminta on vakiintunut ja Lukkoilan tilat remontoitu (ilmastointiremontti) Jämsän Terveys laajentaa tilojen käyttöä palveluasumiseen. Lisäksi Lukkoilan ympäristöstä pyritään löytämään vuokra-asuntoja päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, jotta itsenäistä asumista voidaan tukea läheisellä päivätoiminnalla sekä kotikäynneillä.

Jämsän Terveys Oy on pitänyt keväällä katselmuksen Lukkoilan tilojen soveltuvuudesta yllä mainittuihin palveluihin Aluevalvontaviraston kanssa. Kaupungin viranhaltijoita osallistui katselmukseen.

Tunnuslukuja	Tp 2015	Ta 2016	Tp 2016
Lastensuojelun asiakkaat, Jämsä	357	300	305
Lastensuojelun asiakkaat, Kuhmoinen	12	alle 10	alle 10
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä, Jämsä	56	60	54
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä, Kuhmoinen	0	0	0
Toimeentulotukiruokakunnat, Jämsä	1 133	1 200	
Toimeentulotukiruokakunnat, Kuhmoinen	63	80	
Kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevat, Jämsä	201	120	210
Kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevat, Kuhmoinen	14	10	12

Sosiaalityö ja perhepalvelut	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		4 391 270	3 637 748	753 522	82,84 %
Toimintakulut		-18 030 498	-16 786 405	-1 244 093	93,10 %
Toimintakate		-13 639 228	-13 148 657	-490 571	96,40 %
Poistot		-2 820	-818	-2 002	29,01 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-13 614 748	-13 642 048	-13 149 475	-492 573	96,39 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Sosiaalityö ja perhepalvelut yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Myyntituotot	299.055	
Tuet ja avustukset valtiolta	287.770	
Avohuollon tukitoimenpiteet	395.220	
Avustukset (perustoimeentulotuki)	515.946	

Myyntituotot: Kuhmoisten kunnan sosiaalityön ja perhepalveluiden käyttö on alittunut 313.412 euroa. Vuoden 2016 talousarvioon oli varattu Kuhmoisten kunnan sote-yhteistoimintakorvauksiin 970.592 euroa, toteuma oli 657.180 euroa.

Tuet ja avustukset valtiolta/alitus: Perustoimeentulotukeen maksettava valtionosuus (50 %) oli arvioitua pienempi. Tämä johtui siitä, että perustoimeentulotuen menot alittuivat.

Palvelujen ostot: Asiakaspalvelujen ostot alittuivat lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteissä ja perhehoidossa

Avustukset: Perustoimeentulotuen, täydentävän toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen menot alittuivat

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLE 2016 – 2018 (lautakunnalle)
Sosiaalityö

Sosiaalityön yksikössä tuotetaan yhteistoiminta-alueen aikuis- ja lapsiperheiden sosiaalityön palvelut (ohjaus, neuvonta, toimeentulotuki, lastensuojelu, lastenvalvojan palvelut).

Sosiaalityössä palvelujen kysynnän volyymi on pysynyt edelleen varsin korkeana etenkin lastensuojelussa. Pitkään jatkunut talouden taantuma ja siitä johtuva korkea työttömyys heijastuu perheiden toimeentuloon ja hyvinvointiin ja edelleen palvelujen kysyntään.

Uudistetun sosiaalihuoltolain mukaan lapsiperheelle on järjestettävä välttämätön kotipalvelu (=subjektiivinen oikeus), jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista laissa mainittujen syiden vuoksi. Kotipalvelua on järjestettävä yleisenä perhepalveluna. Myös lastensuojelun asiakkailta on vastaava oikeus kotipalvelun saamiseen. Lapsiperheiden kotipalvelu järjestetään palvelusetelillä.

Sosiaalityön palveluprosessien avaaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen.

Aikuissosiaalityössä painopiste on aktivointi- ja kuntoutustoimenpiteissä. Kuntouttava työtoiminta on sosiaaliohjauksen keskeinen kohdealue.

Lakisääteinen monialainen yhteispalvelu (TYP-toiminta) käynnistyy 1.1.2016. Sosiaali- ja terveystoimi on aktiivisesti mukana kehittämässä paikallista TYP-mallia yhdessä TE-hallinnon ja Kelan kanssa.

Vuosina 2012 - 2015 toteutettavan työllisyyden kuntakokeilun (Jyväskylä-Muurame-Jämsä) kokemuksia on hyödynnetty vuosille 2016 - 2018 laaditussa Jämsän kaupungin työllistämishjelmassa.

Perhepalvelukeskus ja Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Toiminnan tavoitteet ja mittarit määritelty palvelusopimuksessa.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Palvelut tuotetaan taloudellisesti ja tehokkaasti	Kustannusten muodostusta ja kehitystä seurataan tuotteittain	Benchmarking Valtakunnalliset tilastot
Tavoitteen toteutuminen: Kustannusvertailu: Kuntaliiton laatiman 60 suurimman kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tammi-elokuu 2016 menojen benchmarking		
SOSIAALITYÖ tulosityksikkö		
Lastensuojelulain asettamiin velvoitteisiin vastaaminen	Määräaikojen noudattaminen	Asiakasmäärän / lastensuojeluilmoitusten määrän seuranta
	Palveluprosessin läpinäkyvyys ja kehittäminen	Lastensuojelun toimenpiteiden määrän seuranta Määräaikaseuranta
Uudistetun sosiaalihuoltolain velvoitteiden toteuttaminen	Lapsiperheiden kotipalvelun järjestäminen kysyntää vastaavaksi	Otetaan käyttöön Kuntaliiton kehittämä mittari lastensuojelun tarpeen ja vaikuttavuuden arvioimiseksi Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmäärien seuranta
Perhetyön vahvistaminen		Perhetyön asiakasmäärien seuranta
Tavoitteen toteutuminen: - Lastensuojelulain määräaikoja on pääosin noudatettu - Kuntaliiton kehittämää mittaria ei ole otettu käyttöön - Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmääriä on seurattu, määrä ollut kasvava - Perhetyötä on vahvistettu, kaikki 7 perhetyöntekijän tointa on täytetty vuoden 2016 aikana		

Sosiaalityön palvelujen tarjoaminen koko yhteistoiminta-alueelle	Palvelujen tasapuolinen saatavuus koko yhteistoiminta-alueella	Sosiaali- ja terveyslautakunta Asiakastytytyväisyys
Tavoitteen toteutuminen: Sosiaalityön palveluja on tarjottu suunnitellusti yhteistoiminta-alueelle. Asiakastytytyvyyttä on seurattu webropolikyselyin.		
Toimeentuloturvan kattavuus	Aikarajojen noudattaminen	Määräaika seuranta
Tavoitteen toteutuminen: Toimeentuloturva on ollut kattavaa ja aikarajoja on noudatettu tarvittaessa ylitysmääräyksin		
Sosiaalityön asiakkaiden elämänhallinnan paraneminen	Kuntouttava työtoiminta osaksi vakiintuneita käytänteitä Monialaisen yhteispalvelun (TYPtoiminta) palveluprosessin suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä TE-hallinnon ja Kelan kanssa	Asiakkaiden määrän seuranta / kuntouttava työtoiminta Asiakkaiden määrän seuranta/TYP-toiminta Työmarkkinatuen kuntaosuuden maksuosuuksien seuranta
Tavoitteen toteutuminen: Kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintaa on kehitetty ja laajennettu (kaksi tukityöllistettyä työsuunnittelijaa ryhmien ohjaajina). TYP-palveluprosessia on kehitetty yhdessä TE-hallinnon ja Kelan kanssa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrää on seurattu (TA 2016, 2.200.000 euroa, tilinpäätös 2017, 2 358 705 euroa, ylitys 158 705 euroa). Kuntouttavassa työtoiminnassa oli yhteensä 210 eri henkilöä v. 2016 aikana (v. 2015 yht. 203 eri henkilöä). Työllistämisyksikön asiakkaista 67 on katsottu tarvitsevan TYP-palvelua (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu, TE-toimisto, Kela ja kunta). Jämsässä on aktiivisia TYP-asiakkaita yhteensä 239. Tällä hetkellä asiakastietojärjestelmän mukaan palveluun jonottaa 42 henkilöä.		
Sosiaalityön asiakkaiden asumisen ohjaamisen tehostaminen yhteistyössä vuokranantajien kanssa	Sujuvat palveluprosessit	Vuokravakuuksien määrä Asumisneuvojan asiakasmäärien seuranta
Tavoitteen toteutuminen: Sosiaalityöntekijät ovat tehneet tiivistä yhteistyötä asumisneuvojan kanssa. Yleisin asumisneuvontaan tuleminen syy on erääntyneet vuokrat ja asumishäiriöt. Osan asiakaskunnasta muodostavat henkilöt, jotka ovat ajautuneet henkilökohtaiseen kriisiin ja sitä kautta on tullut ongelmia asumisen kanssa		
Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelujen kokonaiskustannusnaisvaltainen kohdentaminen köstä	Asumispalveluiden hankkiminen kustannustehokkaasti suunnittelu ja toimintakykyä	asiakkaan Asumispalvelujen asiakasmäärät ja vastaavasta yksi-seuranta
Tavoitteen toteutuminen: Päihde- ja mielenterveyspalveluja on kehitetty suunnitelman linjausten mukaisesti. Suunnitelmaa on päivitetty parin vuoden välein. Viimeisin päivitys tehtiin 8.6.2016.		
PERHEPALVELUKESKUS tulosityksikkö/ Neuvola ja kouluterveydenhuollon toiminta Kuhmoisissa		
Neuvolan ja kouluterveydenhuollon suunnitelmallinen järjestäminen ennaltaehkäisevällä ja viiveettömän avun periaatteella.	Suosittelun mukaiset käyntimäärät ja jonotilanne.	Neuvolan ja kouluterveydenhuollon lain ja asetuksen mukaisesti toteutuneet tarkastukset ikäryhmittäin
Tavoitteen toteutuminen: Tavoitteen toteutumista on seurattu perhepalvelukeskuksen valvontakäyntien yhteydessä kolmen kuukauden välein. Suositukset ovat toteutuneet suunnitellusti eikä niiden toteutumisen suhteen ole ollut huomautettavaa.		

Palvelukuvaus:

Tuottaa alueen lakisääteiset ja sovitut harkinnanvaraiset aikuisten, lasten ja perheiden sosiaalityön ja terveydenhoidon palvelut sekä sovitussa laajuudessa päihde- ja mielenterveyspalvelut sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Sosiaalityö ja perheiden palvelujen hallinto

Hallinnon tehtävänä on johtaa, koordinoida ja kehittää tulosalueen palveluja.

Sosiaalityö

Tulosityksikössä tuotetaan aikuis- ja lapsiperheiden sosiaalityön palvelut, toimeentuloturva ja lastensuojelutyö Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan yhteistoiminta-alueelle.

Perhepalvelukeskus

Lasten ja perheiden neuvola- ja kouluterveydenhuollon, terapiapalveluiden sekä perheneuvolan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen.

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen järjestäminen Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Tulosalue järjestää ja tuottaa vammaispalvelun, vammaisten henkilöiden perhetyön ja palveluohjauksen, kehitysvammaisten avopalvelut, vammaisten asumispalvelut, vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen, vammaisten henkilöiden perhehoidon ja sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen palvelut Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan yhteistoiminta-alueelle.

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Nykyisen ohjatun asuntola Lamminhovin korvaava asuntoryhmä Lukkoilantien asunnot (rakennuttajana KSP- Asunnot Oy) valmistuu keväällä 2016. Asukasmuutot uuteen asumisyksikköön tapahtuvat toukokuussa 2016. Samalla Lamminhovin asuntolan toiminta lakkaa.
- Kehitysvammaisten ihmisten asumis- ja muuttovalmennus jatkuu.
- Vammaisten lasten tilapäishoidon järjestämisen ja omaishoidon tuen vapaiden vaihtoehtoja kehitetään; erityisesti perhehoitoa

Tavoitteiden toteutuminen:

- Lukkoilantien asunnot valmistuivat huhtikuussa 2016 ja asukkaat muuttivat 1.5.16 alkaen.
- Asumis- ja muuttovalmennusta on toteutettu Lukkoilantien asuntoihin muuttajien kanssa sekä jatkettu edelleen Linnamäentien ryhmäkotiin muuttajien kanssa.
- Lyhytaikaista perhehoitoa antavia perhehoitajia oli kaksi, mikä ei ole riittävä määrä vastaamaan erityisesti pienten vammaisten lasten tilapäishoidon tarpeisiin/ omaishoidon vapaisiin. Vammaisten lasten tilapäishoitoa tuottanut yksityinen palveluntuottaja lopetti kevään 2016 aikana tilapäishoidon tuottamisen. Vuonna 2016 tehtiin uusi sopimus vammaisten lasten ryhmälomituksen ostamisesta Kehitysvammaisten palvelusäätiöltä. Ryhmälomitus toteutui kerran/kk Työvalmennussäätiö Avituksen tiloissa Valionkadulla. Lisäksi tilapäishoitoa/ omaishoidon vapaita ostettiin Jämsän ulkopuolelta yksityisiltä toimijoilta ja kuntayhtymältä.

Tunnuslukuja	Tp 2015	Ta 2016	Tp 2016
Ostetut kehitysvammaisten laitoshoitopäivät Jämsä	1 530	1 215	925
Ostetut kehitysvammaisten laitoshoitopäivät Kuhmoinen	0	0	0
Vpl:n mukaisen henkilökohtaisen avun piirissä, asiakkaat Jämsä	78	74	87
Vpl:n mukaisen henkilökohtaisen avun piirissä, asiakkaat Kuhmoinen	6	8	7
Vpl-kuljetuspalveluasiakkaita/vuosi Jämsä	535	540	512
Vpl-kuljetuspalveluasiakkaita/vuosi Kuhmoinen	53	60	52
Shl:n mukaisen kuljetustuen piirissä asiakkaita/vuosi Jämsä	58	60	50
Shl:n mukaisen kuljetustuen piirissä asiakkaita/vuosi Kuhmoinen	6	15	4

Vammaispalvelut	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		2 515 433	2 402 751	112 682	95,52 %
Toimintakulut		-11 609 554	-11 703 931	94 377	100,81 %
Toimintakate		-9 094 121	-9 301 180	207 059	102,28 %
Poistot			-2 894	2 894	
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 826 121	-9 094 121	-9 304 074	209 953	102,31 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Vammaispalvelut yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Myyntituotot	103.366	
Avustukset		228.446

Myyntituotot: Kuhmoisten kunnan vammaispalveluiden käyttö on alittunut 103.366 euroa.

Vuoden 2016 talousarvioon oli varattu Kuhmoisten kunnan sote-yhteistoimintakorvauksiin 1.207.518 euroa, toteuma oli 1.104.152 euroa.

Avustukset: Vammaisille annetut avustukset ovat ylittyneet 228.446 euroa. Ylitykset kohdistuvat henkilökohtaiseen apuun ja asuntojen muutostöihin ja kuljetuspalveluihin.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLA 2016 – 2018 (lautakunnalle)

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Kehitysvammaisten asumispalvelut: Kehitysvammaisten henkilöiden asumis- ja muuttovalmennus jatkuu, henkilöstö koulutetaan tukemaan yksilöllistä valmennusta. Lukkoilantien asunnot (5 asukkaan pienryhmäkoti, 5 tukiasuntoa, 9 tavallista asuntoa) valmistuu keväällä 2016. Asukasmuutot toukokuussa 2016. Asumisen tuen (tukiasuminen) järjestämiseen omaan kotiin kehitetään vaihtoehtoja, esim. ostopalveluna.	Yhteistoiminta-alueella toimii riittävä määrä eritasoisia asuntoryhmiä ja asuntoja vammaisille henkilöille. Ostopalvelut Jämsän kaupungin ja yhteistoiminta-alueen ulkopuolelta vähenevät. Uusia laitossijoituksia ei tarvita. Vammaisella henkilöllä on mahdollisuus asua omassa kotikunnassaan ja lähiyhteisössään. Asiakkaille on laadittu muutto- ja asumisvalmennussuunnitelmat osana palvelusuunnittelua.	Lautakunta Vammaispalvelupäällikkö Tilastot: asiakasmäärät eri asumismuodoissa: - omat asumisyksiköt: ohjatun asumisen asukkaat, autetun asumisen asukkaat, tukiasukkaat - keva ostopalvelut: ohjatun asumisen asukkaat, autetun asumisen asukkaat, tukiasukkaat, laitoshoido
Tavoitteen toteutuminen: Pitkäaikaisessa laitoshoidossa 31.12.16 tilanteen mukaan oli yksi henkilö. Uusia laitossijoituksia ei ole tarvittu. Lukkoilantien asunnot valmistuivat huhtikuussa 2016, asukasmuutot 1.5.16 alk. Jämsässä toimiva yksityinen palveluntuottaja Pomelokoti Oy lakkautti kesällä 2016 yhden toimintayksikkönsä; osa asukkaista muutti Pomelokoti Oy:n toiseen yksikköön, muutamalle asukkaalle jouduttiin etsimään asumispalvelua muualta. Keväällä 2016 Jämsässä aloitti uutena toimijana Keski-Suomen Hoivataidon ylläpitämä Palomäen kuntoutus- ja palvelukoti. Muuttajat olivat pääasiassa muualta päin Suomea. Asumisen tuen palveluita on järjestetty omiin asuntoihin mm. kaupungin omien vammaisavustajien tuella, ostopalveluina ja henkilökohtaisena apuna. Muutto- ja asumisvalmennusta toteutettiin Lukkoilantien asuntoihin muuttajille sekä jatkettiin edelleen Linnamäentien ryhmäkotiin muuttaneiden kanssa.		
Vammaisten lasten tilapäishoidon ja omaishoidon tuen vapaiden järjestämismuotoja kehitetään.	Yhteistoiminta-alueella toimii valmennettuja vammaisten lasten perhehoitajia. Omaishoidon tuen vapaat pystytään järjestämään mm. perhehoidossa.	Lautakunta Vammaispalvelupäällikkö Tilastot: - perhehoitopäivät/v -valmennettujen perhehoitajien määrä - omaishoidon vapaiden toteutuminen
Tavoitteen toteutuminen: Lyhytaikaista perhehoitoa antavia perhehoitajia oli kaksi, mikä ei ole riittävä määrä vastaamaan erityisesti pienten vammaisten lasten tilapäishoidon tarpeisiin/ omaishoidon vapaisiin. Uusien perhehoitajien valmentamiseen ei ole mahdollisuuksia omana toimintana. Vammaisten lasten tilapäishoitoa tuottanut yksityinen palveluntuottaja lopetti kevään 2016 aikana tilapäishoidon tuottamisen. Vuonna 2016 tehtiin uusi sopimus vammaisten lasten ryhmälomituksen ostamisesta Kehitysvammaisten palvelusäätiöltä. Ryhmälomitus toteutui kerran/kk Työvalmennussäätiö Avituksen tiloissa Valionkadulla. Lisäksi tilapäishoitoa/ omaishoidon vapaita ostettiin Jämsän ulkopuolelta yksityisiltä toimijoilta ja kuntayhtymältä.		
Vammaispoliittisen ohjelman päivitys v. 2016-2018	Jämsän kaupungin ja yhteistoiminta-alue Kuhmoisten yhteinen ajantasainen vammaispoliittinen ohjelma.	Vammaisneuvosto: pyytää seurantakaudelta eri hallintokunnilta ja yhteistyötahoilta kirjalliset selvitykset vammaispoliittisen ohjelman tavoitteiden toteutumisesta.

Tavoitteen toteutuminen:

Ohjelman päivittäminen aloitettiin pyytämällä eri hallintokunnilta ja yhteistyötahoilta kirjalliset selvitykset vammaispoliittisen ohjelman toteutumisesta. Loppuvuodesta 2016 tehtiin pienimuotoinen esteettömyyskartoitus Jämsän ja Jämsänkosken taajamissa.

Palvelukuvaus:Vammaispalvelut

Vammaispalveluja ja kehitysvammahuollon palveluja tuotetaan ja kehitetään Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella omana toimintana, järjestetään ostopalveluina sekä vammaisille myönnettävinä avustuksina. Palveluita ja tukitoimia järjestetään vammaispalvelulain, kehitysvammaisten erityishuoltolain, sosiaalihuoltolain, perhehoitolain sekä omaishoitolain nojalla lautakunnan laatimien tarkempien soveltamisohjeiden ja päätösten mukaisesti.

Vammaispalvelujen tulosalueen tavoitteena on, että palvelut ja tukitoimet sekä edistävät vammaisten henkilöiden edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa yhteiskunnassa että turvaavat vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, itsemääräämisoikeutta, välttämätöntä huolenpitoa ja osallisuutta. Yleiset, kaikille tarkoitetut palvelut ovat ensisijaisia myös vammaisille henkilöille. Silloin kun yleiset palvelut eivät ole vammaisen henkilön tarpeen mukaisia ja riittäviä eli eivät riitä turvaamaan lain tarkoituksen toteutumista, palvelut järjestetään erityislakien nojalla.

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja Mai-Stiina Lampinen

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, omaishoidon ohjauksen, palvelupäivä- ja päiväkeskustoiminnan sekä kotiutusyksikkö- ja muistipoliikkatoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vastaa 1.9.2015 lukien Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten vanhuspalvelut tuottaa Jämsän kaupunki.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana palvelusopimuksen ohella on ”Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista” (980/2012) annetussa laissa sekä laatusuosituksessa ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi” (STM ja Kuntaliitto 2013) esitetyt linjaukset. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakennemuutosta suunniteltaessa lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus. Suunnitelmakaudella aloitetaan ja/tai jatketaan kotihoidon kehittämistoimenpiteitä joita on käsitelty sosiaali- ja terveyslautakunnassa 6.5.2014 (§ 47).

Vuoden 2016 aikana laaditaan vanhuspalvelulain (5 §) edellyttämä suunnitelma kunnan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet talousarviovuodelle 2016 ja suunnitelmakaudelle 2017 – 2018

- ostopalvelusopimusten seuranta ja valvonta
- tarkoituksenmukaisten, taloudellisten ja toimivien palvelujen turvaaminen yhteistoiminta-alueella
- asiakaspalvelun laadun ja seurannan turvaaminen
- henkilöstön osaamisen, työssäjaksamisen ja työhyvinvoinnin tukeminen laadukkaan asiakastyön turvaamiseksi

Tavoitteiden toteutuminen:

Vanhuspalvelujen palvelujen palvelutuotannosta Jämsän kaupungin alueella vuoden 2016 aikana on vastannut Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten kunnan osalta vanhuspalvelujen palvelutuotannosta vuonna 2016 on vastannut Jämsän kaupunki. Ostopalvelujen osalta (Jämsän Terveys Oy) ostopalvelusopimusten seuranta on suoritettu suunnitellusti neljä kertaa vuoden 2016 aikana. Toiminnallisten tavoitteiden osalta vanhuspalvelujen toiminta on toteutunut palvelutilauksen mukaisesti.

Vuonna 2016 säännöllistä kotihoitoa saavien osuus 75 vuotta täyttäneistä oli Jämsässä noin 12,4 % ja Kuhmoisissa noin 13,75 %. Laitoshoitopaikkoja ajalla 1.1.-30.9.2016 oli Jämsässä 111. Näistä pitkäaikaishoidonpaikkojen osuus oli 60 (Lukkoilakoti). Pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja oli varattu 2,1 %:lle yli 75-vuotiaista. Lukkoilakodin lakkauttamisen myötä lokakuussa 2016 Jämsään ei jäänyt yhtään pitkäaikaishoidonpaikkaa yli 75-vuotiaille. Vastaavat luvut Kuhmoisten vuodeosasto 10 osalta ovat seuraavat: laitoshoitopaikkoja vuonna 2016 28, joista pitkäaikaishoidonpaikkoja keskimäärin 20 ja lyhytaikaishoidonpaikkoja keskimäärin 8. Pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja oli varattu 4 %:lle yli 75-vuotiaista, lyhytaikaishoidonpaikkojen ollessa 1,6 %. Tehostetun asumispalvelun paikkoja (oma ja ostopalvelu) ajalla 1.1.-30.9.2016 oli varattu Jämsässä 8,1 %:lle yli 75-vuotiaista ja Kuhmoisissa 6,1 %:lle (koko vuosi). Jämsässä loppuvuodesta tehtyjen rakenteellisten muutosten myötä (Lukkoilakodin lakkauttaminen) tehostetun asumispalvelun paikkojen osuus yli 75-vuotiaista Jämsäläisistä oli 10,2 %.

Kotikuntalain muutoksen tuomaan mahdollisuuteen liittyen vuoden 2016 aikana Jämsästä on ollut kymmenen (10) henkilöä ja Kuhmoisista yksi (1) henkilö ympärivuorokautisen hoivan yksikössä toisen kunnan vastaavanlaisessa hoitolaitoksessa. Vastaavasti muista kunnista Jämsään muuttaneiden osuus on neljä (4) henkilöä. Kuhmoisiin kotikuntalain mukaisia muuttoja muista kunnista ei vuoden 2016 aikana ole ollut. Perhehoitotoimintaa (lyhytaikainen perhehoito) ei ole ollut vuoden 2016 aikana.

Vuoden 2016 aikana oli määrä laatia vanhuspalvelulain (5 §) edellyttämä suunnitelma kunnan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi. Suunnitelman laatiminen/valmistuminen siirtyi kuitenkin vuodelle 2017.

Tunnuslukuja	Tp 2015	Ta 2016	Tp 2016
Säännöllistä kotihoitoa saaneiden 75-täyttäneiden asiakkaiden osuus %:a vastaavan ikäisestä väestöstä Jämsä	14		12,4
Säännöllistä kotihoitoa saaneiden 75-täyttäneiden asiakkaiden osuus %:a vastaavan ikäisestä väestöstä Kuhmoinen	15	15	13,75
Vanhusten ympärivuorokautisen asumispalvelun 75-täyttäneet asiakkaat %:a vastaavan ikäisestä väestöstä Jämsä	8,0		8,1 -> 10,2

Vanhusten ympärivuorokautisen asumispalvelun 75täyttäneet asiakkaat %:a vastaavan ikäisestä väestöstä Kuhmoinen	6,1	6,1	6,1
Omaishoidon tuen saajat Jämsä	110		159
Omaishoidon tuen saajat Kuhmoinen	20	17	25

Vanhuspalvelut	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		9 392 656	9 821 472	-428 816	104,6 %
Toimintakulut		-33 115 042	-33 767 794	652 752	102,0 %
Toimintakate		-23 722 386	-23 946 322	223 936	100,9 %
Poistot		-58 690	-56 382	-2 308	96,1 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-23 751 076	-23 781 076	-24 002 704	221 628	100,9 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Vanhuspalvelut yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Maksutuotot, omaishoidon tuki		862 000
Toimintakulut, omaishoidon tuki		843 542

Määrärahavaraus on puuttunut avustuksista/omaishoidon tuesta sekä myynnistä muille kunnille. Kuluja lisäsi arvioitua suuremmat ostopalvelut mm. muiden kuntien palveluiden ostamiseen (ns. kutikunnan vaihtajat) sekä omaishoidon tukeen.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLA 2016 – 2018 (lautakunnalle)

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
VANHUSPALVELUIDEN HALLINTO tulosityksikkö		
Laadukkaiden ja asiakkaalle tarkoituksenmukaisten palvelujen järjestäminen kustannustehokkaasti	Turvataan laadukkaat palvelut taloudellisesti. Toiminta toteutuu palvelutilauksen mukaisesti.	Talousraportit, tilinpäätös ja toimintakertomus, toimintaa kuvaavat mittarit, palvelutilaus
Tavoitteen toteutuminen: Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vuoden 2016 aikana on vastannut Jämsän Terveys Oy. Ostopalvelusopimusten seuranta on suoritettu suunnitellusti neljä kertaa vuoden 2016 aikana. Toiminnallisten tavoitteiden osalta vanhuspalvelujen toiminta on toteutunut palvelutilauksen mukaisesti. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Kuhmoisten kunnan osalta vuoden 2016 aikana on vastannut Jämsän kaupunki. Toiminnallisten tavoitteiden osalta vanhuspalvelujen toiminta on toteutunut palvelutilauksen mukaisesti.		
KOTIHOITO JA KOTIHOIDON TUKIPALVELUT		
Tuottaa yhteistoiminta-alueen kotihoitopalveluja ikäihmisten valtakunnallisen laatusuosituksen mukaisesti	Vanhusten avohoidossa palvelurakenne ja tuotettujen palveluiden peittävyys vastaavat ikäihmisten palveluiden laatusuositusta. Palvelurakenneindikaattorit: - säännöllistä kotihoitoa saavien osuus 13-14 % 75 vuotta täyttäneistä -	Kotihoidon piirissä % 75-vuotta täyttäneistä (kattavuus) Efficia

Tavoitteen toteutuminen: Vuonna 2016 säännöllistä kotihoitoa saavien osuus 75 vuotta täyttäneistä oli Jämsässä noin 12,4 % ja Kuhmoisissa noin 13,75 %.		
Kotihoidon työkäytäntöjen ja toimintamallien kehittäminen	Sosiaali- ja terveyslautakunnassa 6.5.2014 (§ 47) kirjattujen kotihoidon kehittämistoimenpiteiden ja toimintamallien aloittaminen ja/tai jatkaminen.	Toteutuneet toimenpiteet Välittömään asiakastyöhön käytetty aika, %
Tavoitteen toteutuminen: Kotihoidossa joulukuussa 2014 käyttöön otettu toiminnanohjausjärjestelmä työvuorosuunnittelun pohjaksi on ollut käytössä koko vuoden 2016 samoin kotihoidon mobiililaitteet (käyttöönotto 5.2.2015). Välittömän asiakastyöhön käytettävän työajan osalta tavoitetaso (50-60%) saavutettiin vuonna 2016 ollen Jämsässä 53 % ja Kuhmoisissa 55 %.		
Hoitotyön laadun kehittäminen	Kotihoidon piirissä oleville asiakkaille tarjotaan laadukasta hoito- ja hoivatyötä. RAI-HC laatumittareiden tavoitetaso on maan keskitaso. Kuntouttavan työotteen mukainen aktivoiva ja toimintakykyä ylläpitävä työote on käytössä kaikessa asiakkaiden hoito- ja hoivatoiminnassa.	RAI-HC laatuindikaattorit
Tavoitteen toteutuminen: Jatkuvan palautteen ohella hoitotyön laatua kotihoidon yksiköissä on seurattu ja kehitetty vuoden 2016 aikana muun muassa hyödyntämällä RAI -arviointijärjestelmän tuottamaa tietoa niin yksittäisen potilaan hoidossa (RAPs listat) kuin yksikkötasolla hoitotyön laadun kehittämisessä (palauteraporttien laatuindikaattoreiden antama tieto). Arviointiajankohtana 2/2016 (1.4.-30.9.2016) tarkasteltavien laatumittareiden osalta arvot Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan kotihoidon osalta eivät juurikaan eroa arviointijärjestelmää käyttävien organisaatioiden keskiarvoon nähden. Tarkasteltavat laatumittarit ovat: ravitsemus; lääkitys; kipu; haavat; pidätyskyky; fyysinen- ja kognitiivinen toiminta; turvallisuus ja ympäristö sekä ulkoilu.		
Kuntouttavan työotteen mukainen aktivoiva ja toimintakykyä ylläpitävä työote on ollut käytössä lisääntyvästi kaikessa kotihoidon asiakkaiden hoito- ja hoivatoiminnassa.		
Palvelut ovat asiakaslähtöisiä	Hoito- ja palvelusuunnitelmien päivittäminen ja arviointi puolivuositain yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa. Jatkuvan palautteen ohella asiakastytyväisyyskyselyt toteutetaan kustannuspaikoilla vuosittain. Asiakastytyväisyys on tasolla hyvä (kouluarvosanalla mitattuna vähintään 8).	Effic Asiakastytyväisyyskyselyt
Tavoitteen toteutuminen: Jatkuvan palautteen ohella sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella Jämsä-Kuhmoinen toteutettiin vanhuspalvelujen asiakastytyväisyyskysely palvelujen laadun kehittämiseksi touko-kesäkuussa 2016. Kotihoidon osalta asiakastytyväisyys kouluarvosanalla mitattuna oli Jämsässä 8,5 ja Kuhmoisissa 8,7.		
YMPÄRIVUOROKAUTINEN HOITO tulosityksiköt		

Tuottaa yhteistoiminta-alueen ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan palveluja ikäihmisten valtakunnallisen laatusuosituksen mukaisesti	Vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa palvelurakenne vastaa ikäihmisten palveluiden laatusuositusta. Palvelurakenneindikaattorit: - 5-6 % 75 vuotta täyttäneistä on tehostetun palveluasumisen piirissä - 3 % 75 vuotta täyttäneistä on hoidossa vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskusten vuodeosastoilla	Ympärivuorokautiset hoitopaikat % 75vuotta täyttäneistä (kattavuus) Tilastot (effica) Toiseen hoitopaikkaan jonottavien potilaiden määrä
---	--	---

Tavoitteen toteutuminen:

Laitoshoitopaikkoja ajalla 1.1.-30.9.2016 oli Jämsässä 111. Näistä pitkäaikaishoidonpaikkojen osuus oli 60 (Lukkoilakoti). Pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja oli varattu 2,1 %:lle yli 75-vuotiaista. Lukkoilakodin lakkauttamisen myötä lokakuussa 2016 Jämsään ei jäänyt yhtään pitkäaikaishoidonpaikkaa yli 75-vuotiaille. Vastaavat luvut Kuhmoisten vuodeosasto 10 osalta ovat seuraavat: laitoshoitopaikkoja vuonna 2016 28, joista pitkäaikaishoidonpaikkoja keskimäärin 20 ja lyhytaikaishoidonpaikkoja keskimäärin 8. Pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja oli varattu 4 %:lle yli 75vuotiaista, lyhytaikaishoidonpaikkojen ollessa 1,6 %.

Tehostetun asumispalvelun paikkoja (oma ja ostopalvelu) ajalla 1.1.-30.9.2016 oli varattu Jämsässä 8,1 %:lle yli 75vuotiaista ja Kuhmoisissa 6,1 %:lle (koko vuosi). Jämsässä loppuvuodesta tehtyjen rakenteellisten muutosten myötä (Lukkoilakodin lakkauttaminen) tehostetun asumispalvelun paikkojen osuus yli 75-vuotiaista Jämsäläisistä oli 10,2 %.

Kotikuntalain muutoksen tuomaan mahdollisuuteen liittyen vuoden 2016 aikana Jämsästä on ollut kymmenen (10) henkilöä ja Kuhmoisista yksi (1) henkilö ympärivuorokautisen hoivan yksikössä toisen kunnan vastaavanlaisessa hoitolaitoksessa. Vastaavasti muista kunnista Jämsään muuttaneiden osuus on neljä (4) henkilöä. Kuhmoisiin kotikuntalain mukaisia muuttoja muista kunnista ei vuoden 2016 aikana ole ollut.

Hoitotyön laadun kehittäminen	Ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan piirissä oleville asukkaille/potilaille tarjotaan laadukasta lyhyt- sekä pitkäaikaishoitoa. RAI-LTC laatumittareiden tavoitetaso on maan keskitaso. Kuntouttavan työotteen mukainen aktivoiva ja toimintakykyä ylläpitävä	RAI-LTC laatuindikaattorit
	työote on käytössä kaikessa asukkaiden/potilaiden hoito- ja hoivatoiminnassa.	

Tavoitteen toteutuminen:

Jatkuvan palautteen ohella hoitotyön laatua ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan yksiköissä on seurattu ja kehitetty vuoden 2016 aikana muun muassa hyödyntämällä RAI -arviointijärjestelmän tuottamaa tietoa niin yksittäisen potilaan hoidossa (RAPs listat) kuin yksikkötasolla hoitotyön laadun kehittämisessä (palauteraporttien laatuindikaattoreiden antama tieto). Arviointiajankohtana 2/2016 (1.4.-30.9.2016) tarkasteltavien laatumittareiden osalta arvot Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan yksikköjen osalta eivät juurikaan eroa arviointijärjestelmää käyttävien organisaatioiden keskiarvoon nähden. Tarkasteltavat laatumittarit ovat: ravitsemus; kliininen hoito (sis. lääkitys ja kipu); ihon hoito (sis. painehaavat); pidätyskyky; infektioiden hallinta; käytös ja tunne-elämä; turvallisuus, toimintakyky ja elämänlaatu.

Kuntouttavan työotteen mukainen aktivoiva ja toimintakykyä ylläpitävä työote on ollut käytössä lisääntyvästi kaikessa asukkaiden/potilaiden hoito- ja hoivatoiminnassa.

Palvelut ovat asiakaslähtöisiä	Hoito- ja palvelusuunnitelmien päivittäminen ja arviointi puolivuositain yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa. Jatkuvan palautteen ohella asiakastyytyväisyyskyselyt toteutetaan kustannuspaikoilla joka toinen vuosi. Asiakastyytyväisyys on tasolla hyvä (kouluarvosanalla mitattuna vähintään 8).	Effica Asiakastyytyväisyyskyselyt
--------------------------------	---	--

Tavoitteen toteutuminen:

Jatkuvan palautteen ohella sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella Jämsä-Kuhmoinen toteutettiin vanhushuolteen asiakastyytyväisyyskysely palvelujen laadun kehittämiseksi touko-kesäkuussa 2016. Ympäri vuorokautisen hoidon osalta asiakastyytyväisyys kouluarvosanalla mitattuna oli Jämsässä 8,4 ja Kuhmoisten tehostetussa asumispalvelussa 8,4 sekä vuodeosastolla 10,8,9.

YHTEISET VANHUSPALVELUT tuloksittain

Vahvistaa omaishoidon asemaa hoitomuotona Edistää hoidettavien hyvinvointia, toimintakykyä ja kotona asumista mahdollisimman pitkään ja vähentää hoidettavien kodin ulkopuolisen pitkäaikaishoidon tarvetta Edistää omaishoitajien terveyttä ja hyvinvointia, tukea jaksamista ja parantaa kotona tapahtuvan hoidon edellytyksiä	Kuhmoisissa vuoden 2016 omaishoidon tukea saavien määrä pysyy ennallaan. Turvataan riittävä määrä hoidettavan toimintakykyä vastaavia hoitopaikkoja omaishoidon vapaiden pitämiseksi (mahdollisuuksien mukaan sijaishoitoa kotiin).	Omaishoidon tukea saavien määrä v. 2016 Omaishoidon tukea saavien %-osuus kunnan yli 75-vuotiaista v. 2016 Omaishoidon tuen hakemusten määrä v. 2016
--	--	--

Tavoitteen toteutuminen:

Omaishoidon tukea saavien määrä vuonna 2016 oli Jämsässä 159 ja Kuhmoisissa 25. Omaishoidon tukea saavien %-osuus kunnan yli 75-vuotiaista vuonna 2016 oli Jämsässä 5,8 % ja Kuhmoisissa 5,1 %. Omaishoidon tuen 75-vuotta täyttäneet asiakkaat vuoden aikana vastaavan ikäisestä väestöstä oli Jämsässä 4,5 % ja Kuhmoisissa 4,1%. Omaishoidon tuen hakemusten määrä vuonna 2016 oli Jämsässä 96 ja Kuhmoisissa 9.

Kuhmoisten omaishoidon tuen osalta arvioitu määräraha varaus (-81 000) ei riittänyt kattamaan omaishoidon tuen saajille maksettavien avustusten/tukipalkkioiden osuutta. Omaishoidon tuen hakemusten määrä ei laskenut vuoden 2015 tasoon nähden, kuten talousarvion suunnitteluvaiheessa uskottiin käyvän vuoden 2015 tunnuslukuja tarkasteltaessa.

Palvelukuvaus:Vanhusten palveluiden avohoito

Kotihoidolla tarkoitetaan kotipalveluja, kotisairaanhoidon ja erilaisia tukipalveluja (ateria-, turva-, kylvytys-, vaatehuolto- ja asiointipalvelu). Kotipalvelun tarkoituksena on auttaa yksilöitä ja perheitä silloin, kun he tarvitsevat sairautensa, vamman tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi apua kotiin suoriutuakseen arkipäivän tehtävissä. Koti- ja tukipalveluista säädetään sosiaalihuoltolaissa. Kotisairaanhoidon antaminen perustuu kansanterveyslakiin. Huomattava osa säännöllisen palvelun piirissä olevista asiakkaista käyttää sekä kotipalvelua että kotisairaanhoidon. Kotihoidon tarve arvioidaan yksilöllisesti yhdessä asiakkaan kanssa. Säännöllisen kotihoidon asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma, jota tarkistetaan säännöllisesti. Jämsän kotihoidon palvelut tuottaa Jämsän Terveys Oy.

Päiväkeskustoiminnalla ja palvelupäivillä pyritään ylläpitämään ja edistämään vanhusasiakkaiden henkistä-, fyysistä- ja sosiaalista hyvinvointia. Palvelupäivätoimintaa ja muuta hyvinvointia edistävää toimintaa järjestetään seudun jokaisessa taajamassa yhteistyössä vapaaehtoisten, järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Jämsässä palvelut tuottaa Jämsän Terveys Oy.

Vanhusten vuokra-asunnot kustannuspaikalta hoidetaan kaikkien Jämsän kaupungin omistuksessa olevien vanhustentalojen, tavallisten vanhusten palveluasuntojen ja tehostettujen asumispalveluyksiköiden vuokrien perintä kaupungin toimesta.

Ympäri vuorokautinen hoito

Tehostettu vanhusten asumispalvelu on ympärivuorokautista hoiva-asumista. Tehostettua asumispalvelua järjestetään niille vanhuksille, jotka tarvitsevat säännöllistä ympärivuorokautista hoivaa (RAI Maple 4-5). Tehostettua asumispalvelua tuotetaan sekä kaupungin omana toimintana että ostopalveluna. Palvelut tuottaa Jämsän alueella Jämsän Terveys Oy.

Terveyskeskuksen vuodeosastot ja vanhainkoti

Ikäihmisten laitoshoidon on lyhyt- tai pitkäaikaishoitoa (yli 3 kuukautta). Lyhytaikaishoito käsittää säännöllisen jaksohoidon sekä epäsäännöllisen muun lyhytaikaishoidon. Pitkäaikaishoito käsittää asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan, hoidon ja huolenpidon. Ikäihmisten laitoshoidon kuuluu hoidon sekä hoivan lisäksi myös kuntouttava toiminta. Lyhytaikaisella ja jaksottaisella laitoshoidolla tuetaan vanhuksen kotona selviytymistä ja hoitavan omaisen jaksamista. Pitkäaikaista laitoshoidoa annetaan henkilölle, jolle ei voida enää järjestää hänen tarvitsemaansa ympärivuorokautista hoitoa kotona tai palveluasunnossa. Palvelut tuottaa Jämsän alueella Jokilaakson Terveys Oy ja Jämsän Terveys Oy.

Yhteiset vanhuspalvelut

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu hoitopalkkiosta, tarvittavista palveluista hoidettavalle sekä omaishoitajan tukemisesta.

Sosiaalityö ja palveluohjauksen tarkoituksena on asiakkaan kokonaistilanteen selvittäminen, ohjaus ja neuvonta tarvittaviin palveluihin ja tukitoimiin. Sosiaalityö ja palveluohjaus sisältävät myös sotainvalideille ja –veteraaneille myönnettäviä avustuksia ja muita tukitoimia sekä maksuttomat uimahallikäynnit veteraanitunnuksen omaaville rajoituksetta ja kaikille 75 vuotta täyttäneille kerran viikossa.

Kotiutusyksikkö osallistuu kotiutuksiin, jotka vaativat vähän enemmän järjestelyjä ja asiakkaan hoidon tukemista kuin tavallisesti. Yksikkö hoitaa kotiutukseen liittyvät järjestelyt ja ohjaa ja avustaa kotihoidosta vastaavaa henkilökuntaa.

Muistipoliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan yli 65-vuotiaita muistioireisia ihmisiä. Poliklinikalle tullaan lääkärin läheteellä.

Tulosyksikön palvelut tuottaa Jämsän Terveys Oy.

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen / Matias Lahti

Tulosalue järjestää pääosin ostopalveluna perusterveydenhuollon lääkäreiden ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteiset ympärivuorokautiset päivystyspalvelut ("yhteispäivystys"), työterveyshuollon palvelut, suun terveydenhuollon palvelut sekä kuntoutuspalvelut. Ostopalvelut tuottaa Jämsän Terveys Oy käyttäen palvelusopimuksen mukaisia alihankkijoitaan. Jämsän kaupunki on palvelujen järjestäjä, mutta mukana myös mainituissa tuottajaosakeyhtiössä.

Laboratoriopalvelut Jämsän Terveys Oy:lle tuottaa Fimlab Oy, lääkehuollon sekä osan kuvantamispalveluista PSHP:n kuvantamis- ja apteekkiliikelaitos. Sote-yhteistyöalueen toisen kunnan, Kuhmoisten, palvelut tuotetaan osin omana toimintona, osin edellä mainittujen yritysten toimesta.

Tulosalueeseen sisältyvät myös ympäristöterveydenhuollon ostopalvelut Jämsän kaupungille Keuruun johtamalta yhteistoiminta-alueelta.

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Kaiken toiminnan tavoitteena on terveyshyödyn tuottaminen asiakkaille/potilaille.
- Jämsän kaupungin sekä Kuhmoisten avovastaanottotoiminta jatkuu pääosin aiemmassa laajuudessa; lääkäri-hoitaja-palveluja on paitsi pääterveysasemalla Jämsässä, myös Länkipohjassa, Hallissa, Koskenpäällä ja Kuhmoisissa. Jämsän laboratorionäytteenottoaikat ja palveluajat säilyvät ennallaan.
- Toimintaa jatketaan palvelusopimuksen mukaisesti. Perusterveydenhuollon vastaanottotoiminnassa säilytetään lääkäri-hoitaja -työparimalli niin, että esim. hoitotakuuvaateet täytetään hyvin ja potilaan hoitoketju on looginen ja viiveetön.
- Jämsän 24/7 päivystys jatkuu edelleen. V. 2017 alusta lähtien on alkanut uuden päivystysasetuksen mukainen vuoden mittainen siirtymäaika, minkä jälkeen Jämsän päivystyspiste ei olisi enää virallinen yhteispäivystyspiste. Tavoitteena on varautua muutoksen mahdollisesti aiheuttamiin toiminnallisiin muutoksiin Jokilaakson sairaalassa (leikkaustoiminnan merkittävä väheneminen?).
- Kaupungin järjestämistä vastuulla olevan työterveyshuollon tuottajana (muille asiakkaille kuin Jämsän kaupungille) on vuonna 2017 Jämsän Terveys Oy alihankkijoinen.
- Suun terveydenhuolto: Jo saavutettu hyvä palvelutarjonta säilyy. Kuhmoisten alueella hoidon saatavuus paranee ja hoitotakuussa pysytään. Ennaltaehkäisyllä on riittävä rooli toiminnassa.
- Kuntoutuspalvelut: Tavoitteena on kuntalaisten tasa-arvoisuus kuntoutuspalvelujen saatavuudessa. Erityisesti kiinnitetään huomiota omatoimisen liikkumisen ja kotona selviämisen tukemiseen ja edistämiseen.
- Varaudutaan sote- ja maakuntamuutokseen. Turvataan palveluiden ja toiminnan säilyminen nykyisellä tasolla olemalla aktiivisesti mukana sekä PSHP:n että etenkin KSSH:n neuvotteluissa.
- Päätetään Jokilaakson Terveys Oy:n toiminnan jatkumisesta joko omana yhtiönään tai osana Jämsän Terveys Oy:n toimintaa (voimassa oleva JLT Oy:n sopimus päättyessä 31.8.2017).

Tavoitteiden toteutuminen:

- Toiminnalliset ja laadulliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Valvontakäynneillä esiin on noussut muutamia puutteita, jotka ovat kuitenkin kokonaisuuteen suhteutettuna vähämerkityksisiä. Puutteet on korjattu.
- Tth:n toiminta on vuoden 2016 aikana supistunut, koska kaupungin henkilöstön työterveyshuolto siirtyi toisen tuottajan vastuulle.
- Kuhmoisten palvelujen saatavuudessa on ollut ajoittaisia katkoksia etenkin suun terveydenhuollon ja lääkärin vastaanotolle pääsemisen osalta. Tilannetta selittää pitkälti yksikön pienuus: useita ammattiryhmiä edustaa vain yksi työntekijä, jolloin esim. äkilliset sairauslomamat aiheuttavat välittömiä ja merkittäviä muutoksia toimintaan.
- Jokilaakson Terveys Oy:n ja Jämsän kaupungin välinen sopimus on siirtynyt Jämsän Terveys Oy:n ja Jämsän kaupungin sopimuksen alle 1.1.2017 alkaen. JLT Oy on jatkossa JT Oy:n alihankkija.

Tunnuslukuja	Tp 2016 Jämsä	Tp 2016 Kuhmoinen
Vastaanottokäynnit (lääkäri + hoitaja) €/asukas	194,73	313,42
Päivystyskäynnit €/asukas	85,90	53,00
Suun terveydenhuollon käynnit €/asukas	62,55	94,70

Terveyspalvelut	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		3 815 084	4 713 100	-898 016	123,54 %
Toimintakulut		-12 493 963	-13 287 085	793 122	106,35 %

Toimintakate		-8 678 879	-8 573 985	-104 894	98,79 %
Poistot		-132 270	-66 503	-65 767	50,28 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 414 149	-8 811 149	-8 640 488	-170 661	98,06 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Terveyspalvelut yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Myyntituotot		775 348
Palvelujen ostot		616 616

Myyntituottoja on kertynyt muilta kunnilta arvioitua enemmän.

Palvelujen ostoa kohdentui tulosalueelle suunniteltua enemmän.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLE 2016 – 2018 (lautakunnalle)

Tulosyksiköiden merkittävimmät muutokset:

Työterveyshuollon ja apuvälineet koko alueella tuottaa Jämsän Terveys Oy, samoin hammashuollon ja fysioterapiatoiminnan Jämsän osalta. Toiminnan tavoitteet ja mittarit on määritelty palvelusopimuksessa.

Avohoidon Jämsän palvelut sekä ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut tuottaa edelleen Jokilaakson Terveys Oy. Toiminnan tavoitteet ja mittarit on määritelty palvelusopimuksessa. Palvelusopimuksen toteutumisen seuranta on suunnitelmallista ja riittävää.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Avohoito Kuhmoinen		
Kiireettömään hoitoon pääsyn saatavuuden parantaminen.	3-10 pv hoidon tarpeen arvioinnista.	Poiminta tilastoista x 1/kk
Tavoitteen toteutuminen: Kiireettömään hoitoon pääsyn jono on ollut muutamasta päivästä kolmeen viikkoon. Tavoitteena oli 3-10 päivää hoidon tarpeen arvioinnista. Tavoite on toteutunut osittain, väestövastuualueiden välillä on selkeä ero jonotusaikojen pituudessa.		
Lääkäri-hoitaja työnjakomallia kehittämällä palveluiden oikean kohdentamisen parantaminen.	Käyntimäärät	Poiminta tilastoista x 1/kk. Johdon info- ja työnohjaustyyppiset käynnit terveysasemalla.
Tavoitteen toteutuminen: Lääkäri-hoitaja -työnjakomalli on toiminut hyvin. Palveluiden kohdentaminen on oikeansuuntaista ja suurimmaksi osaksi tavoitteisiin on päästy. Toimintaa kehitetään jatkuvasti. Sairaanhoidajien ja terveydenhoitajan käyntimäärät ovat laskeneet edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2015 käyntejä oli 6173 ja vuonna 2016 käyntejä 4544. Alenema johtuu sijaistilanteesta.		
Asiakastytytyväisyyden kehittä-	Asiakaspalautteet. Asiakaspalautteiden	analysointi joka minen. toinen kk.
Tavoitteen toteutuminen: Palautejärjestelmä on käytössä jatkuvana ja siihen reagoidaan säännöllisesti. Palautteita tulee vähän kävijämäärään verrattuna. Palautteet ovat pääosin positiivisia. Palautteiden yhteenvedot käsitellään yhteisissä työpaikkakokouksissa.		
Yhteistyön ja työnjakomallin kehittäminen osana työhyvinvoinnin lisäämisessä.	Säännölliset yhteistyöpalaverit viikoittain, laajempi palaveri x1/kk	Muistiot ja pöytäkirjat, ajanvarauskirjat ym. sähköinen seurantamateriaali.
Tavoitteen toteutuminen: Säännölliset lyhyet palaverit yhteisistä ajankohtaisista asioista ovat viikoittain. Kerran kuukaudessa on pyritty pitämään työpaikkakokous. Kokouksissa on pyritty avoimuuteen ja kaikkien mielipiteiden huomioimiseen. Palavereista ja kokouksista on laadittu muistiot. Mielipiteiden esilletuomisessa yhteisissä kokouksissa on vielä parantamisen varaa.		
SUUN TERVEYDENHUOLTO tulosyksikkö / Kuhmoinen		

Tarjota suun terveydenhuollon palveluita paikallisesti, oikomishoito mukaan lukien	Kiireellinen hoito 1-3 pv Kiireetön 2-3 kk Hoitojonossa oleville hoito alle 6 kk:ssa	Jonojen seuranta raporteilla
Tavoitteen toteutuminen: Vuonna 2016 hammashoitolassa oli käyntejä 2705. Näistä hammaslääkärin käyntejä 1833 ja suuhygienistin käyntejä 872. Käynnit jakautuivat 68 %/32 %. Asiakkaita yhteensä 927, näistä osa on siis käynyt useamman kerran. Ensiapukäyntejä kaikista käynneistä on 15,6 %, Peruuttamattomien käyntien osuus koko yhteistoiminta-alueella on 5.9 % ka.		
Lasten ja koululaisten riittävä suun terveydenhoito sekä muun ennalta ehkäisyyn kehittäminen	Suuhygienistin säännölliset käynnit laitoksissa ja mahdollisesti vanhuksen kotona.	Palaute potilailta, asiakkailta, omaisilta ja eri sidosryhmiltä. Esimiestason yhteiset palaverit
Tavoitteen toteutuminen: Suuhygienisti suorittanut tavoitteiden mukaisesti lasten ja koululaisten tarkastuksia. 12-vuotiaiden DMF on 0.8 koko yhteistoiminta-alueella.		
KUNTOUTUSPALVELUT tuloksikkö/Kuhmoinen		
Lääkinnällinen kuntoutus		
Palvelujen tuottaminen säädösten mukaisesti.	Tavoitteena vastata kysyntään lain ja asetusten mukaisesti mm. ryhmätoimintaa ja paikallista osastoa hyödyntäen	Kaupungin hallintoylilääkäri seuraa toimintaa mm. kuntoutustyöryhmän kautta.
Tavoitteen toteutuminen: Kuntoutuspalveluita on tuotettu riittävästi ja asianmukaisesti.		
Fysioterapia		
Kuntalaisten toimintakyvyn tukeminen	Kuntalaiselle on kohtuullisessa ajassa tarjolla fysioterapeuttinen arvio, neuvonta ja opastus	Kuntalaispalaute, tilastot
Tavoitteen toteutuminen: Tavoitteisiin on oleellisilta osin päästy.		

Palvelukuvaus:

Vastaanottopalvelut

Sisältävät lääkärin ja sairaanhoitajan ajanvarauksella tapahtuvat sekä kiireettömät että osin kiireelliset vastaanottopalvelut. Virka-aikainen kiireellinen vastaanottopalvelu sisältyy toimintaan silloin kun se voidaan hoidon tarpeet huomioiden yksikössä suorittaa.

Toimintatapana on pääsääntöisesti lääkäri-hoitaja-työparitoiminta. Myös lääkärin/hoitajan akuuttivastaanotto toiminta tukee päivystyksen lisäksi potilaan joustavaa, nopeaa ja tarpeenmukaista hoitoa.

Avohoito Jämsä

Perusterveydenhuollon avovastaanottopalvelut tuottaa Jämsän kaupungin alueella Jämsän Terveys Oy / Jokilaakson Terveys Oy hankintasopimuksen mukaisesti.

Avohoito Kuhmoinen

Jämsän sosiaali- ja terveystoimi tuottaa Kuhmoisten perusterveydenhuollon avovastaanottopalvelut.

Työterveyshuolto tuottaa laadukkaita moniammatillisia työterveyshuollon palveluja koko yhteistoiminta-alueella toimiville yrityksille. 1.11.2015 alkaen työterveyshuollon tuottamisesta on vastannut Jämsän Terveys Oy.

Suun terveydenhuolto tarjoaa yhteistoiminta-alueen asukkaille hammaslääkärin, suuhygienistin ja hammashoitajan palveluita. Hoidon tarve arvioidaan yksiköllisesti STM:n määrittämien kiireettömän hoidon perustein. 1.9.2015 lähtien jämsäläisten suun terveydenhuollon palvelujen tuottamisesta on vastannut Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten hammashoidon järjestämisestä vastaa Jämsän kaupunki.

Päivystys

Ympäri vuorokautisen ns. yhteispäivystyksen (erikoissairaanhoito + perusterveydenhuolto) yhteistoiminta-alueelle tuottaa Jämsän Terveys Oy / Jokilaakson Terveys Oy Jämsässä.

Kuntoutuspalvelut

Lääkinnällinen kuntoutus ja apuvälineet

Pitkäaikaisesti tai pysyvästi vajaakuntoiset saavat lääkinällistä kuntoutusta yksilö- ja/tai ryhmämuotoisena. Yksiköstä lainataan apuvälineitä lyhyt- ja pitkäaikaiseen käyttöön ja ohjeistetaan apuvälineiden käyttö ja puhdistus.

Fysioterapia

Fysioterapiapalveluiden tavoitteena on tukea kuntalaisten toimintakykyä ja vähentää toimintarajoitteita tuki- ja liikuntaelimistössä. Asiakkaita kannustetaan omatoimiseen harjoitteluun. Palvelua tarjotaan kaikille ikäryhmille. Palvelu sisältää fysioterapeutin ja kuntohoitajan vastaanotot, kotikäynnit, ryhmät sekä kuntoutuksen vuodeosastoilla.

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Heimo Lajunen / Matias Lahti

Tulosalue järjestää yhteistoiminta-alueen erikoissairaanhoidon palvelut. Tuottajana on Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa palvelut yhteistyössä mm. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa ja hankkimalla niitä Pirkanmaan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiireistä sekä muilta palveluntuottajilta. 1.1.2016 lähtien sovelletaan 18.3.2015 solmittua hankintasopimusta myös erikoissairaanhoidossa.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikön toiminta, mikä jatkuu entisen käytännön mukaisesti Jämsän Terveys Oy:n tuottamana, mutta samalla PSHP:n "satelliittiyksikkönä".

Tulosalueen toiminnalliset tavoitteet

- Tavoitteena on hoitaa paikallisen erikoissairaanhoidon toimesta potilaat, jotka soveltuvat täällä hoidettaviksi.
- Yhteistyö- ja palvelusopimukset Jämsän Terveys Oy:n / Jokilaakson Terveys Oy:n, Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin kanssa toteutetaan sovitulla tavalla.
- Yhteistyö Jokilaakson sairaalan, Mäntänvuoren sairaalan, PSSHP:n ja KSSHP:n sekä lähikuntien välillä jatkuu. Yhteistyötä muiden Pihlajalinnan sopimuskuntien ja -kuntayhtymien kanssa tiivistetään (Kuussote, Mänttä-Vilppula, Parkano-Kihniö).
- Jämsän Terveys Oy:n / Jokilaakson Terveys Oy:n toimintamahdollisuudet alueella mahdollistetaan riittävällä paikallisella ja koko Suomenkin laajuisella palvelujen tarjonnalla.
- Säilytetään Jämsän sairaalan (Jokilaakson sairaala) status julkisena ja valinnanvapauden piiriin kuuluvana sairaalana myös tulevaisuudessa.

Tavoitteiden toteutuminen:

- Vuodelle 2016 asetettuihin tavoitteisiin on oleellisilta osin päästy.
- Hämeenlinnan hallinto-oikeuden annettua ratkaisunsa valinnanvapauspotilaiden maksuja koskeneessa riita-asiassa kunnat ovat maksaneet eräänntyneet laskunsa Jämsän kaupungille.
- KSSHP ei osta palveluja Jokilaakson sairaalasta enää juuri lainkaan. Myynti on osin korvautunut valinnanvapauspotilailla ja Pihlajalinn-konsernin muista toimipisteistä lähetetyillä potilailla.

Tunnuslukuja	Tp 2016 Jämsä	Tp 2016 Kuhmoinen
Erikoissairaanhoito sairaanhoitopiirit €/asukas	925,50	1 056,15
Jokilaakson sairaala €/asukas	288,93	334,50
Erikoissairaanhoito yhteensä €/asukas	1 214,43	1 390,65

Erikoissairaanhoito	ta 2016	ta+lta 2016	tp 2016	Ero tp - ta+lta	tot %
Toimintatuotot		4 282 685	5 054 910	-772 225	118,03 %
Toimintakulut		-28 529 277	-31 384 950	2 855 673	110,01 %
Toimintakate		-24 246 592	-26 330 040	2 083 448	108,59 %
Poistot		-72 380	-110 977	38 597	153,33 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-23 354 472	-24 318 972	-26 441 017	2 122 045	108,73 %

Selvitys määrärahojen ylityksistä/alituksista

Erikoissairaanhoito yhteensä	Alitus €	Ylitys €
Myyntituotot		560 948
Erikoissairaanhoidon ostopalvelut		2 855 672

Tuotot ylittyivät mm. ulkokuntien maksamien viivästyneiden erien vuoksi. Erikoissairaanhoidon kulut ylittivät suunnitellun, koska vuonna 2016 Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin laskuttama palvelu oli yli 3,1 milj.€ pienempi kuin Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen mukainen hinta palvelulle on sovittu. Jämsän osalta PSHP:n käyttö on vähentynyt oleellisesti, koska Jämsän Terveys Oy on panostanut paikalliseen esh:oon / ohjannut potilaita samaan konserniin kuuluville alihankkijoille. Kuhmoisten esh-käyttö sen sijaan kasvoi merkittävästi.

Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin 294.241,68 euron palautus on kirjattu Jämsän esh:n menojen vähennykseksi.

Kunnankin kunnan Keski-Suomen keskussairaalan potilasvakuutusmaksut on kirjattu menoksi, mutta niitä ei ole maksettu Keski-Suomen keskussairaalalle.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA TAVOITETASOT SUUNNITELMAKAUDELLA 2016 – 2018 (lautakunnalle)

Dialyysi

- Toiminnan tuottajana on Jämsän Terveys Oy
- 13.5.2011 käyttöön otettujen toimitilojen jatkuva, tehokas hyödyntäminen. Dialyysitoiminnan lisäksi tiloissa toimii ravitsemusterapeutin ja Keski-Suomen Syöpäyhdistyksen sairaanhoitajan vastaanotot.
- Paikkamäärä: kuusi (6) potilaspaikkaa ja yksi (1) potilaspaikka, jossa on mahdollisuus eristyshoitoon.
- Dialyysiyksikössä on PSHP:n aluenefrologin vastaanotto dialyysipotilaille 6 viikon välein ja muina aikoina on mahdollisuus konsultoida nefrologia puhelimitse. Myös Jokilaakson sairaalassa toimiva erikoislääkäri on käytettävissä nefrologien käyntien väliajoilla.
- Jatketaan haasteellista asiakashankintaa dialyysiyksikön toiminnan jatkuvuuden takaamiseksi. Tarvittaessa toimintaa sopeutetaan asiakasmäärän mukaisesti.
- Tavoitteiden toteutuminen: Toiminta on ollut laadullisesti tavoitetasolla. Hoitokertojen määrä on sen sijaan ollut pieni paikkalukuun nähden.

Palvelukuvaus:

Dialyysi

Yksikkö tuottaa turvallista Jämsän kaupungin järjestämisvastuulla olevaa dialyysipalvelua ensisijaisesti Jämsän ja Kuhmoisten alueella asuville ja dialyysihoitoa tarvitseville asukkaille. Tuottajana on Jämsän Terveys Oy. Dialyysipalvelua voidaan myös tuottaa muualla asuville asiakkaille joko lomadialyysihoitona tai jatkuvana dialyysihoitona (palvelun myynti, valinnanvapaus, maksusitoumus).

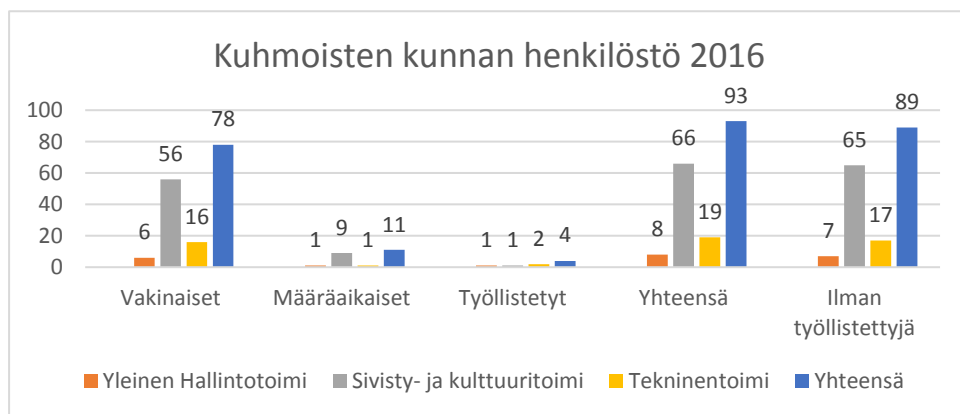
LIITE 2

HENKILÖSTÖTILINPÄÄTÖS

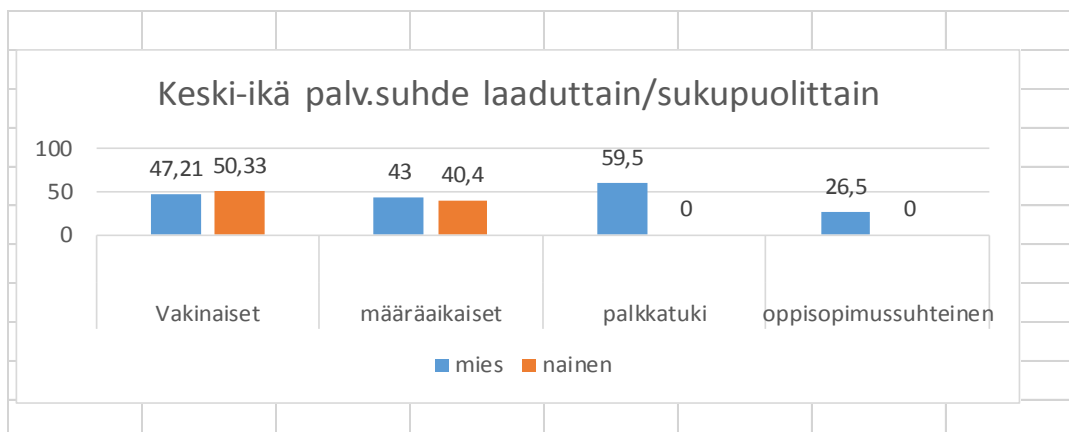
Kuhmoisten kunnan henkilöstö 31.12.2016

Toimiala	Vakinaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Ilman työllistettyjä
Yleinen Hallintotoimi	6	1	1	8	7
Sivisty- ja kulttuuritoimi	56	9	1	66	65
Tekninentoimi	16	1	2	19	17
Yhteensä	78	11	4	93	89

Taulukko sisältää sen henkilöstön lukumäärän, joilla on kuntaan voimassa oleva palvelussuhde Työllistettyjen osuuteen sisältyy 2 oppisopimuslaista (atk, liikuntapaikat)

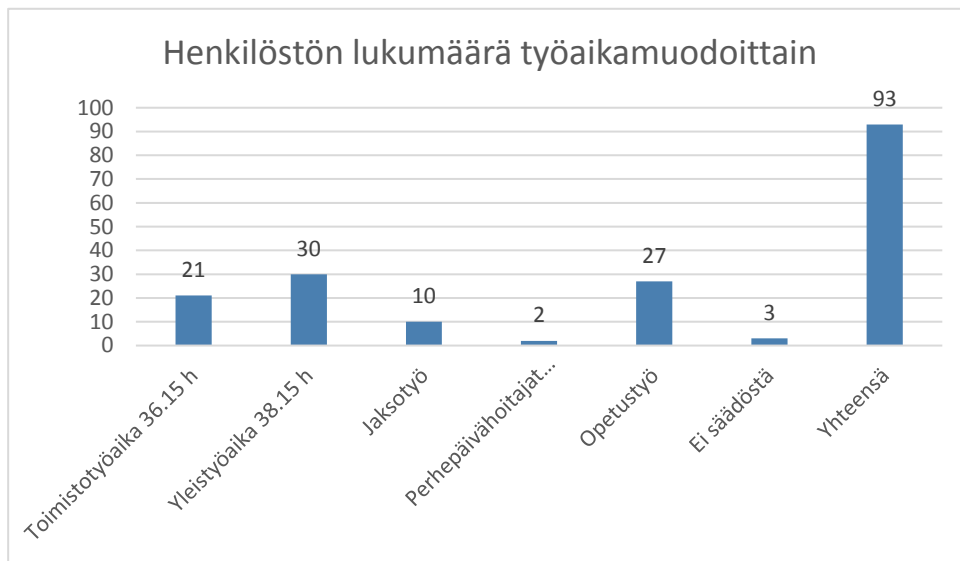

Keski-ikä palv.suhde laaduttain/ sukupuolittain 31.12.2016		mies	nainen
Vakinaiset		47,21	50,33
määräaikaiset		43	40,4
palkkatuki		59,5	
oppisopimussuhteinen		26,5	
Keski-ikä koko henkilöstö 48,01 (miehet 45,76, naiset 48,93)			

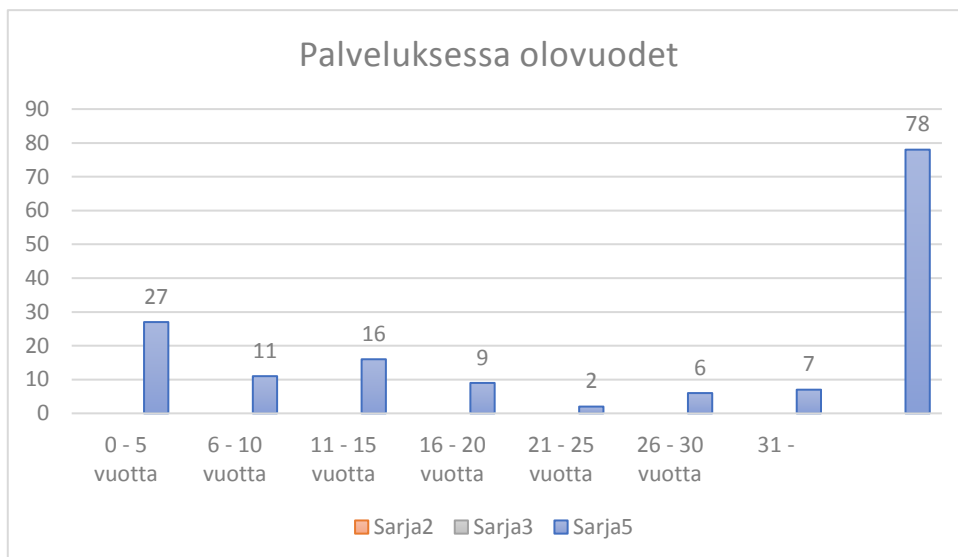
Henkilöstön lukumäärä työaikamuodoittain 31.12.2016

Toimistotyöaika 36.15 h	21
Yleistyöaika 38.15 h	30
Jaksotyö	10
Perhepäivähoitajat (omassa kotona)	2
Opetustyö	27
Ei säädöstä	3
Yhteensä	93

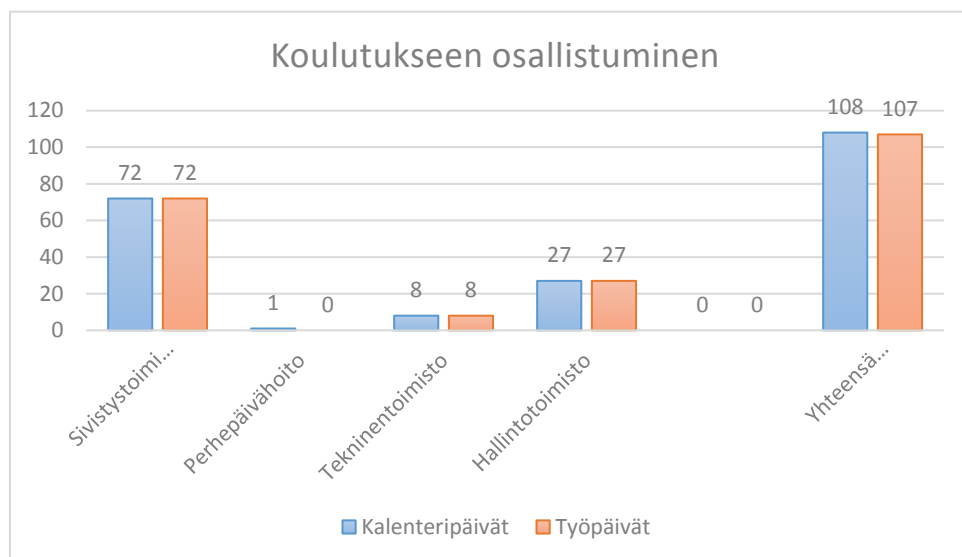

Palkkakustannukset 2016			
Maksetut palkat	3 200 683,57		
Henkilökustannukset			
Kuel:n alaisista palkoista 27.22%			
Vael:n alaisista palkoista 24.20%			
Vuonna 2016 maksettiin palkkoja 98 308,86 €:a vähemmän kuin 2015.			

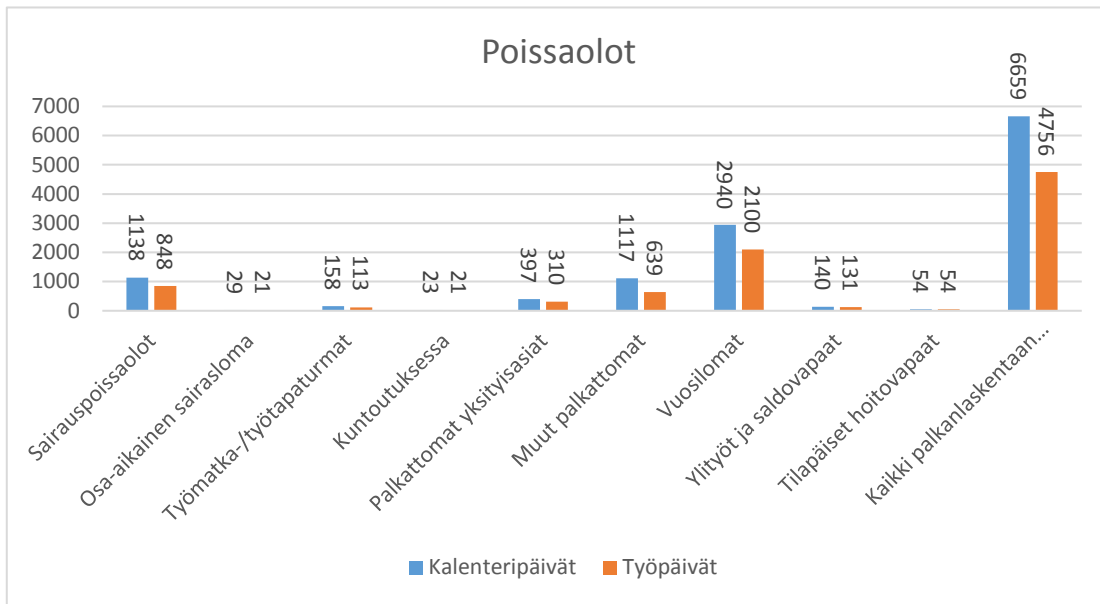
Palveluksessa olovuodet			
Vakituinen henkilöstö			
Palveluvuodet	0 - 5 vuotta	27	
	6 - 10 vuotta	11	
	11 - 15 vuotta	16	
	16 - 20 vuotta	9	
	21 - 25 vuotta	2	
	26 - 30 vuotta	6	
	31 -	7	
	yhteensä	78	
Vakituisista 22 henkilöä asuu muualla kuin Kuhmoisten kunnassa			
Vuonna 2016 eläkkeelle jäi 3 henkilöä			

KESKEYTYKSET 1.1.-31.12.2016				
Koulutukseen osallistuminen henkilöryhmittöin				
Työyksikkö			Kalenteri/työpäivät	
Sivistystoimi (Hallinto+opetus+ruokahuolto)			72	72
Perhepäivähoito			1	0
Tekninentoimisto			8	8
Hallintotoimisto			27	27
Yhteensä koulutukseen osallistumispäivät			108	107

			Kalenteri/työpäivät	
Työtehtävä/virkamatkat			102	99
Opintovapaalla vuoden 2016 aikana 2 henkilöä			332	237
Oppisopimuskoulutuksessa 2016 aikana 3 henkilö			33	27
Sairauspoissaolot 2016			1138	848
Osa-aikainen sairausloma			29	21
Työmatka-/työtapaturmat	6 kpl vuonna 2016		158	113
Kuntoutuksessa	3 henkilöä		23	21
Palkattomat keskeytykset 2016				
-yksityisasiat			397	310
- muut palkattomat			1117	639
(sisältää mm vuorotteluvapaat, hoitovapaat, virkavapaudet)				
Yhteensä			1514	949
Vuosilomat			2940	2100
Ylityöt ja saldovapaat			140	131
Tilapäiset hoitovapaat			54	54
(Kaikkia yksittäisiä poissaolosyitä ei ole lueteltu yllä)				
Kaikki palkanlaskentaan ilmoitetut poissolot yhteensä:			6659	4756
(sisältää yllämainitut keskeytykset)				
Vuorotteluvapaalla oli 1 henkilö vuonna 2016				

LIITE 3**Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy****Tilikausi 1.1.2016 - 31.12.2016****Toimintakertomus****Tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen**

Tilikausi oli hyvin tavanomainen kiinteistöyhtiön toiminnan kannalta. Käytöstä poistetun rakennuksen purku oli tarkoitus toteuttaa kuluneella tilikaudella, mutta toteutus jäi. Toimenpide todettiin kalliiksi nyt käytettävissä olevaan rahoitukseen. Muilta osin yhtiö toteutti toimialatehtävänsä tilikaudella sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimialansa mukaan yhtiö on tarkoitettu tarjoamaan kunnan asukkaille kohtuuhintaisia ja hyväkuntoisia sekä terveellisuuden ja viihtyvyyden kriteerit täyttäviä eri tyyppisiä ja erilaisissa ympäristöissä sijaitsevia asuntoja.

Taloudenpidon kannalta asuntojen käyttöasteen pysyminen hyvänä on aivan olennaista, ja sen kohentamiseen tähdättiin asuntokannan huonoimpien kohteiden vähentämisessä. Kuitenkaan asuntojen määrän väheneminen ei käyttöasteen kautta taloutta parantanut. Etenkin isoja asuntoja oli tyhjillään ja asukkaita vaihtui tiheään tahtiin, jolloin välissä aina tulee vajaakäyttöistä aikaa tai kokonainen tyhjä kuukausi.

Rahoituslainojen hoitokustannukset ovat tilikausittain saman lyhennysohjelman mukaisia, olipa käyttöaste hyvä tai vajaampi, ja siten vaikuttaa maksuvalmiuteen.

Korkotaso on edelleen ollut hitaasti alas suuntaavaa, joten myös rahoituksen korkokulut. Koska osa lainaohjelmista on annuitetti-tyyppisiä, lyhennysten osuus suurenee. Korkomenot tilikaudella olivat 28 894,77 euroa ja lyhennykset 216 067,45 euroa.

Vuokria tarkistetaan säännöllisesti vuosittain 1.1.

Tilikauden alussa vuokria korotettiin keskimäärin 3,35 %. Vuokran määrittelyä tehtiin myös asuntokohtaisesti huoneistokorjausten seurauksena.

Kiinteistöjen vuosikorjaustyyppisiin korjauksiin käytettiin 57 744,31 euroa, joissa oli sekä asuntojen sisäpuolista remontointia että ulkopuolella toteutettua korjausta. Huomattavimpia ja näkyvimpiä korjauksia olivat: terassien uusimiset Myllykuja 15:ssä, puutavarakustannus 1 655 e; ikkunaelementtejä uusittiin Myllykuja 16:ssa, 1 540 e; huoneistojen sisäkorjauksia, 18 920 e; vesikalusteiden korjausta ja uusimista, 5 464 e; lämmityksen säätimien uusintaa, 782 e; sähkölaiteasennuksia ja korjausta 6 164 e; televisioantennilaitteiden ja -vahvistimien uusimista uusien kanavien vaatimusten mukaisiksi, 11 283 e; kodinkoneiden huoltoa, 1 159 e; Orivedentie 1659 porakaivopumpun rikkoontuminen maksoi 2 770 e; Jussilankuja 3:n hissien korjaus, 554 e ja saunan korjaus, 1 159 e; lisäksi korjattiin, huollettiin ja siivottiin piha-alueita ja parkkipaikkoja, 1 290 e. Kaskitie 7 ja 9 tontin ylisuuriksi ja rakennuksia haittaaviksi kasvaneet puut poistettiin. Puiden myynnistä saatiin 2 564 e; kaato- ja kasauskustannukset olivat 2 181 e. Korjauskustannuksiin voidaan myös lukea kodinkonehankinnat 6 286,00 euroa. Palkallisten remonttimiesten palkat olivat n. 9 550 euroa sivukuluineen. Kuluneen tilikauden jälkeen ei ole tapahtunut mitään tavanomaisesta poikkeavaa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevaisuuden näkymät ja toimintaympäristö

Toimialansa mukaan yhtiön on tarkoitus jatkaa kiinteistöjen hallintaa, niissä sijaitsevien asuntojen vuokraamista sekä niiden ylläpitämistä tarkoitukseensa soveltuvina edellisten tilikausien tapaan.

Taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta tullaan edelleen arvioimaan asuntojen lukumääräistä tarvetta nykyisellään hallinnassa olevien asuntojen lukumäärään. Siten tulevaisuudessa voidaan myös harkita haja-asutusalueilla sijaitsevien kiinteistöjen käyttötarkoitusten muutoksia tai pois myymistä. Kyseisillä kiinteistöillä on voimassa vielä asuntotuotantolain mukaiset käyttöä ja luovutusta koskevat rajoitukset. Rajoituksista voi saada vapautuksia anomuksesta.

Kunnan edelleen vähenevä asukkaiden lukumäärä yhtiön on otettava huomioon ja sopeuttaa asuntokantaa sitä silmällä pitäen. Toki kesäaikainen asuntojen tarve voisi olla osa asuntopolitiikkaa, mutta kesäasunnoltakin vaaditaan nykyään yhä enemmän ja sijainti tulisi olla parhaimmillaan ranta-alueella. Lisäksi asunnot pitäisi olla hyvin varusteltuja ja ainakin osittain kalustettuja. Sellaisten asuntojen huolto ja hoito olisi kallista. Asunnot tai kiinteistöt, jotka olisivat vapautettuja asuntotuotantolain rajoituksista, ja käyttötarkoituksiltaan muutettuja vapaa-ajan asunnoiksi, on pidettävä kirjanpidollisesti erillään aravarajotteisista kohteista.

Riskien hallinta

Yhtiön toimiala kiinteistöjen hallintaan ja asuntojen vuokralle tarjoamiseen keskittyvänä on vakaata eikä kovin riskialtista toimintaa, onhan asuminen jokaiselle perustarve. Suurimmat taloudelliset riskit voivat konkretisoitua suurissa vahinkotapahtumissa. Taloudellisiin tappioihin on varauduttu asianmukaisin vakuutuksin myös mahdollisten henkilövahinkojen osalta. Myös tarkka huolehtiminen asuntojen ja asuinympäristön turvallisuudesta ja terveellisyydestä on otettu huomioon yhtiön toiminnassa.

Yhtiön omaisuuden pysyvyyden varmistamiseksi on varauduttu riittävillä ja turvaavilla omaisuuden vakuutuksilla, joiden kattavuus on arvioitu mahdollisten vahinkojen varalta.

Hallinnon toiminnan osalta varmistuksena ovat vastuu- ja oikeusturvavakuutukset. Palkattu henkilöstö on vakuutettu lakisääteisesti.

Rahoituksen vakuuksina olevat kiinteistökiinnitykset edellyttävät siten myös, että kiinnitettyä kiinteää omaisuutta hoidetaan riittävän hyvin niiden arvon säilyttämiseksi.

Ulkopuolelta uhkaavat riskit, joihin yhtiö itse ei kovin paljon voi vaikuttaa, ovat yleisen taloudellisen tilanteen vaikutukset, joita voi aiheuttaa suuret konfliktit tai katastrofit. Hyvin herkkiä ovat esimerkiksi energioiden hinnat ja jopa saatavuus, joten kulloinkin käytettävän energian valintaan yhtiön tulee tarvittaessa kiinnittää huomiota. Mahdollisiin vaihtoehtoihin järjestelmiin tulee vakavasti varautua. Korkotaso on ollut vakaa, mutta vaikuttamista sen kehittymiseen ei yhtiöllä ole.

Menetyksiä ei yhtiöllä ole tiedossa.

Toiminnan tavoitteet tilikaudelle 1.1.2016 - 31.12.2016

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan tarpeisiin soveltuvan asunto-kannan ylläpito	Käyttöaste %	92 %	90 %
Asuntokannan suunnitelmallinen hoito	Vuosikorjaukset e / m ²	1,64	9,45
	Rakennuskohtainen hoito- ja käyttö-suunnitelma PTS	PTS päivitys	päivitetty
Energiankulutuksen vähentäminen	Vedenkulutus l/hlö/vrk	135	6250 m ³ / 132
	lämpö- energ. kWh/m ²		öljyt 215,8
	lämpöeristekorjauks kWh/m ²	2 rakennusta	kaukolämpö 179,1

Öljyn ostot 46 148 l/v. lämmitettävä pinta-ala on 2 138,5 m²; kulutus 21,58 l/m² = 215,8 kWh/m²
 Kaukolämpöostot 656 132 kWh; lämmitettävä pinta-ala on 3 663,5 m²; kulutus 179,10 kWh/m²

Tuloslaskelma		1.1.2016 - 31.12.2016	1.1.2015 - 31.12.2015
		Kahdestoista tilikausi	Yhdestoista tilikausi
Liikevaihto			
	Vuokrat	512 466,91	503 609,63
	Käyttökorvaukset	35 430,00	29 926,90
	Muut tuotot ja jälkiperintä	3 034,18	6 242,56
	Liikevaihto yhteensä	550 931,09	539 779,09
Henkilöstökulut			
	Palkat sivukuluineen	-29 806,03	-22 303,69
Poistot		-130 450,25	-137 063,86
Arvon alentumiset pysyvistä vast.hyö		0,00	-36 291,46
Muut kiinteistön hoitokulut			
	Hallintokulut	-28 030,37	-26 808,60
	Käyttö- ja huoltokulut	-12 582,92	-10 173,33
	Ulkoalueiden hoito	-3 552,38	-4 322,49
	Siivoustarvikkeet	-93,70	-101,90
	Lämmitys	-97 957,26	-100 461,35
	Vesi ja jätevesi	-39 233,09	-32 928,48
	Kiinteistösähkö	-13 107,80	-10 003,80
	Jätehuolto	-9 784,08	-10 020,99
	Kiinteistövakuutukset	-11 144,34	-10 866,61
	Kiinteistövero	-14 629,41	-14 795,65
	Korjaukset	-57 744,31	-38 409,84
	Muut hoitokulut	-1 550,41	-2 515,95
		-289 410,07	-261 408,99
	Luottotappioihin	-26 712,53	-9 977,80
		-316 122,60	-271 386,79
Liikevoitto (tappio)		74 552,21	72 733,29
	Rahoitustuoto ja -kulut	-28 894,77	-39 220,19
	Voitto ennen tilinpäätössiirt	45 657,44	33 513,10
	Verot		
Tilikauden voitto (tappio)		45 657,44	33 513,10

Rahoituslaskelma		1.1.2016 - 31.12.2016	1.1.2015 - 31.12.2015
		kuluva tilikausi	edellinen tilikausi
Tuotot			
	Vuokra- ja käyttök. tuotot	547 896,91	553 536,53
	Jälkiperintä- ja muut tuotot	3 034,18	6242,56
	Lainarahoituksen nosto	0,00	680 000,00
		550 931,09	1 239 779,09
Hoitokulut			
	Henkilöstökulut	-29 806,03	-22 303,69
	Kiinteistöjen hoitokulut	-316 122,60	-271 386,79
	Rahoituksen korkokulut	-28 894,77	-39 220,19
	Kalustohankinnat	-6 286,00	-3 870,00
	Investoinnit rakennuksiin	0,00	0,00
	Lainojen pois maksut	0,00	-668 003,67
	Rahoituslainojen lyhennykset	-218 195,85	-204 039,55
		-599 305,25	-1 208 823,89
	Tilikauden 2016 alijäämä	-48 374,16	10 955,20
	Edellisten kausien alijäämä	-64 613,15	-75 568,35
	Siirtyvä yli-/ alijäämä	-112 987,31	-64 613,15
	Vaihtuvat vastaavat	22 243,24	44 783,67
	Lyhytaikainen vieras pääoma	-135 230,55	-109 396,82
		-112 987,31	-64 613,15

Tase			1.1.2016 - 31.12.2016	1.1.2015 - 31.12.2015
Vastaavaa			Kahdestoista tilikausi	Yhdestoista tilikausi
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineelliset hyödykkeet				
Maa-alueet		171 007,90		171 007,90
Liittymismaksut		70 465,03		70 465,03
Rakennukset ja rakennelmat		2 985 850,72		3 110 261,17
Koneet ja kalusto		18 119,41		17 873,21
Muut sijoitukset				
Kaukolämpöliittymät		24 446,30		24 446,30
Pysyvät vastaavat yhteensä		3 269 889,36		3 394 053,61
Vaihtuvat vastaavat				
Saamiset		22 243,24		44 783,67
Rahat ja pankkisaamiset		0,00		0,00
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		22 243,24		44 783,67
Vastaavaa yhteensä		3 292 132,60		3 438 837,28
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Osakepääoma		118 000,00		118 000,00
Osakepääoma rahasto		82 408,21		82 408,21
		200 408,21		200 408,21
Vapaan oman pääoman rahastot				
Svop-rahastot		215 136,91		215 136,91
		415 545,12		415 545,12
Edellisten tilik. Voitto/tappio		-95 970,90		-129 484,00
Tilikauden voitto		45 657,44		33 513,10
		-50 313,46		-95 970,90
Oma pääoma yhteensä		365 231,66		319 574,22
Vieras pääoma				
Pitkäaikaiset rahoituslaitoslainat		1 976 258,25		2 187 763,70
Lainat omistajayhteisöltä		136 000,00		144 000,00
Tertiärlainat omistajayhteis		358 747,71		358 747,71
		2 471 005,96		2 690 511,41
Lyhytaikainen				
Sh-tililuotot		38 940,25		37 876,05
Seuraavan tk:n lyhennyserät		320 664,43		319 354,83
Saadut ennakkomaksut		3 252,48		3 234,00
Ostovelat muille		34 943,46		29 817,30
Ostovelat omistajayhteisölle		45 795,00		23 384,44
Muut velat om. yhteisölle		0,00		4 000,00
Siirtovelat, jaksot.korot		9 668,49		9 940,95
Siirtovelat, enn.pid, sotu, tyel		2 630,87		1 144,08
		455 894,98		428 751,65
Vieras pääoma yhteensä		2 926 900,94		3 119 263,06
Vastattavaa yhteensä		3 292 132,60		3 438 837,28

LIITE 4

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n konsernitilinpäätös

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy on vuoden 2016 alussa toimintansa käynnistänyt Kuhmoisten kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö, jonka tarkoituksena on omistaa ja hallinnoida kunnan palveluyhtiöitä. Yhtiö voi omistaa toimialaansa liittyen osakkeita ja kiinteistöjä. Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy rekisteröitiin kaupparekisteriin 2.12.2015.

Yhtiön perustaminen tuli ajankohtaiseksi kun Kuhmoisten kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 18.5.2016 (§30) perustaa Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n jonka tarkoituksena on toteuttaa laajakaistaverkko Kuhmoisten kunnan alueelle. Lisäksi päätöstekstin mukaisesti Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy perusti Kuhmoisten Laajakaista Oy:n, jonka tarkoituksena on toteuttaa laajakaistaverkon fyysinen rakentaminen Kuhmoisten kunnan alueelle. Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy perusti Kuhmoisten Laajakaista Oy:n 1.2.2016 ja se rekisteröitiin kaupparekisteriin 17.2.2016.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n omistaa Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (65%) ja Verkko-osuuskunta Kuuskaista (35%). Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy kilpailutti 3,9 miljoonan euron lainan ja kokonaistaloudellisesti edullisimmaksi todettiin Kuntarahoitus Oyj:n tarjoama laina. Laina koostuu kahdesta eri lainasta, joista pienempi on 1 470 000 € ja suurempi 2 430 000 €. Kuhmoisten kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 21.12.2015 (§71) myöntää enintään 3.9 miljoonan euron omavelkaisen takauksen Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle käytettäväksi laajakaistahankkeen rahoitukseen tarvittaville lainoille. Takauksen ehtona oli kunnalle annettava laajakaistaverkkoon liittyvä yritysliikennitys. Haetusta lainasummasta Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy maksoi pääomaosuutensa Kuhmoisten Laajakaista Oy:lle sekä lainaa Kuhmoisten Laajakaista Oy:lle verkon rakentamiseen tarvittavan pääoman. Kuhmoisten Laajakaista Oy maksaa lainasta Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle Kuntarahoitus Oyj:n perimän koron lisäksi 0,4 % lainanjärjestelymarginaalin sekä lyhennyssuunnitelman mukaiset lyhennykset.

Kuhmoisten kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy teki Kuntarahoitus Oyj:n kanssa kaksi velkakirjaa yhteensä 3,9 miljoonan euron lainasta. Lainan nostosuunnitelmassa on sovittu nostettavien lainaerien kokonaissummat kuukausittain.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy oli nostonut koko 3,9 miljoonan euron lainan Kuntarahoitus Oyj:ltä ja jälleen lainannut Kuhmoisten Laajakaista Oy:lle.

Kuhmoisten Laajakaista Oy

Vuosi 2016 oli Kuhmoisten Laajakaista Oy:n 1. toimintavuosi. Yhtiö perustettiin 1.2.2016 ja rekisteröitiin 17.2.2016. Ensimmäisen vuoden tärkeimmät tapahtumat:

- Ostettiin Verkko-osuuskunta Kuuskaistalta Kuhmoisten kunnan aluetta koskeva laajakaistaliiketoiminta
- Suoritettiin verkon optimointi ja sen yhteydessä tarkistettiin liiketoimintakaupassa siirtynyt asiakaskunta
- Perustettiin yhtiölle toimipiste
- Täydennettiin tukihakemus Viestintävirastolle vastaamaan optimoitua verkkoa
- Rakennettiin noin 150 km runko- ja liityntäverkkoa haja-asutusalueelle.
- Ensimmäiset liittyjät saatiin verkkoon marraskuun lopulla.
- Markkinoitiin uusia liittymiä
- Tehtiin Soneran kanssa sopimus AvoinKuitu – palveluun liittymisestä.
- Vuoden lopussa oli kuituliittymiä 210, kieppiliittymiä 62 ja näiden lisäksi 6 hybridiliittymää

Suunnitelma vuodelle 2017:

- Rakennetaan haja-asutusalueen verkko valmiiksi, noin 90 km
- Rakennetaan kirkonkylän alueen verkko, noin 25 km
- Jatketaan asiakashankintaa

KONSERNITULOSLASKELMA	30.12.2015 - 31.12.2016
Liikevaihto	4 926,16
Liiketoiminnan muut tuotot	1 551,75
Liikevaihto yhteensä	6 477,91
Materiaalit ja palvelut	-3 020,12
Henkilöstökulut	-65 522,38
Poistot ja arvonalentumiset	-152 172,67
Liiketoiminnan muut kulut	-50 095,96
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-270 811,13
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-264 333,22
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-14 787,87
Muut korko- ja rahoitustuotot muilta	0,02
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 787,85
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP. SIIRT. JA VEROJA	-279 121,07
Tilinpäätössiirrot	0,00
Tilinpäätössiirrot yhteensä	0,00
Vähemmistöosuudet	93 487,29
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-185 633,78

KONSERNITASE	31.12.2016
VASTAAVAA	
Pysyvät vastaavat	
Aineelliset hyödykkeet	
Rakennukset ja rakennelmat	22 455,33
Muut aineelliset hyödykkeet	1 022 561,39
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	740 599,15
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 785 615,87
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 785 615,87
Vaihtuvat Vastaavat	
Vaihto-omaisuus	
Aineet ja tarvikkeet	2 061,60
Vaihto-omaisuus yhteensä	2 061,60
Saamiset	
Lyhytaikaiset	
Muut saamiset	56 946,33
Siirtosaamiset	10 708,90
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	67 655,23
Saamiset yhteensä	67 655,23
Rahat ja pankkisaamiset	2 416 602,85
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 486 319,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 271 935,55

KONSERNITASE	31.12.2016
VASTATTAVAA	
Oma pääoma	
Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	20 000,00
Tilikauden voitto (tappio)	-185 633,78
Oma pääoma yhteensä	-165 633,78
Vähemmistöosuus	11 512,71
Vieras pääoma	
Pitkäaikainen	
Lainat rahoituslaitoksilta	
Lainat rahoituslaitoksilta	3 900 000,00
Lainat rahoituslaitoksilta yhteensä	3 900 000,00
Pitkäaikainen yhteensä	3 900 000,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	
Saadut ennakot	349 719,61
Ostovelat	121 320,60
Muut velat	41 967,11
Siirtovelat	13 049,30
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	526 056,62
Vieras pääoma yhteensä	4 426 056,62
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 271 935,55